

revista 12^{21^o III} 1975 economică

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Voința fierbinte a
întregului popor —
cel mai iubit fiu
al țării, tovarășul
Nicolae Ceaușescu,
reales președinte
al Republicii

„Jur să slujesc cu credință patria, să acționez cu fermitate pentru apărarea independenței, suveranității și integrității țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului popor, pentru edificarea socialismului și comunismului în Republica Socialistă România!

Jur să respect și să apăr Constituția și legile țării, să fac totul pentru aplicarea consecventă a principiilor democrației socialiste, pentru afirmarea în viața societății a normelor eticii și echității socialiste!

Jur să promovez neabătut politica externă de prietenie și alianță cu toate țările socialiste, de colaborare cu toate națiunile lumii, fără deosebire de orinduire socială, pe baza deplinei egalități în drepturi, de solidaritate cu forțele revoluționare, progresiste de pretutindeni, de pace și prietenie între popoare!

Jur că imi voi face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste,

Reinvestire cu încrederea unanimă a națiunii

POPORUL NOSTRU a trait zilele trecute momente de mare sărbătoare. Într-o atmosferă entuziastă și într-o unanimitate impresionantă, cu solemnitatea cuvenită marilor evenimente din viața țării, Marea Adunare Națională l-a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, în funcția de președinte al Republicii Socialiste România. S-a împlinit, astfel, vrerea țării, dorința întregului popor, s-a pecetluit actul de voință fierbinte al nostru, al tuturor, al muncitorilor, țăranilor și intelectualilor români, maghiari, germani și de alte naționalități, act care se înscrie cu teinicie în istoria noastră.

Ca un vibrant omagiu al celor peste douăzeci și unu de milioane de cetățeni ai țării adus omului care a dat atât de mult patriei și poporului său, cauzei socialismului, re alegerea s-a transformat într-o adevărată sărbătoare națională, într-o sărbătoare a mândriei și demnității poporului nostru, conștient de menirea sa, încrezător în viitorul său luminos, în partidul său conducător, hotărât să-și afirme drepturile legitime, idealurile nobile de libertate, independență națională și dreptate socială.

Reinvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în cea mai înaltă funcție în stat constituie, înainte de toate, o expresie a profundeii încrederi de care se bucură în rîndurile întregii națiuni române, o recunoaștere a contribuției inestimabile pe care cel mai iubit fiu al poporului român a adus-o, cu pasiune revoluționară, tenacitate, curaj și nemărginită dăruire la lupta pentru promovarea intereselor fundamentale de progres și prosperitate ale patriei noastre, pentru triumful măreței cauze a socialismului și comunismului pe pămîntul României. Această re alegere constituie, în același timp, garanția continuității mersului mereu înainte victorios al patriei pe calea civilizației socialiste și comuniste, chează sigură a traducerii în viață a istoricelor documente adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R., a înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului, a creșterii și întăririi prestigiului internațional al României în lume.

Am fost martorii unui eveniment emoționant, cu ecouri profunde în inimile și cugetele noastre, am fost martorii proclamării ca președinte al României a omului care întruchipează cele mai înalte virtuți ale partidului și poporului, care a făcut cel mai mult pentru măreția țării, a omului care de peste patru decenii s-a identificat cu aspirațiile poporului și și-a pus în-

„Vă asigur, dragi tovarăși, pe dumneavoastră aleșii națiunii în forumul suprem al țării, întregul partid și popor, că voi face totul pentru a-mi îndeplini în cele mai bune condiții misiunea de mare răspundere încredințată, că nu voi precupeți nici un efort în activitatea de unire a energiilor întregii noastre națiuni în vederea înfăptuirii hotărîrilor istorice ale Congresului al XI-lea.”

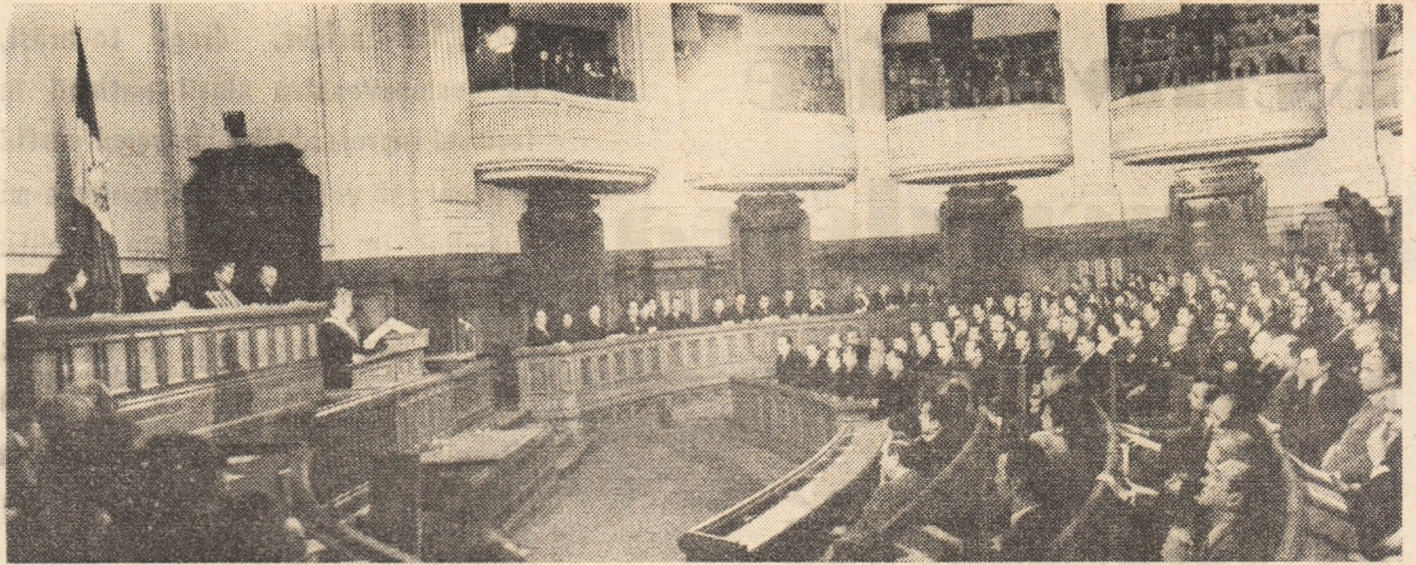
NICOLAE CEAUȘESCU

treaga capacitate de muncă, întreaga viață în slujba propășirii națiunii române. Astăzi este cit se poate de clar pentru toată suflarea românească, pentru fiecare comunist și om al muncii, că realismul politicii noastre interne și externe, aplicate cu fermitate, de partid, orientarea dezvoltării generale a țării, în special după Congresul al IX-lea al partidului, suflul înnoitor, mersul ascendent al societății noastre, afirmarea României pe plan mondial sînt nemijlocit legate de personalitatea conducătorului partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționarul dîrz și clarvăzător, militantul încercat, patriotul înflăcărat și internationalistul consecvent.

Întregul popor dă o înaltă apreciere contribuției decisive a tovarășului Nicolae Ceaușescu în stabilirea și fundamentarea politicii partidului și statului nostru, în elaborarea tacticii și strategiei dezvoltării economiei românești, găsirii soluțiilor celor mai potrivite pentru perfecționarea organizării economico-sociale, adîncirea democrației socialiste, promovarea principiilor eticii și echității socialiste, formarea și dezvoltarea multilaterală a personalității umane; este de asemenea binecunoscută și apreciată profunzimea cu care secretarul general al partidului abordează problemele teoretice, capacitatea de sintetizare a experienței construcției noastre socialiste, contribuția sa valoroasă la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare a clasei muncitoare.

Prestigiul de care se bucură astăzi România în lume constituie o consecință firească a politicii sale externe — politică a cărei justețe este pe deplin confirmată de desfășurarea evenimentelor internaționale — un rezultat direct al activității neobosite, desfășurate cu o înaltă consecvență și principialitate de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, pentru colaborare cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru promovarea unor relații de stimă și respect reciproc între state, pentru soluționarea problemelor majore ale umanității, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale, democratizarea relațiilor internaționale, făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Promotor și apărător consecvent al principiilor care trebuie să guverneze relațiile internaționale, președintele României s-a impus ca o personalitate politică proeminentă a lumii contemporane.

Este în firea neamului nostru să-și prețuiască fiii,

pe marii săi bărbați, pe cei care s-au înălțat din rîndurile sale și-i duc mai departe, cu talentul, energia și capacitatea lor, idealurile, visurile și năzuințele, împlinind prin forța personalității lor împreună cu poporul și în interesul poporului aspirațiile acestuia spre mai bine. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al României socialiste constituie tocmai o astfel de prețuire, de recunoaștere a deosebitelor merite pe care și le-a cîștigat în fața partidului, a poporului, votul Marii Adunări Naționale consacînd de fapt votul unanim al tuturor conștiințelor națiunii noastre.

Prin această poporul prețuiește totodată strălucitele victorii obținute de țara noastră pe calea dezvoltării economico-sociale, a ridicării bunăstării tuturor celor ce muncesc, prețuiește politica științifică, clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, politică ce se identifică cu aspirațiile cele mai nobile ale națiunii noastre. Întregul popor este mandru că în fruntea sa se află o asemenea forță politică, un partid, care prin întreaga sa istorie și activitate revoluționară a dovedit că nu are nimic mai presus decît interesele și bunăstarea națiunii noastre socialiste, slujirea cauzei socialismului, comunismului și păcii. Aplicînd în mod creator legițile generale ale construcției socialiste la condițiile istorice concrete ale țării noastre, elaborînd și transpunînd în practică soluțiile cele mai potrivite pentru dezvoltarea pe multiple planuri a societății românești contemporane, partidul s-a afirmat ca o puternică forță politică ce călăuzește cu fermitate poporul în lupta pentru victoria socialismului, pentru ridicarea României pe noi trepte de progres și civilizație.

Încă o dată această politică și-a găsit o largă adeziune în rîndurile maselor celor mai largi de oameni ai muncii cu prilejul recentelor alegeri pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare, votul de la 9 Martie evidențiînd ca o caracteristică esențială a vieții noastre politice și sociale de azi unitatea indestructibilă a poporului în jurul partidului. Modul în care au fost organizate alegerile din acest an constituie o expresie elocventă a dezvoltării pe un plan superior a democrației noastre socialiste, a creării cadrului organizatoric de participare plenară, nemijlocită a maselor populare la conducerea treburilor obștești. Votînd pentru candidații Frontului Unității Socialiste milioanele de alegători și-au manifestat adeziunea față de istoricele documente ale Congresului al XI-lea al partidului, documente care fac parte integrantă din existența noastră cotidiană, călăuzesc în muncă și

viață pe fiecare cetățean. În fața celor aleși, a deputaților, a întregului popor, stă acum sarcina de onoare și de mare răspundere de a da viață acestor documente, Programului partidului și Directivelor privind dezvoltarea economico-socială a țării pînă în 1980 și, în perspectivă, pînă la sfîrșitul deceniului următor, de a îndeplini obiectivele programatice stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Toți cetățenii României socialiste sînt hotărîți să se dăruiască cu pasiune realizării programului partidului, programul devenirii noastre de mîine, să răspundă cu entuziasm chemării înflăcărate a secretarului general al partidului, a președintelui țării, de a face totul pentru măreția și strălucirea patriei. În conștiința noastră va rămîne mereu viu legămîntul pe care conducătorul partidului și statului l-a făcut cu prilejul marii adunări populare cetățenești din 6 martie : „**în ce mă privește, doresc să declar din nou și la această mare adunare populară, în fața întregului popor, în deplină conștiință de răspunderile pe care mi le-au încredințat partidul și poporul, că voi îndeplini cu cinste toate aceste îndatoriri ce-mi revin. Voi face totul pentru a asigura creșterea rolului partidului, a unității sale de monolit. Voi face totul în vederea unirii tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, sub gloriosul steag triumfător al partidului. Voi servi, dragi prieteni și tovarăși, fără preget cauza socialismului și comunismului în România și în lume**”.

Această adevărată profesiune de credință a tovarășului Nicolae Ceaușescu, activitatea sa neobosită de zi cu zi în fruntea partidului și statului, pasiunea cu care se dăruieste idealurilor comuniste, devotamentul nemărginit cu care servește interesele supreme ale poporului român, cauza păcii și socialismului în lume constituie pentru fiecare dintre noi, pentru fiecare cetățean al acestei țări un exemplu mobilizator a ceea ce înseamnă a munci și a trăi în chip comunist, un vibrant îndemn la angajarea cu toate forțele în măreața operă de asigurare a progresului și prosepriității patriei. În aceste momente care au făcut să vibreze cu forța celor mai puternice sentimente conștiința noastră, națiunea română își reafirmă cu vigoare hotărîrea de a înfăptui neabătut politica partidului, documentele istorice ale Congresului al XI-lea al P.C.R., programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

FORȚA PROPULSOARE A INIȚIATIVEI ECONOMICE ÎN SOCIALISM

OLATURA inseparabilă a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie lărgirea democrației. Manifestare a democratismului în acțiune, Congresul al XI-lea al P.C.R. a deschis o amplă perspectivă înlăptuirii plenare a democrației socialiste la toate nivelele. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raportul prezentat la Congres, „**Partidul va milita în mod consecvent pentru adâncirea democrației socialiste, asigurând cadrul organizatoric cel mai propice participării maselor populare la conducerea întregii activități economico-sociale, la făurirea în mod conștient de către popor a propriului său viitor**”¹⁾.

Accentuarea laturii participative a democrației implică însă afirmarea pe un front în continuă extensiune a inițiativei în toate domeniile și îndeosebi în economie. În contextul creșterii rolului factorului conștient exprimarea liberă și valorificarea operativă a inițiativei economice se impun tot mai mult ca una din condițiile accelerării progresului economic și social.

Producătorul socialist — subiect al inițiativei economice

inventivitatea. Un loc aparte în cadrul inițiativei umane îl ocupă inițiativa economică.

Inițiativa economică este o manifestare a relațiilor social-economice care exprimă idei, propuneri, acțiuni noi în diferite domenii ale activității economice: producție, aprovizionare, desfacere, repartitie, consum, organizare, conducere, planificare, previziune, informatică, control etc. Determinată de nevoia de a raționaliza eforturile materiale și umane necesare obținerii bunurilor și serviciilor trebuitoare societății, inițiativa economică are ca țel final îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață. Ea constă în sugerarea, formularea sau proiectarea mijloacelor și căilor de acțiune, fie în rezolvarea unor probleme ale activității economice, pentru care nu există o soluție prealabilă, fie în ameliorarea unei situații considerată până atunci satisfăcătoare. Sediul inițiativei economice se află acolo unde apare alternativa: **permanență** sau **schimbare, continuitate** sau **modificare**. Ea nu este însă sinonimă cu orice schimbare sau modificare. **Calitatea de inițiativă economică se asociază propunerilor și soluțiilor noi, inedite, care se detașează de cele vechi, nu au un corespondent în trecut.** Inițiativa economică este alternativa optimă în îmbunătățirea sau modificarea unor situații sau activități economice, întrucât ea se identifică cu varianta care are prioritate din toate punctele de vedere: timpul în care a fost formulată, condițiile de aplicare, avantajele economice și sociale ș.a.

Insemnătatea inițiativei economice ca formă distinctă a inițiativelor umane crește mai ales în condițiile revoluției științifico-tehnice, sub presiunea modificărilor rapide ce au loc în structurile de producție, economice și organizatorice, ca urmare a uzurii morale accelerate a tehnicii, tehnologiei, a cunoștințelor științifice și profesionale. Interesul crescând față de inițiativele economice se explică și prin amplificarea rolului acțiunilor de organizare, gestiune, conducere în ridicarea eficienței muncii sociale.

Inițiativa economică presupune prioritate în gândire și acțiune. Mobilurile, conținutul, obiectivele, telurile și, adesea, aria agenților ei, sînt determinate de relațiile de producție și îndeosebi de proprietatea asupra mijloacelor de producție. Posibilitatea de a exprima inițiative economice aparține **de fapt** tuturor membrilor societății, în măsura în care dețin un asemenea potențial, ele înscriindu-se în universul activității economice, dar valorificarea și aplicarea lor aparține **de drept**, în cadrul mijloacelor de producție, deoarece transpunerea lor în acțiune, implică decizie.

Capitalismul cultivă inițiativa particulară orientată spre consolidarea avutului privat. Ea este o replică la acțiunea coercitivă a concurenței și nu are ca mobil absolut progresul, ci profitul. Alienarea muncii și separația dintre decizie și execuție îngustează posibilitățile producătorului direct de a se manifesta ca agent al inițiativei economice.

Înlăturînd exploatarea și alienarea muncii, socialismul oferă inițiativei economice cîmp larg de afirmare, conferindu-i atributul de forță motrice a progresului. Relațiile de producție socialiste redînd muncii dimensiunile sale umane, investeste producătorul colectiv cu calitatea de **principal subiect** al inițiativei economice, el încetînd să mai fie doar executant al unor inițiative străine intereselor și năzuințelor sale sau obiect de aplicare a acestora. Fiind prin natura ei un act liber, conștient, progresist, inițiativa economică se armonizează cu munca lipsită de exploatare, cu echitatea economică și socială.

Socialismul democratizează inițiativa economică, extinzînd sfera purtătorilor potențiali la întreaga colectivitate. În inițiativele maselor se regăsește de fapt democrația socialistă. Ele se presupun reciproc. Nu poate exista democrație reală fără descătușarea inițiativelor, iar acestea nu pot înflori decît pe terenul unei largi democrații. Comunismul, spunea Lenin, „începe acolo unde muncitorii de rînd, biruind greutățile muncii, manifestă o grijă deosebită pentru ridicarea productivității muncii”²⁾.

Socialismul declanșează și valorifică inițiativele

ei, **mărește libertatea și autonomia de exprimare** a agenților ei. Libertatea membrilor societății socialiste de a exprima și a proba inițiative economice își are geneza în poziția lor egală de proprietari comuni ai mijloacelor de producție care constituie premisa materială a acestei libertăți. Afirmarea pe o arie tot mai cuprinzătoare a inițiativelor economice este asigurată și de **lărgirea autonomiei unităților și a organelor locale** în cadrul perfecționării centralismului democratic în țara noastră. Funcțiile economice tot mai complexe ce revin centralelor, întreprinderilor și altor unități în cadrul procesului unitar al reproducției socialiste, impun sprijinirea și dezvoltarea inițiativelor economice ale colectivelor de oameni ai muncii.

În aprecierea valentelor, sensurilor și implicațiilor inițiativei economice trebuie să avem în vedere că ea este o **categorie socio-economică cu un caracter complex**, ce derivă din atribuțiile activității umane, din faptul că omul este unitatea biologicului și socialului. Drept urmare, inițiativa economică este o categorie care sintetizează determinări obiective, dar și dimensiuni sociale și spirituale. Ea este o activitate cu multiple laturi în care se reflectă raporturile interumane, precum și o anumită încărcătură afectivă, prin care se alertează și se valorifică o serie de trăsături psihice: pasiune, vocație, dorință de afirmare și perfecționare, tenacitate, cutezanță, fluiditate, capacitate de înfruntare a ceea ce este perimat și deschidere către viitor.

Transformările ce au loc în socialism în caracterul muncii și înțelegerea corectă a necesității că numai munca poate constitui izvorul bunăstării populului, impulsionează inițiativele, conduce la raționalizarea eforturilor și mărirea eficienței economice. În contextul relațiilor socialiste și al formării noii atitudini față de muncă, inițiativa economică se **inscrie între principalele valori morale și etice ale socialismului**. Izvorită

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică 1974, p. 48.

²⁾ V. I. Lenin: Opere complete, vol. 39, Editura politică 1906, pag. 22—23.

dintr-o necesitate obiectivă, înțeleasă și asimilată conștient și adecvat, inițiativa economică dobândește caracterul unei valori ordonatoare a activității oamenilor.

Inițiativa în genere și cu deosebire inițiativa economică de-
notă **originalitate, năzuință spre perfecționare și presupune un comportament critic și autocritic care declanșează un gen de relații interumane, în cadrul cărora subiectul inițiativei se raportează la ceilalți ca premergător, înaintaș al unor idei sau acțiuni.** Inițiativa nu echivalează deloc cu liberul arbitru și nu respinge, ci presupune situarea pe linia cerințelor legilor obiective, a realității concrete, a principiilor ce guvernează relațiile ce caracterizează colectivitatea umană respectivă. Dacă inițiativa nu răspunde comandamentelor realității sau dacă țelurile și sensurile ei sînt distorsionate, e posibilă ivirea anumitor disfuncțiuni în derularea raporturilor de muncă din cadrul colectivului. Unitatea de interese a membrilor societății și relațiile de cooperare care domină în socialism reduc pînă la excepție perspectiva convertirii acestei posibilități în realitate.

Expresie a responsabilității sociale

o dată, o expresie dintre cele mai grăitoare a **responsabilității sociale.** Inițiativa economică este o primă îndatorire a fiecărui om al muncii față de conservarea și dezvoltarea avutului obștesc, pentru sporirea eficienței economice. În virtutea înaltei responsabilități pe care și-au asumat-o ca proprietari comuni, subiecții inițiativelor economice pot și trebuie să aibă în vedere activitatea proprie, ca și pe cea a colectivului din care fac parte, sau chiar a altor colective, activitatea de execuție, ca și pe cea de decizie. Responsabilitatea socială a exprimării inițiativei economice nu este însă recepționată adecvat de către toți membrii societății. Se mai manifestă încă din partea unora rezistență la schimbări, la înnoiri.

Diversitatea și complexitatea activității economice, ca și ierarhizarea structurilor organizatorice impun și o **mare varietate a inițiativelor economice.** Atît sub raportul purtătorilor și sferei de cuprindere a ei, cît și al modalităților de manifestare concretă.

Inițiativa macroeconomică, parte inseparabilă a democrației societății socialiste, își găsește materializarea în conturarea direcțiilor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, în sarcinile planului național unic, în măsurile de perfecționare a metodelor de conducere și organizare. Ele aparțin conducerii de partid și de stat, ca expresie a năzuințelor și intereselor întregii națiuni care participă larg la dezbaterile tuturor problemelor și care-și spune cuvîntul atît asupra conținutului cît și formelor de realizare practică. Inițiativa la nivel macroeconomic este prin excelență o opțiune politică de mare răspundere, care angajează dezvoltarea în perspectivă a țării. Inițiativa partidului nostru și cele ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt o dovadă elocventă a unității de interese dintre inițiatori și participanții la aplicarea lor. Adoptînd măsuri menite să îmbunătățească radical situația în diferite compartimente ale activității, partidul nostru realizează adevăratele interese ale muncii, a întregului popor și canalizarea eforturilor într-o direcție unică: ridicarea bunăstării sale materiale și spirituale.

Inițiativa economică manifestată la nivelul unităților exprimă viziunea novatoare a grupului de lucrători ca **inițiatives colective** sau ale lucrătorilor, ca **inițiatives individuale.** Cadrul unităților economice oferă un teren prielnic manifestării celor mai diverse inițiatives economice. Astfel, în adunările generale ale oamenilor muncii, în adunările grupelor sindicale, sau cu alte prilejuri lucrătorii propun măsuri și soluții valoroase pentru rezolvarea diferitelor probleme de ordin economic, cu privire la organizarea muncii și a producției, la desfășurarea fluxurilor tehnologice la modul de utilizare a capacităților de producție, la eliminarea risipei de materiale și de timp de muncă etc. De asemenea, inițiativa lor vizează, cum e și firesc, crearea celor mai prielnice condiții pentru aplicarea unor reglementări organizatorice sau normative. Edificator în acest sens este interesul cu care multiple colective de muncitori au participat la experimentarea acordului global și preocuparea lor pentru găsirea soluțiilor și modalităților ca această formă stimulativă de retribuție să-și poată valorifica plener potențialul său.

Membrii societății socialiste au posibilitatea să se manifeste ca subiecți ai inițiativelor economice nu numai în calitate de producători, participanți la producția materială nemijlocită, la proiectare, cercetare etc., ci și în calitate de consumatori, beneficiari ai produselor. Inițiativa economică exprimată de pe această poziție pot urmări optimizarea circulației produsului spre consumator, a volumului și structurii sortimentale a desfacerilor, reducerea stocajelor și a blocărilor în circulație, a-

vînd în vedere și reducerea timpului necesar procurării produselor de care au nevoie consumatorii, paralel cu mărirea timpului lor liber. Independent însă de scopul imediat urmărit de purtătorii inițiativelor economice, corespunzător calității lor de producători sau consumatori, scopul final este economisirea muncii sociale, îmbunătățirea gradului de satisfacere a nevoilor.

Corespunzător nivelului la care se exprimă, inițiativa economică au și efecte deosebite ca sferă de cuprindere și ca potențial de inovație și perfecționare. Pe fondul armoniei intereselor individuale, colective și generale, inițiativa economică se interferează și se potențează reciproc: inițiativa lucrătorilor vin în întîmpinarea inițiativelor colectivelor de conducere contribuind la accelerarea procesului de perfecționare a activității economice, iar acestea urmăresc satisfacerea intereselor lucrătorilor. În acest sens o mare însemnătate prezintă conjugarea inițiativelor colectivelor aflate în relații de cooperare pe diverse planuri (aprovizionare, desfacere, producție, proiectare etc.), precum și corelarea țelurilor urmărite de lucrătorii agenți ai inițiativelor economice individuale, cu cele ale unității.

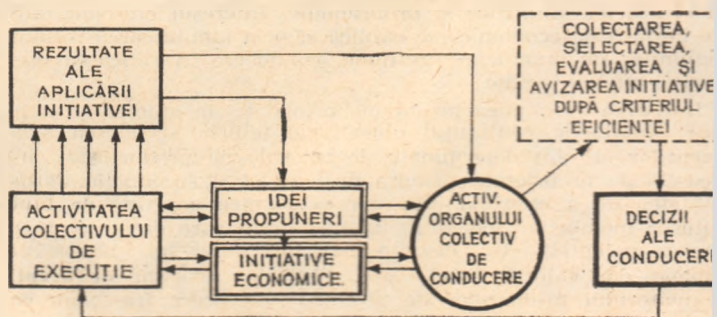
Inițiativa economică se află într-o strînsă interdependență cu inițiativa tehnică, tehnologică, științifică, precum și cu cea politică. Inițiativa economică are menirea de a pune în termenii raționalității economice propunerile și perfecționările în tehnică și tehnologie și chiar de a le declanșa, avînd în vedere eliminarea tendințelor de a subaprecia sau supraevalua eforturile materiale și financiare pe care acestea le solicită și rezultatele economice ce se obțin. Contradicția dintre perfecționările tehnice și raționalitatea economică manifestată adesea în ignorarea eficienței economice a performanțelor tehnice credem că trebuie soluționată în stadiul inițiativelor și nu în cel al deciziilor de aplicare a lor și cu atît mai puțin în cel al execuției. Nu de puține ori s-au întîlnit situații cînd s-au luat inițiativa tehnică de asimilare de produse sau tehnologii noi, de pildă, care, nefiind trecute prin filtrul eficienței economice, au condus la rezultate practice ineficiente.

Fundamentarea științifică

Inițiativa economică trebuie să pornească de la cerințele obiective să reflecte evoluția în perspectivă a legilor economice, a nevoilor și posibilităților prezente, ca și a celor viitoare. Ea fiind o chestiune de opțiune între continuitate și schimbare, libertatea subiecților inițiativa de a opta pentru modificare trebuie să fie o alegere competentă bazată pe informarea aprofundată asupra domeniului și nu o alegere arbitrară, dictată de fluctuația aspirațiilor și a stărilor psihice, care să conducă la o schimbare de dragul schimbării.

Inițiativa economică se impune astfel prin **realismul ei.** Ea se găsește la hotarul, dintre previziune și decizie, ea fiind forma în care se află acțiunea înainte de a fi aplicată decizia luată pe baza inițiativei. În coordonatele inițiativei economice, decizia există doar ca idee, proiect sau model. De aceea calitatea deciziei depinde de calitatea inițiativei economice, influențînd mai departe calitatea activității și rezultatele economice. Adesea, inițiativa economică se manifestă și în actul deciziei, în modul cum este adoptată sau în organizarea condițiilor pentru aplicarea ei. Purtătorii deciziei, cărora le revine și sarcina de a conduce, prin excelență trebuie să fie și subiecți ai inițiativelor economice, promotori ai înnoirilor. Deși inițiativa economică nu se află într-o relație nemijlocită cu activitatea practică, între ele existînd numeroase elemente

CIRCUITUL INIȚIATIVEI ÎN UNITĂȚILE ECONOMICE

intermediare — acceptarea, crearea cadrului necesar aplicării etc. — totuși calitatea ei influențează și se regăsește, în bună măsură, în rezultatele obținute.

Potențialul de progres al inițiativei economice este dimensionat și de **creativitatea ei**. Subiecții inițiativelor economice pot contribui realtate la perfecționarea și mărirea eficienței activității, dacă propunerile lor sînt creații autentice, reușesc să înlocuiască un model de conducere, organizare etc. bun cu altul și mai bun sau chiar foarte bun. Noutatea și creativitatea constituie de fapt pivotul inițiativei economice, axul său. În condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate și ale trecerii la comunism, afirmarea și aplicarea inițiativelor devin **una din formele principale de manifestare a luptei dintre nou și vechi**, marcînd triumful viitorului asupra trecutului.

Asimilînd tendințele cele mai noi ale progresului, inițiati-vele economice trebuie, totodată, să dezvăluie și să stăvilească eventualele tentații de a prelua necritic și aplica mecanic, în numele „noutății“, modele sau programe valabile în alte situații, dar care nu corespund condițiilor noastre. Prevenirea unor asemenea înclinații se impune nu numai pentru că ele ar putea irosi o parte din munca socială prin aplicarea de „înnoiri“ care nu îmbunătățesc nimic, ci și pentru faptul că ele ar putea îngusta manifestarea și exprimarea unor inițiative economice proprii valoroase.

Socialismul, stimulînd și organizînd generalizarea experienței înaintate, promovînd schimbul de experiențe dintre colective, favorizează atât înflorirea inițiativelor, cît și valorificarea pe scară largă a rezultatelor lor. Un rol important în stimularea inițiativei economice revine **progresului în domeniul teoriei economice**. El însuși rezultat al inițiativelor pe planul cunoașterii, progresul științei economice contribuie la generalizarea practicii socialiste, la conturarea conceptelor și categoriilor, permite formularea de principii ordonatoare pentru activitatea practică, asigură fundamentarea științifică a inițiativelor economice concrete, mărînd potențialul de progres și eficiența lor. Progresul realizat prin constituirea științei conducerii societății socialiste, ca și a științei conducerii micro-economiei a favorizat și impulsionează exprimarea inițiativelor economice, îndeosebi din partea economiștilor, prin mărirea orizontului lor de cunoaștere, ca și prin înțelegerea mai profundă a responsabilității lor față de problemele economice ale activității la toate nivelele. Rolul științei economice în general și al științei conducerii societății socialiste în fundamentarea inițiativelor economice și acțiunilor de conducere este amplu afirmat de partidul nostru. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, „este necesar ca întregul nostru activ de partid și de stat să înțeleagă că soluționarea marilor probleme ale construcției socialiste cere o înaltă pregătire și competență... însușirea unor cunoștințe temeinice în domeniul ideologic, organizatoric și de conducere pentru a avea posibilitatea înțelegerii și rezolvării corespunzătoare a problemelor tot mai complexe pe care le ridică dezvoltarea construcției economico-sociale în țara noastră“³⁾.

În lumina acestor indicații cadrele de economiști trebuie să fie promotorii ai inițiativelor privind perfecționarea organizării producției, a muncii și a sistemului informațional pentru reducerea verigilor de prisos și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane de care dispune societatea noastră.

Inițiativa economică are ca finalitate ridicarea eficienței muncii sociale, țel care trebuie să guverneze acțiunea tuturor agenților ei. Asigurarea unei înalte eficiențe a întregii activități este de fapt rațiunea eforturilor pe care le implică afirmarea inițiativelor economice la toate nivelele.

Impactul inițiativelor economice asupra progresului economic și social își are resorturile în caracterul său de activitate prospectivă, orientată prioritar spre viitor. Îmbunătățirile și soluțiile propuse prin inițiative de mai largă amploare se verifică în viitor. De aceea, posibilitățile de exprimare și afirmare a inițiativelor se află în strînsă legătură cu dezvoltarea studiilor de prognoză, întrucît numai pe baza lor pot fi cunoscute realist tendințele evolutive în domeniile organizării, conducerii, informaticii, lansării produselor pe piață etc. Lărgînd orizonturile cunoașterii, studiile de prognoză incită la gîndire novatoare, dau impuls inițiativelor. Stimularea orientării tuturor colectivelor de oameni ai muncii spre căutarea soluțiilor de modernizare a structurilor organizatorice, de cunoaștere a viabilității produselor întreprinderilor, de perfecționare a sistemului informațional, de mărire a flexibilității raporturilor dintre unități pentru accelerarea circuitului economic etc. sînt domenii în care inițiativele economice trebuie să se manifeste cu deosebire. Optimizarea activităților

³⁾ N. Ceaușescu: Expunere la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, Ed. politică, 1972, p. 7

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Produce peste plan

● **Colectivul Combinatului siderurgic din Hunedoara** a înscris în cronica întrecerii socialiste cea de a 42 000-a tonă de produse siderurgice realizată peste sarcinile de plan în perioada 1 ianuarie — 16 martie a.c. Ridicînd la cote superioare indicii de utilizare a agregatelor, oțelării de la cuptoarele Martin și electrice au elaborat, în medie, peste prevederi, în fiecare zi din luna martie cîte 190 tone de oțel.

● **Unitățile industriei chimice din județul Mureș**, care furnizează economiei naționale întreaga cantitate de carbid, aproape o cincime din cea de îngrășăminte cu azot și alte numeroase produse chimice, consemnează noi și importante realizări în întrecerea socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen. Pînă la 15 martie a.c., aceste unități au realizat suplimentar produse chimice în valoare de 30 milioane lei. Între altele, agricultura a primit, în afara prevederilor, o cantitate de îngrășăminte azotoase cu ajutorul cărora va putea fi fertilizată o suprafață de teren agricol de peste 60 000 ha.

● **La Șantierul naval Drobeta-Turnu Severin** a fost lansată la apă prima navă înscrisă în planul de activitate pe acest an — un cargou de 23 000 tdw destinat exportului. Alte două vase similare și două tancuri petroliere de 5 000 tone se află în faze avansate de execuție, urmînd să primească botelul Dunării în următoarele luni.

● Printr-o bună exploatare a agregatelor și a debitului energetic al Dunării, anul acesta **energeticienii de la Porțile de Fier** au furnizat zilnic economiei naționale 705 000 kWh energie electrică, reprezentînd echivalentul de producție al unei centrale cu o putere instalată de 30 MW. În următoarele zile, puternica Hidrocentrală de la Porțile de Fier va înscris în bilanț ci-

fra de 20 miliarde kWh, reprezentînd cantitatea de energie electrică produsă de la intrarea sa în funcțiune și pînă acum.

● **Energeticienii Termocentralei Ișalnița** au ridicat la 15 000 000 kWh cantitatea de energie electrică realizată peste plan de la începutul anului și pînă acum. Succesul acesta a fost posibil ca urmare a măsurilor luate privind mai buna folosire a capacităților de producție ale centralei și creșterea producției de cărbunc în structura combustibililor folosiți.

● **La Combinatul siderurgic Reșița** a fost elaborată recent cea de-a 7 100-a tonă de oțel peste prevederile planului la zi, cantitate care reprezintă mai mult de jumătate din angajamentul pe 1975. În prima decadă a lunii martie, siderurgiștii reșițeni au atins cei mai ridicați indici de utilizare a cuptoarelor și a celorlalte agregate siderurgice, realizînd pe această bază în fiecare zi în plus aproape 200 tone oțel.

● **Colectivul întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Deva** a raportat îndeplinirea și depășirea planului cincinal la export. Avansul cîștigat va permite lucrătorilor din industria forestieră a județului Hunedoara să livreze beneficiarilor externi, pînă la finele anului, produse în valoare de 15 milioane lei valută.

● **Unitățile industriei chimice din județul Bacău**, care furnizează economiei naționale întreaga cantitate de cauciuc sintetic, o treime din cea de substanțe pentru combaterea dăunătorilor din agricultură și peste 20% din producția de mase plastice etc., au livrat suplimentar de la începutul anului și pînă acum mai bine de 110 tone detoxan, 690 tone policlorură de vinil, 152 tone cauciuc sintetic, peste 30 tone gamacid și alte produse.

în direcțiile menționate implică însă eforturi conjugate, manifestarea de inițiative nu numai pe terenul practicii, ci și al cercetării economice, ale cărei demersuri ar trebui să devanseze și din acest punct de vedere practica. Așa cum se arată în Programul P.C.R., cercetarea științifică trebuie să contribuie la soluționarea mai rapidă a problemelor de care depinde dezvoltarea în ritm înalt a forțelor de producție, creșterea eficienței economice. În același timp, științele economice trebuie să acționeze în sensul cunoașterii legităților dezvoltării sociale și să militeze pentru aplicarea lor la condițiile țării noastre, acționînd astfel pentru dezvoltarea inițiativei atât a economiștilor cît și a tuturor celor ce creează bunurile materiale și spirituale.

conf. univ. dr. Ileana STĂNESCU

IMPACTUL ECONOMIC AL VALORIFICĂRII MATERIILOR PRIME NATURALE ȘI SINTETICE (I)

REVOLUȚIA științifico-tehnică contemporană reprezintă un salt calitativ spectaculos în istoria cunoașterii naturii și a multiplelor ei resurse. Soluționarea problemelor actuale ale dezvoltării economiei mondiale este în cea mai strânsă interdependență cu posibilitățile extinderii producției cantitative și utilizării calitative a resurselor naturale de bază, cu crearea unor noi materii prime și semifabricate sintetice.

În cuvintarea rostită la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, tovarășul Nicolae Ceaușescu indica direcțiile spre care se va îndrepta cercetarea științifică în România: „Ținând seama atât de problemele concrete ale țării noastre, cât și de fenomenele care au loc pe plan internațional, este de înțeles că trebuie să punem pe primul plan orientarea cercetării spre cunoașterea și valorificarea superioară a tuturor resurselor naturale de care dispune România, acordând o atenție specială descoperirii de noi surse de energie, combustibili, de materii prime, a unor noi surse de apă¹⁾. În același timp secretarul general al partidului sublinia și faptul că „trebuie să intensificăm activitatea pentru crearea pe cale sintetică a unor noi

M. FLORESCU

soluții viabile pentru a face față problemelor fundamentale legate de gospodărirea rațională a resurselor necesare mersului înainte al economiei mondiale. Direcțiile principale ale acestor cercetări sînt:

— extinderea bazei pentru descoperirea unor noi surse naturale; valorificarea unor zăcăminte greu accesibile sau considerate în trecut ca fiind nerentabile din punct de vedere economic;

— completarea bazei materiale a economiei mondiale prin furnizarea de materii prime sintetice, produse de substituție și de perfecționare a unor resurse naturale.

Extinderea bazei pentru descoperirea resurselor minerale

EVALUAREA stadiului real al rezerveilor mondiale de materii prime naturale este pe cît de incertă pe atît de aleatorie și aceasta în ciuda nenumăratelor inventare întoemite de O.N.U. și de organizațiile și institutele specializate.

Dezvăluirea existenței unor noi zăcăminte de amploare este, în lumea capitalistă, legată de speculații de bursă, care pot fi favorabile sau defavorabile anumitor cercuri. În unele cazuri din motive strategice sau politice datele sînt secrete. De aceea, toate aceste inventare zise mondiale pot fi luate în considerație cu o mare rezervă.

Graficul nr. 1 oferă o imagine de ansamblu asupra evoluției producției mondiale de energie primară, care poate fi sintetizată astfel:

Creșterea medie anuală mondială a producției totale de energie pe perioada 1949—1973

Idem de gaze naturale	5,0%
Idem de gaze naturale	8,7%
Idem de țitei	7,3%
Idem de surse hidraulice și nucleare	6,8%
Idem de cărbune și lignit	2,0%

De la izbucnirea crizei petrolului și ținînd seama de rezervele mondiale de cărbune, precum și de progresele științei și tehnicii în construcția și siguranța în funcționare a centralelor nucleare se observă o tendință de scădere a ponderii energiei obținute din gaze naturale și țitei

și o creștere accentuată a utilizării cărbunelui și a surselor de energie nucleară.

În ce privește producția mondială a principalelor minereuri necesare producției industriale pe perioada 1949—1973, cifrele absolute la unele dintre acestea putînd fi găsite în graficul nr. 2, dăm mai jos creșterile medii anuale de sporire a producției, ardate în șir descrescînd:

Aluminiu	14,3%	(1948—1958)
Mercur	14,0%	
Cupru	8,3%	(1956—1972)
Molibden	7,5%	
Azbest	7,4%	
Potasiu	7,0%	
Fosfați	6,7%	(1951—1971)
Nichel	6,7%	
Fier	6,1%	(1948—1973)
Mangan	5,5%	
Magneziu	5,0%	
Cupru	4,7%	(1948—1972)
Crom	4,5%	
Zinc	4,3%	
Plumb	3,4%	
Argint	2,2%	
Tungsten	1,9%	
Antimoniu	1,4%	

Cu titlu de informare în tabelul nr. 1 redăm o estimare a numărului de ani în care se consideră posibilă exploatarea citorva categorii de combustibili și metale.

Viitorologii americani prezintă de regulă date sumbre. În lucrarea elaborată de P. & A. Ehrlich, se prezintă situațiile posibile în viitor de exploatare a unor resurse naturale. Dacă ar fi să-i credem pe autorii acestor date, ar apare că, în jurul anului 2000, rezervele cunoscute de țitei, gaze naturale, uraniu, plumb, zinc, cositor, vor fi epuizate.

Or, o serie de fapte arată că lucrurile nu stau chiar așa. Să luăm doar un singur exemplu, țiteiul, pentru care în anul 1973—1974 s-a anunțat descoperirea unor noi rezerve de amploare mondială, în U.R.S.S. (Siberia), Mexic, China, Marea Nordului (Anglia, Norvegia), Marea Egee ș.a. la care se adaugă zăcămintele de țitei din Alaska; exploatarea zăcămintelor respective era nerentabilă înainte de 1974, dar ea se dovedește rentabilă la cursul actual al prețurilor. De asemenea, devin rentabile pătrunderile la mari adîncimi, cu foraje de exploatare între 3 000—8 000 m,

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvintare la Conferința națională a cercetării științifice și proiectării, Editura Politică, 1974, p. 27.

²⁾ Ibidem, p. 28.

Tabelul nr. 1

Durata preliminară a exploatării unor zăcăminte¹⁾

	1985-	2000-	2100-	2200-	2500-	3200-
	1995	2100	2200	2400		
COMBUSTIBILI						
Carbune și lignit						x
Țitei		x				
Gaz natural	x (?)					
Uraniu	x					
PIERE ȘI ALIAJE DIN FIER						
Fier (zăcăminte conținînd peste 20% fier)						x
Mangan			x			
Crom						x
Nichel		x (?)				
Molibden		x (?)				
Tungsten	x					
METALE INDUSTRIALE NE-FEROSĂ						
Cupru		x				
Plumb	x					
Zinc	x (?)					
Cositor	x (?)					
Aluminiu			x			
METALE PRECIOASE						
Aur	x					
Argint	x					
Platina	x					

¹⁾ P. & A. Ehrlich, Population, Resources, Environment, Edit. Fayard, Paris, 1972, p. 71

materiale necesare economiei naționale²⁾.

Oamenii de știință, tehnologii din industrie, economiștii din toate țările, studiază astăzi, cu prioritate, mijloacele de a găsi

Tabelu nr. 2

Rezervele de țitei în țările membre ale O.P.E.C.^{x)}

	Rezerve (miliarde barili)	Producția 1973 (miliarde barili/zi)	Nr. de ani pentru care există rezerve (pe baza consumului din 1973)
ARABIA SAUDITA	140,8	7,7	51
KUWEIT	72,7	3,1	66
IRAN	60,2	5,9	28
IRAK	31,2	2,0	44
LIBIA	25,6	2,2	32
Emiratele arabe unite: (ABU DHABI, DUBAI SI ALTE CINCI)	25,5	1,5	45
NIGERIA	19,9	2,0	27
VENEZUELA	14,2	3,5	11
INDONEZIA	10,8	1,3	22
ALGERIA	7,4	1,0	20
QATAR	6,5	0,5	31
ECUADOR	5,7	0,2	78

x) Business Week, New York, 13 ianuarie 1975, p.80.

care au evidențiat rezerve uriașe de petrol și gaze naturale.

De altfel, și țările O.P.E.C., care acum cițiva ani dădeau rezervele lor în țitei evaluate la o durată de exploatare de 20—25 ani, au publicat în 1974 cifre noi, prezentate în tabelul nr. 2, care arată că la nivelul producției din anul 1973, rezervele existente vor permite o extracție mult mai îndelungată.

Pe plan mondial se observă începând cu 1974—1975 o oarecare stagnare și chiar o micșorare a consumului și o netă sporire a rezervelor cunoscute, o extindere pe scară largă a cercetărilor geologice și geofizice pentru descoperirea unor noi resurse naturale, hidrocarburi și minerale.

După ultimele date disponibile pe plan mondial, în 1953 erau cunoscute doar 3,3 miliarde tone rezerve de petrol, în 1971 ele au ajuns la 56 miliarde tone (din care 48,8

bază un raport de echitate între prețul țiteiului și al produselor prelucrate, dreptul popoarelor din aceste țări să folosească resursele naturale pentru propria lor dezvoltare economică și creștere a nivelului de trai.

Există o mare disproporție între dezvoltarea industriei de extracție a țiteiului și a celei de prelucrare, determinată de politica marilor concerne petroliere și a puterilor imperialiste care au extras cantități uriașe de materii prime ieftine pentru a realiza o puternică industrie de prelucrare, la prețuri foarte ridicate. Țările exportatoare de țitei cunoșteau sărăcia și oprirea, în timp ce concernele capitaliste și puterile imperialiste se îmbogățeau peste măsură.

Gruparea într-o puternică organizație a țării exportatoare de petrol (O.P.E.C.) a pus capăt legilor impuse de marile concerne imperialiste. Lupta popoarelor din țările în curs de dezvoltare pentru libertate, independență și progres social, a deschis căile și pentru o folosire rațională a resurselor naturale proprii, precum și sta-

zor de amploare de noi și noi resurse naturale. Pe fundul mărilor se găsesc zăcăminte și acumulări de metale grele cu un conținut de 24% mangan, 14% fier, 1% nichel ș.a.

Dar cu acestea nu s-au terminat încă descoperirile de noi resurse naturale pe suprafața globului și în profunzimea lui.

Locul materiilor prime sintetice în balanța mondială a materiilor prime în lumina crizei energiei

DEZVOLTAREA impetuoasă a producției materiilor prime sintetice a determinat o schimbare a ponderii acestora raportată la creșterea exploatarei și producției unor materii prime naturale.

Vom da 3 exemple edificatoare: raportul mondial între:

— firele și fibrele sintetice și cele naturale;

— cauciucul sintetic și cel natural;

— materialele plastice și unele metale feroase și neferoase.

Deși din punct de vedere fizic, bumbacul și lina înregistrează creșteri anuale (tabelul nr. 3), structural, în compoziția materiilor prime textile, nu mai pot satisface nici cantitativ — cererile cresc mult mai rapid decât posibilitățile de acoperire a acestora — nici calitativ, ținând seama de multiplele domenii textile și industriale în care firele și fibrele sintetice sînt net superioare celor naturale.

Tendința rapidă de creștere a folosirii cauciucurilor sintetice (tabelul nr. 4) nu este determinată numai de nevoile de structură, cantitative și calitative, ci și de faptul că s-a reușit prin sinteza cauciucurilor stereospecifice să se realizeze struc-

Tabelu nr. 3

Prezența consumului mondial de fibre textile și a structurii acestuia

	1962	1970	1975	1978
Prezența în consumul global %				
Bumbac	47,8	43,4	38,8	35,3
Lină	5,8	5,3	5,0	4,7
Fibre artificiale	14,9	13,1	12,5	11,6
Fibre sintetice	8,7	17,1	25,0	31,8
Total, exclusiv fibrele de bumbac	76,8	78,9	81,3	82,4
Fibre de lână	23,2	21,1	18,7	17,6
Total general	100,0	100,0	100,0	100,0

x) BIKI, supl., 1974.

miliarde tone în Orientul Apropiat), iar la 1 ianuarie 1973 rezervele mondiale au crescut la aproximativ 94 miliarde tone.

Repartiția neuniformă pe glob a rezervelor de țitei, care determină și diferențe

Fondurile cauciucului natural din total cauciuc (natural + sintetic)

	1962	1970	1975	1978
Total mondial	44,1	59,2	36,9	32,3

x) Prediosata Inc., Cleveland, Ohio, 1972.

mari și în repartizarea nivelului de extracție, impune o strînsă cooperare între producători și consumatori, care să aibă la

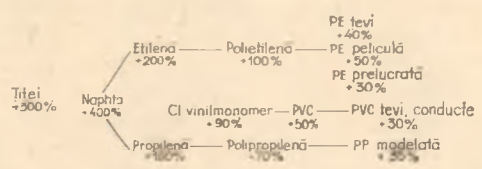
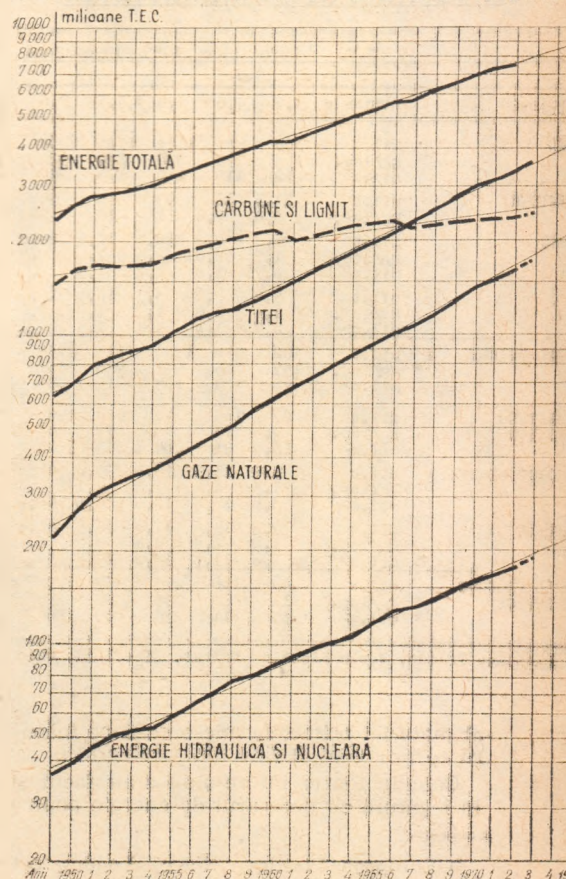
bilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și a produselor prelucrate.

În ceea ce privește alte materii prime, reamintim că tehnica geofizică, îndeosebi cea seismică, geochimică, tehnica batiscărilor și în ultimul timp sateliții artificiali ai pămîntului, au făcut posibilă descoperirea unor resurse minerale de foarte mari proporții pentru industria fierului, aluminiului, cuprului, zincului, plumbului, nichelului și cobaltului.

Apa mării, din care pînă acum se extrăgea îndeosebi sarea de bucătărie, magneziu, brom (80% din consumul mondial) și alge, este pe cale de a deveni un furni-

Graficul nr 1

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE ENERGIE PRIMARĂ

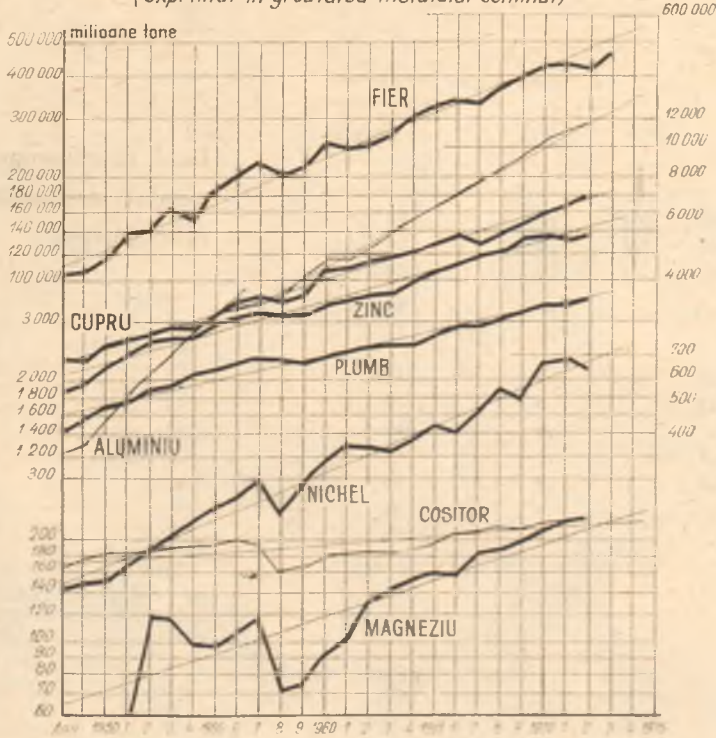

Graficul nr. 2

PRODUCȚIA MONDIALĂ DE MINEREURI
(exprimat în greutatea metalului conținut)

tura macromoleculară a cauciucului natural. În aceste condiții cauciucurile sintetice s-au introdus mai rapid și mai profund în producția industrială.

Aceste tabele și prognoze au fost calculate în anii premergători declanșării crizei energetice și triplării — cuadruplării prețului combustibililor. De aceea, este firesc să se pună întrebarea, în ce măsură creșterea pe plan mondial a prețului țițeiului va afecta gradul de competitivitate a materiilor prime sintetice. Să exemplificăm cu materialele plastice finite, al căror preț s-a situat înainte de criza energetică și se situează și acum, în cele mai multe cazuri, la un nivel de concurență cu produse asemănătoare fabricate din alte materiale (lemn, fontă, oțel, iută etc.). Prețul mondial al unor produse ca tuburi și țevi din PVC, saci de polietilenă a crescut în 1974 cu numai aproximativ 30%, în timp ce prețul țițeiului și naftai a sălțat cu 300—400%. Studii recente, făcute în 1974 în câteva țări industrializate, prezintă următoarea schemă foarte grăitoare, care indică că, raportul creșterii prețului produselor, față de acela

DIN CRONICA
ÎNTRECERII

ACTIVITATE INTENSĂ
PE ȘANTIERELE
DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

Ritmurile înalte înregistrate, în ultimul timp, pe șantierele țării în întreaga socialistă pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, colaborarea dintre constructori și beneficiari în acțiunea de construcție și utilizare a obiectivelor industriale aflate în lucru, au avut ca rezultat punerea în funcțiune a noii capacități de producție, deschiderea de noi șantiere.

Pe platforma industrială de la Roman a intrat în producție, cu întreaga capacitate, secția de fabricație strunguri Carusel de 1250—1600 mm. Dotată cu utilaje de înaltă tehnicitate și randament, noua capacitate va asigura o creștere importantă a producției de mașini grele pentru prelucrarea metalului.

A doua linie de fabricație a carbonatului de sodiu, cu o capacitate anuală de 200 000 tone, a fost pusă în funcțiune în cadrul uzinei de sodă nr. 3 de la Govora. În anul viitor, când noua instalație va lucra la parametrii proiectați, capacitatea întreprinderii se va dubla.

La Combinatul de lianți și asbociment din Fieni a fost pusă în funcțiune o modernă fabrică de var, cu o capacitate de producție de 100 000 tone pe an. Constructorii și montorii pregătesc pentru următoarele zile o nouă premieră: moara nr. 2 de ciment, obiectiv la care se fac acum probele mecanice și de presiune.

În zona industrială din vestul orașului Botoșani, unde au avut loc în ultimul timp două importante premiere — punerea în funcțiune a unei fabrici de lapte praf și intrarea în probe tehnologice a întreprinderii de aparatărie electrică industrială „Electrocontact” — s-a deschis de curând șantierul unui alt nou obiectiv: întreprinderea de șuruburi. Tot în acest an, constructorii botoșăneni vor începe lucrările la trei viitoare unități industriale: întreprinderea de izolatoari electrici în sticlă, Fabrica de mobilă și întreprinderea de articole tehnice din cauciuc.

Pe platforma industrială de la Borzești au intrat în stadiu final lucrările de construcție a noii unități de utilaj chimic, care va produce recipiente și coloane de sinteză de mare capacitate. În marea hală monobloc, unde au și fost montate o parte din mașini, se află în lucru utilaje pentru întreprinderile din Teleajen, Pitești, Brăila, Oradea, Slatina și Mărășești. În timp ce Combinatul petrochimic de pe Valea Trăușului i-au și fost livrate primele trei coloane de sinteză. Celelalte două capacități — secțiile de cazangerie și confecții metalice — vor fi puse în funcțiune cu 60 zile mai devreme, urmând ca în trimestrul următor să înceapă producția.

În industria Doljului și-au făcut debutul industrial primele capacități înscrise în planul de investiții ale acestui an. În orașul Calafat, de exemplu, a intrat în funcțiune o întreprindere unde urmează să se producă 3 000 tone lapte praf și 1 625 tone unt. la „Electroputere” a fost dată în producție o nouă capacitate de 50 motoare electrice pe an de putere medie, iar la Combinatul chimic Ișalnița se află în probe tehnologice o instalație pentru 25 000 kg catalizatori.

produse de aceeași utilizare fabricate fie din materiale clasice (hîrtie, oțel galvanizat, sticlă, argilă ș.a.) fie din materiale plastice sintetice (polipropilena, policlorura de vinil).

Din analiza acestor date rezultă că: — fabricarea produselor din materiale plastice necesită în general mai puțină energie (totală), decît în cazul producțiilor din materiale tradiționale;

— datorită densității mai mici a materialelor plastice față de alte materii prime și semifabricate, datorită unui proces de prelucrare mai simplu, necesar produselor

Tabelul nr. 5

Consumul mondial al unor materiale tradiționale
în comparație cu cel al materialelor plastice^{*)}

	U.M.	1970	1980	1985	1990	2000
Populație	miliarde	3,7	4,6	5,0	5,6	7,0
OPEL	mil.t	560	900	1130	1400	2250
	kg/loc.	151	196	226	250	321
	mil.m ²	72	115	145	179	287
ALUMINIU	mil.t	11,3	32	55	90	250
	kg/loc.	3,0	7,0	11	16	
	mil.m ²					
CUPRU	mil.t	6,2	9,2	10,0	15,5	20,0
	kg/loc.	1,7	2,0	2,0	2,4	3,9
	mil.m ²	0,7	1,0	1,1	1,5	2,0
ZINC	mil.t	5,0	7,2	8,7	10,4	15,0
	kg/loc.	1,4	1,6	1,7	1,9	2,1
	mil.m ²	0,7	1,0	1,1	1,5	2,1
TOTAL METALE	mil.t	582	900	1204	1514	2535
	kg/loc.	157	206	241	270	362
	mil.m ²	76	125	167	215	384
MATERIALE PLASTICE	mil.t	27	105	240	420	1700
	kg/loc.	7,5	25	48	75	125
	mil.m ²	13,5	91	205	365	1480
CAUCIUC SINTETIC	mil.t	5,5	11,5	16,0	23,0	44,0
	kg/loc.	1,5	2,5	3,2	4,1	6,5
	mil.m ²	5,8	13,0	17,0	24,0	46,0
TEXTILE	mil.t	7,0	15,0	17,0	24,5	46,0
	kg/loc.	1,9	3,8	3,4	4,4	6,5
	mil.m ²	6,0	11,0	13,0	17,5	32,0
TOTAL PRODUSE SINTETICE	mil.t	40	130	273	467	1790
	kg/loc.	11	28	55	83	256
	mil.m ²	35	114	236	409	1564

*) Plastics Trends, World Plastics Worker, Cleveland, Ohio.

al materiei prime, se micșorează pe măsură ce produsul devine mai prelucrat).

Calculul foarte interesant s-au făcut și în legătură cu necesarul de energie pentru

*) European Plastics News Londra, oct. 1974.

Tabelul nr. 6

Consumul de energie pentru producția de cauciuc

Produs	Țiței exprimat în tone necesare ce materie primă și surse energetice la fabricarea:
1 milion m ² de folie pentru ambalaj	
Folie PE	110
Folie celuloză	150
Saci PE	700
Saci hîrtie	
100 m ² de conducte cu diametrul de 1"	
Conducte din PE	57
Conducte din cupru	66
Idem din oțel galvanizat	232
Conținere din PVC	97
Lez din sticlă	230
100 m ² de conducte la presiune cu diametrul de 4" prevăzute cu fitinguri	
Conducte din PVC	360
Lez din asbociment	400
Lez din fontă	1972
Lez din argilă	500

*) European Plastics News, octombrie 1974.

finite, materialele plastice rămîn competitive, în ciuda faptului că majorarea costului materiei prime din care se fabrică a fost mai mare decît la alte materiale.

Din aceste motive rămîn valabile tendințele elaborate înainte de criza petrolului, cu atât mai mult cu cît se manifestă acum o mult mai rațională folosire a resurselor naturale de hidrocarburi.

Cincinalul — înainte de termen!

CONSUMURI CÎT MAI REDUSE DE COMBUSTIBILI ȘI ENERGIE PE UNITATEA DE PRODUS

Gospodărirea cu maximum de eficacitate a resurselor energetice primare constituie astăzi, mai mult ca oricînd, o preocupare de prim ordin a cadrelor tehnice și economice, a tuturor specialiștilor din sfera producției materiale. Și este firesc să fie așa. Odată cu creșterea volumului activității economice și, îndeosebi, industriale, sporește și consumul de energie și combustibil, în timp ce resursele clasice de energie (petrol, gaze naturale, cărbune) devin tot mai limitate. În aceste condiții, micșorarea consumurilor de energie se impune ca o cale importantă pentru reducerea costurilor de producție.

Pornind de la calcule temeinice de eficiență, în fiecare întreprindere s-au inițiat numeroase acțiuni menite să ducă la diminuarea unor asemenea consumuri prin promovarea de tehnologii mai eficiente, modernizarea acelor produse care consumă multă materie primă și energie, organizarea mai bună a producției și a

● Ce reflectă urmărirea în dinamică a consumurilor energetice pe produs ● Normarea consumului de combustibili și energie — o acțiune care trebuie să cuprindă toate produsele ● Măsuri eficiente pentru preîntîmpinarea risipei ● În acest an, ample acțiuni pentru economisirea fiecărei tone de combustibil și kilowat de energie electrică.

muncii, închiderea tuturor canalelor de risipă, prin ridicarea gradului de calificare și responsabilitate a lucrătorilor etc. Ca urmare a unor astfel de acțiuni, în perioada ianuarie 1971 — martie 1975, în toate ramurile industriei au fost realizate însemnate economii de energie și combustibili. Bundează, la producția de oțel Martin s-au realizat economii de peste 33 000 tone combustibil convențional, la producția de fire și țesături de bumbac aproape 100 000 tone, la producția de energie electrică în turbine de abur din centralele Ministerului Energiei Electrice peste 34 000 tone etc.

Care au fost acțiunile concrete care au permis obținerea acestor realizări, ce rezerve mai există în diferite sectoare de activitate, ce se întreprinde pentru grăbirea atragerii lor în circuitul economic?

Eficiența lărgirii sferei de normare a consumurilor

UNA din acțiunile principale care au condus la realizarea unor importante economii este normarea consumurilor specifice pe unitatea de produs nu numai la materiile prime și materiale, ci și la combustibili și energie electrică. Faptul prezintă un deosebit interes, întrucît mulți ani s-a mers pe norme globale — pe grupe de produse sau pe întreprinderi — care nu erau de natură să stimuleze gospodărirea rațională a acestora și înlăturarea oricăror căi de risipă.

Anul trecut, spre exemplu, au fost urmărite, pe baza unor norme de consum date prin planul de stat pentru combustibili și energie, 250 produse. Iată cum se prezintă gradul de cuprindere a acestor norme pe ministere (tabelul nr. 1). Pentru acest an, cit și în continuare, continuă studiile în vederea extinderii normării consumului de combustibili și energie electrică la marea majoritate a produselor ce se realizează de către indus-

trierii. Existența unor norme de consum pe unitate de produs a înlesnit întreprinderilor să adopte măsuri potrivite care să permită nu numai respectarea, ci și diminuarea lor. Că așa stau lucrurile, ne-o dovedesc rezultatele obținute, volumul important de economii înregistrate. Pentru a ilustra evoluția consumului de combustibil și energie electrică la realizarea unor produse în anii actualului cincinal, prezentăm în tabelul nr. 2 o situație edificatoare.

Datele înscrise în tabelul respectiv ne permit să facem câteva observații:

1. În marea majoritate a cazurilor, diminuarea consumurilor de combustibili și energie electrică a fost continuă. Această preocupare prodigioasă s-a concretizat în rezultate remarcabile în gospodărirea și valorificarea mai eficientă a energiei, cu efecte favorabile asupra micșorării costurilor de producție pe unitatea de produs.

2. Sînt situații cînd, deși față de 1970 unele consumuri au fost reduse, ele prezintă totuși oscilații raportate la realizările obținute într-un an sau altul. Aceasta reflectă, pe de o parte, unele deficiențe apărute în conducerea proceselor de producție, iar pe de altă parte, lipsa unor măsuri adecvate, aplicate operativ,

Tabelul nr. 1

Gradul de extindere a normelor de consum la energia primară și energia electrică pe unele ministere

Ministerul	%	
	Ener- gie pri- mară	Ener- gie elec- trică
Industria Construcțiilor de Mașini Grele	83	91
Industria Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electro-tehnică	61	79
Transporturilor și Telecomunicațiilor	73	100
Industria Chimică	67 ^{x)}	54
Economia Forestieră și Materialelor de Construcții	78	60
Industria Ușoare	96	85
Industria Metalurgică	68	71
Energia Electrică	100	100

x) Combustibilul folosit ca materie primă nu este cuprins în această cifră.

la toate locurile de muncă unde risipa și-a făcut apariția.

3. La diferite produse s-au înregistrat depășiri ale consumurilor specifice față de 1970. În aceste cazuri — e drept, puține la număr — s-au înregistrat pierderi serioase de combustibil și energie electrică, tocmai ca urmare a neacordării atenției cuvenite acestui domeniu de activitate, considerîndu-se că efectul unor asemenea depășiri nu influențează prea mult rezultatele economice obținute în general. Din păcate lucrurile nu au stat așa. Dimpotrivă, consumurile suplimentare au contribuit la diminuarea resurselor pe economia națională, exercitînd în același timp o influență negativă asupra costurilor de producție, asupra eficienței în ansamblu a întreprinderilor în cauză.

Care au fost factorii care au determinat reducerea normelor de consum la unele produse și pe ce căi s-a acționat în acest scop?

Rezultate pe măsura acțiunilor întreprinse

DACA ANALIZĂM modul în care a evoluat reducerea normelor de consum la elaborarea oțelului Martin (t.c.c./t), desprindem că, ex-

ceptînd anii 1971 și 1972 (cînd s-a obținut o reducere mai mică), în următorii ani și, îndeosebi, în 1974, scăderea a fost spectaculoasă, respectiv de 6^{0/0} la fiecare tonă de metal elaborată față de 1970. Pentru a se ajunge la un asemenea rezultat, întreprinderile siderurgice au acționat pe mai multe căi: perfecționarea tehnologiilor de elaborare a oțelului, insuflarea de oxigen în cuptoare pentru accelerarea procesului tehnologic (fapt ce a determinat scurtarea duratei șarjelor în medie cu mai bine de o oră), sporirea cantității de oțel obținute pe fiecare metru pătrat suprafață vatră (prin mai buna dozare și încărcare a cuptoarelor), organizarea la un nivel mai înalt a activității atît pe platforma cuptoarelor, cit și în halele de elaborare a metalului etc. Îndeosebi, la Hunedoara, Reșița, Galați, Cimpia Turzii — centre principale ale industriei noastre siderurgice — asemenea măsuri și acțiuni s-au concretizat în elaborarea unor cantități sporite de metal, în condiții micșorării sub nivelul prevăzut a combustibililor și energiei electrice.

Între alte produse la care s-au înregistrat scăderi sistematice ale consumului de combustibil sau energie se numără și anvelopele, camerele auto, hirtia și cartoanele. La obținerea fiecărui produs, calea de reducere a consumului de combustibil și energie electrică a fost diferită, în funcție de condițiile și gradul de tehnicitate al fiecărei întreprinderi. În primul caz, de pildă, întreprinderile producătoare de articole tehnice din cauciuc au mers pe linia unei mai raționale folosiri a aburului, prin asigurarea etanșeității tuturor instalațiilor, prin reutilizarea căldurii aburului uzat etc.; în cel de al doilea caz — unitățile producătoare de hirtie au acționat, mai ales, în direcția reducerii pierderilor în producție (diminuarea bracului), introducerii de arzătoare mai economice și de instalații cu randamente mai ridicate etc.

Așa cum se desprinde din tabelul nr. 2, au fost și alte produse la care normele de consum de combustibil și energie au fost serios micșorate în anii cincinalului față de 1970. Aceasta se datorește în largă măsură faptului că au fost întreprinse, mai ales în ultimii ani, studii aprofundate, întocmindu-se bilanșuri energetice prin care s-au stabilit locurile și produsele unde consumurile specifice sînt mai ridicate, precum și căile concrete, tehnice și organizatorice, prin care se va acționa pe

Tabelul nr. 2

Reducerea consumurilor specifice de combustibili și energie electrică la unele produse în perioada 1971-1975

Produsul	U.m.	1975 față de				
		1971	1972	1973	1974	1975 prevăzută 1971
Aluminiu calcinat	t/t	96	98	97	98	89
Oțel laminat	t/t	97	97	91	84	82
Sodă refractară	t/t	100	92	92	86	86
Energie termică din centrale termice	t/Giwa-cel	100	100	99	99	99
Anvelope și camere (exclusiv prin chimiere)	t/t	76	74	73	72	72
Hirtie și cartoane 93% asociațiune	t/t	100	94	94	92	91
Produse prefabricate din beton armat (exclusiv tuburile de presiune din beton armat precoprimat)	t/mc	94	93	84	95	91
Var	t/t	100	98	100	96	95
Bars	t/1000 hl	98	94	94	84	79
Oșel electric (MIM)	kWh/t	96	95	97	97	86
Lacinate finite pline și semifabricate	kWh/t	110,9	119,0	115,0	110,1	110,5
Tevi de oțel sudate	kWh/t	100,3	101,1	99	97	92
Aluminiu electrolitic	kWh/t	94	95	99	100	92
Cărbune extras	kWh/t	101,0	102,2	101,0	96	87
Mineu de fier pentru (Telaur)	kWh/t	96	98	96	102,5	94
Oțel laminat (MIM)	kWh/t	101,4	100,5	100,9	99	97
Carbid 250 1/kg	kWh/t	97	101,0	99	97	96
Hirtie și cartoane 93% asociațiune	kWh/t	100,0	100,5	96	98	95
Mineu neferoase extruse	kWh/t	100,0	100,0	100,0	92	90
Transport cu locomotive electrice (cale normale)	kWh/t	95	98	91	90	89

etape, modalitățile de gospodărire și valorificare a unor resurse interne etc. Evident, asemenea preocupări, rod al unei activități colective, s-au soldat cu un bun rezultat: în 1974, consumul de energie electrică pe ansamblul economiei naționale s-a redus față de prevederi cu 4 miliarde kilowați ore, iar cel de combustibil cu 1,5 milioane tone.

Cind nu se acționează organizat, „eficiența” se materializează în... pierderi

PROGRESELE înregistrate în mai buna gospodărire a energiei și combustibilului puteau fi mai mari dacă în toate întreprinderile preocuparea pentru aceasta ar fi fost continuă și, mai ales, dacă ar fi existat peste tot planuri concrete de acțiuni care să prevadă măsuri în stare să ducă la închiderea tuturor canalelor de risipă.

La elaborarea oțelului electric în întreprinderile aparținând de Ministerul Industriei Metalurgice, spre exemplu, consumul specific de kWh/tonă a fost depășit simțitor în 1974, ceea ce s-a concretizat într-un consum suplimentar de 10 588 MWh. (Consumul ar fi fost și mai mare dacă unele întreprinderi nu ar fi obținut economii). Pe primul loc în depășirea normelor de consum specific se situează întreprinderea de oțeluri aliate-Tirgoviște cu 16 897 MWh, urmată de întreprinderea metalurgică Aiud cu 1 089 MWh. Puteau fi evitate aceste depășiri? Răspunsul este afirmativ. La Tirgoviște, însă, nu au fost respectate prescripțiile procesului tehnologic, cuptoarele nu au fost exploatate rațional (durate lungi la încărcarea cu fier vechi), obținându-se șarje cu greutate nominală sub prevederi. La Aiud, a fost prelungită durata de încărcare a cuptoarelor, datorită mai ales slabei organizării a muncii, utilizării de fier vechi cu greutate volumetrică mică, nepregătirii suficientă a operațiilor de elaborare etc.

Depășiri ale consumului normat de energie electrică, care au însumat 238 467 MWh în anul 1974 au fost consemnate și la realizarea aluminiului electrolitic. Întreprinderea de aluminiu din Slatina, unde se localizează toată această depășire, explică fenomenul prin aceea că s-au înregistrat numeroase cazuri de nerespectare a procesului tehnologic, fapt ce a făcut ca unele cuve de electroliză să fie exploatate necorespunzător, rebutându-se importante cantități de metal alb; s-au folosit 9-11 ani pe cuvă în loc de 12 și a fost amintă reparația planificată la 100 cuve, fapt ce a solicitat un consum ridicat de energie electrică; în plus, a fost utilizată materie primă care nu corespundea întotdeauna din punct de vedere calitativ, impunând consumuri mai mari de energie etc.

Un alt produs, de data aceasta din industria chimică, la care consumul de energie a fost ridicat, este carbidul. În 1974 depășirea consumului specific de energie la producerea carbidului a fost de 5 211 MWh. La unele neajunsuri proprii înregistrate în funcționarea instalațiilor la întreprinderile specializate (mai ales Combinatul chimic Timișoara), s-au adăugat și greutăți survenite din afară (calitatea necorespunzătoare a materiei prime - calcar, var, antacid), precum și utilizarea de electrozi care, la rindul lor, nu s-au ridicat la calitatea prescrisă.

Analiza asupra felului cum au evoluat normele de consum de energie și combustibili pe unitatea de produs în anii actualului cincinal și, mai ales, în 1974, evidențiază unele neajunsuri mai pregnante la întreprinderi care aparțin unuia și aceluiași minister. Spre exemplu, unele întreprinderi ale Ministerului Industriei Metalurgice au înregistrat o depășire de 76 929 t.c.c. Aceste pierderi puteau fi evitate dacă s-ar fi eliminat din timp unele deficiențe în producție manifestate, mai ales, la Combinatul siderurgic Galați, care constau în funcționarea sub capacitatea normală a cuptoarelor de la laminorul de benzi la cold din lipsa ritmicității în aprovizionarea cu blumuri, în deficiențele de organizare și la cuptoarele de propulsie și cele adinci care au funcționat fără preîncălzirea aerului de combustie etc. Acestea ca și alte neajunsuri au determinat consumuri ridicate de combustibil convențional, peste cele prevăzute, la laminate finite, semifabricate, laminate și benzi laminate la rece etc.

Situația nu se prezintă satisfăcătoare din punctul de vedere al utilizării combustibilului nici la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele. În 1974, pe ansamblu, el a înregistrat o depășire de 24 528 t.c.c. Prin faptul că, în întreprinderile cu sectoare calde, nu au fost sincronizate, în toate cazurile, operațiunile de încălzire-forjare a pieselor (ceea ce a impus o încălzire repetată a acestora) și nu au fost folosite judicios vetrele cuptoarelor, au fost consumate în plus peste 13 000 t.c.c. Alte peste 11 000 t.c.c. au fost irosite, ca urmare a funcționării de cazane vechi și cu randamente scăzute - cazane ce urmează a fi înlocuite în viitorii ani.

Am dat doar câteva exemple de produse la care au fost înregistrate depășiri de consumuri de energie și combustibili. Ele nu sînt însă singurele (în 1974 la cărbunele extras s-a depășit consumul cu 24 972 MWh energie electrică, la țiteiul extras 8 330 MWh) și, nu în puține cazuri, elementele care au condus la o asemenea situație, au fost de ordin subiectiv: deficiențe în organizarea activității, utilizarea de tehnologii învechite, neumărirea permanentă, ci la intervale lungi, a con-

sumurilor etc. Asemenea stări de fapt se cer radical înlăturate, grija pentru o cit mai rațională gospodărire a resurselor energetice primare trebuind să constituie, peste tot, una din preocupările centrale.

Acțiuni ferme pentru diminuarea în continuare a consumurilor specifice

SPORIREA eficienței economice - problemă centrală a dezvoltării industriei în întregul cincinal - se regăsește pregnant în prevederile planului pe 1975, cînd cheltuielile la 1 000 lei producție mărfa urmează să scadă la 875 lei. Pentru atingerea acestui obiectiv major, un accent deosebit se cere pus, în primul rînd, pe reducerea cheltuielilor materiale, în cadrul cărora combustibilii și energia electrică au o pondere însemnată.

Pentru a ilustra cit de important este să se micșoreze normele de consum de combustibil și energie, este suficient să arătăm că reducerea în acest an cu numai 1% a consumului specific de energie electrică s-ar solda cu economii însemnate la unele produse, cum ar fi aluminiu, ciment, oțel electric, carbid, sodă electrolitică, care ar însuma aproape 70 milioane kWh.

Dealtfel, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, în 1975 au fost prevăzute, cu unele excepții, scăderi substanțiale ale normelor de consum pe unitatea de produs. În plus, în acest an, în scopul impulsării acțiunilor de economisire a combustibililor și energiei, s-a stabilit o mai largă cuprindere a normelor de consum la nivel central - de la 250 în 1974 la 850 în 1975.

Desigur, principalul constă acum în a se trece în fiecare unitate productivă și la fiecare loc de muncă la înlăturarea măsurilor preconizate, la materializarea lor la termenele stabilite sau chiar mai devreme. În multe locuri se cere grăbită acțiunea de înlăturare a cazanelor și a arzătoarelor vechi cu altele cu randamente ridicate. Peste tot, se impune înlăturarea procedurilor învechite, care reclamă consumuri mari de combustibili și energie, și promovate tehnologiile avansate. În sfîrșit - și nu în ultimă instanță - este necesar să se acorde întreaga atenție întocmirii bilanțurilor energetice - sursă importantă de depistare a unor pierderi și de găsire a mijloacelor de a gospodări mai eficient resursele energetice ale țării.

O altă acțiune, care reclamă atenția tuturor colectivelor de întreprinderi, a centralelor industriale și ministerelor este aceea a recuperării și valorificării resurselor energetice secundare. Însemnătatea acestei acțiuni, eficiența ei, sînt pregnante ilustrate de următorul exemplu edificator: fiecare tonă de combustibil convențional recuperat din resurse secundare echivalează cu 735 kg de păcură sau cu 700 kg de țitei. Desigur, în această direcție au fost luate unele măsuri. Dar în multe unități ale ministerelor industriei metalurgice, industriei chimice, economiei forestiere și materialelor de construcții, de pildă, nu sînt nici pe departe recuperate în întregime resursele secundare, continuînd să se piardă însemnate cantități de combustibil convențional.

Cerințele economiei naționale impun să se acționeze cu fermitate, pe multiple planuri, pentru gospodărirea rațională a combustibililor și energiei - sarcină de o deosebită însemnătate trasată de Congresul al XI-lea al partidului - pentru diminuarea costurilor de producție, pentru continua sporire a eficienței economice.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

BALANȚE CERTE — GARANȚII ÎN EXTINDEREA CONTRACTĂRII PE TERMEN LUNG

Opinii...

AVANTAJELE stabilirii unor relații trainice în timp, concretizate în încheierea unor contracte de lungă durată, sînt recunoscute de către toți specialiștii din unitățile economice.

Experiența acumulată, precum și realizările bune existente în unele unități în promovarea unor asemenea relații arată că practica încheierii contractelor pe termen lung are toate condițiile pentru o extindere viguroasă. Și totuși... Realitatea arată că, pînă în prezent, încheierea contractelor de lungă durată nu a dobîndit amploarea necesară și posibilă: mai mult, se poate aprecia că ea prezintă și în continuare o dinamică lentă.

În literatura de specialitate există încercări de a se da anumite explicații acestei situații și de a se sugera o anumită metodologie pentru impulsivarea acțiunii de încheiere a contractelor pe termen lung. Ne vom ocupa în continuare de o opinie răspîndită printre anumiți specialiști, care oferă drept principală explicație a extinderii „timide” a contractării pe termen lung, interpretarea greșită ce se dă, în unele unități economice, actualului sistem de repartii, în șesul că repartițiile anuale atrag după sine contracte anuale. Ca o altă cauză este evidențiată și reținerea generată de „nesiguranța structurii planului de producție”, pe o perioadă mai mare de un an la produsele libere la contractare*).

Desigur, sînt propuse și soluționări. Una dintre ele sugerează desfășurarea etapizată a acțiunilor:

— etapa I-a, care să revină în exclusivitate centralelor industriale beneficiare și furnizorilor și între care să se încheie contractele pe termen lung (contracte cadru);

— etapa a II-a, de încheiere a contractelor anuale prin relații directe între furnizori și beneficiari.

În sprijinul acestor propuneri se aduce argumentul că optica menționată, generatoare de rețineri nu este justificată deoarece repartițiile anuale nu aduc schimbări

de fond în relațiile dintre parteneri, ele derivînd din volumul necesar pe o perioadă îndelungată de timp.

Este, desigur, un punct de vedere. Supunînd din nou atenției problema încheierii contractelor pe termen lung, considerăm că în analiza dimensiunilor acestei acțiuni trebuie să pornim de la realitățile prezentului care, în parte, sînt schimbate față de cele de la data apariției Legii 71/1969. De atunci pînă acum au mai apărut alte acte normative (H.C.M. 1011/1972 privind unele măsuri pentru aplicarea Legii contractelor economice nr. 71/1969, Legea nr. 8/1972 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României; Decretul nr. 620 cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice și de folosire mai judicioasă a combustibililor și energiei din 1973).

...și argumente

ÎN ACEASTĂ lumină, față de propunerile prezentate avem unele rezerve, deoarece din conținutul acestor acte normative rezultă că, la produsele cu repartii, elementul determinant, funcție de care se încheie contractele, îl constituie balanțele aprobate, pe baza cărora coordonatorii de balanțe emit repartițiile după ce în prealabil au optimizat transporturile.

1. Perioada pentru care se încheie contractul este egală cu aceea în care operează repartitia emisă. Cum repartitia derivă dintr-o balanță aprobată, înseamnă că durata de timp a contractului este egală cu perioada la care se referă balanța. Deci, pentru produsele cu balanțe aprobate de Consiliul de Miniștri și ministere nu este vorba de contracte încheiate numai pe baza înțelegerii dintre centrale. Cum produsele din aceste grupe prezintă importanță mai mare pentru economia națională, ele dau și tonul în privința perioadei pe care se încheie contractele, deoarece de ele depinde, în bună măsură, realizarea producției la produsele din celelalte grupe (cu balanțe a-

probate de centrale sau libere la contractare).

2. Se cere menționat faptul că, pe lângă cantitate, un alt element de bază din conținutul contractului îl constituie furnizo-

Distanțe pe CFR de la surse
la consumatori

Nr. crt.	De la ... (furnizor)	Pînă la ... (beneficiar)	Km	Diferențe
1.	Turda Gh. Gheorghiu-Dej	Suceava Suceava	361 241	120
2.	Turda Gh. Gheorghiu-Dej	Iasi Iasi	498 252	246
3.	Turda Gh. Gheorghiu-Dej	Roman Roman	459 140	319
4.	Turda Gh. Gheorghiu-Dej	Buzău Buzău	473 158	315
5.	Turda Gh. Gheorghiu-Dej	Ploiești Ploiești	404 206	198
6.	Râmnicu Vilcea Gh. Gheorghiu-Dej	Tulcea Tulcea	592 451	141
7.	Râmnicu Vilcea Gh. Gheorghiu-Dej	Constanța Constanța	480 348	132

rul. De la apariția Decretului 620/1973, la produsele cu repartii furnizorul nu mai este la libera alegere a beneficiarului, ci este stabilit prin operația de optimizare a transporturilor. Optimizarea transporturilor se bazează pe criteriul consumului minim de energie, adică a transpunerii în viață a acelei variante de transport care dă cel mai mic număr de tonc/km. Trebuie subliniat însă că problema este privită la scara economiei naționale și nu numai din punctul de vedere al furnizorului sau al beneficiarului. Ca urmare, în practica aprovizionării au fost obținute unele rezultate pozitive, fără să se țină seama nici de furnizorul tradițional, nici de sursa de aprovizionare cea mai apropiată în optica diferiților beneficiari. Spre exemplificare, prezentăm câteva din rezultatele optimizării transportului sodei caustice leșie electrolitică pe anul 1974 (hartă).

În cadrul acestei optimizări, la Suceava, Iași, Roman, Buzău și Ploiești s-a livrat produsul fabricat la Turda, și nu de la Borzești (Gh. Gheorghiu-Dej), care este sursa

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Gestionarea avutului obștesc

ÎN ANSAMBLUL măsurilor, al dispozițiilor legale ce se referă la asigurarea preîntîmpinării păgubirii avutului obștesc un loc important revine celor referitoare la gestionarea mijloacelor materiale și bănești. În legătură cu această activitate, care, în fond, vizează toate laturile activității economice și sociale — bincindteles sub aspectul modului cum sînt gospodărite și utilizate valorile încredințate de societate — Legea nr. 22/1969 reglementează angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea acestora în legătură cu gestionarea bunurilor, precum și celelalte probleme privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste.

Intrarea în vigoare și aplicarea legii a constituit, prin măsurile luate de unitățile socialiste, un mijloc eficient pentru introducerea ordinii și disciplinei în acest domeniu de activitate. Pe lângă măsurile întreprinse de către unitățile socialiste, de ministere și celelalte organe centrale și comitete executive

ale consiliilor populare județene și al municipiului București, aplicarea întocmai a acestei legi a stat în atenția Ministerului Finanțelor, care, prin organele sale de inspecție și cu sprijinul organelor de miliție, procuratură și justiție a urmărit respectarea prevederilor legii, efectuînd o serie de verificări în diferite sectoare de activitate, luînd, în cazul abaterilor constatate, măsuri de intrare în legalitate și sancționarea celor vinovați.

Principalele neajunsuri constatate de organele de inspecție, care s-au repetat de la o verificare la alta, se referă la angajarea gestionarilor și anume la faptul că se mai mențin încă în funcții gestionari cu antecedente penale, că mai sînt cazuri în care pentru unii gestionari în funcție nu se cunoaște situația antecedentelor penale, că nu s-au constituit în toate cazurile garanțiile în numerar sau suplimentare ori acestea nu se rețin în cuantumul legal; în multe cazuri nu s-au luat măsuri pentru acoperirea pagubelor din garanțiile constituite, iar în altele, reintregirea garanțiilor după acoperirea pagubelor nu se face imediat și în condițiile prevăzute de lege etc.

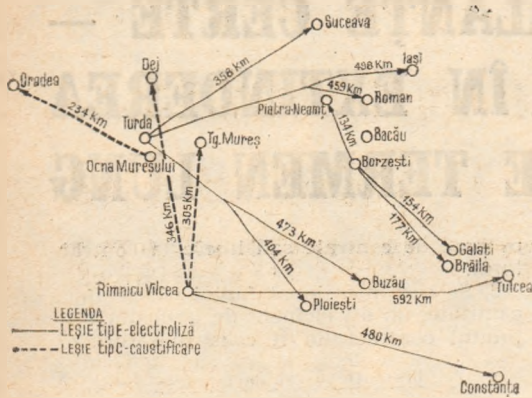
Desigur că la existența unor asemenea neajunsuri au contribuit o seamă de factori,

ponderea lor constituînd-o cei subiectivi, legați de lipsa de urmărire riguroasă a respectării legii.

Deși în legătură cu garanțiile dispozițiile Legii nr. 22/1969 sînt categorice, acestea prevăzînd chiar situații potrivit cărora dacă gestionarul nu constituie, nu completează sau nu aduce, după caz, garanțiile corespunzătoare să se procedeză la trecerea sa în altă funcție ori să i se desfășure contractul de muncă, ne aflăm în situația curioasă că nu din vina gestionarilor, ci din cea a conducătorilor unităților și a altor angajați ai acestora nu se aplică întocmai legea cu privire la constituirea și reținerea garanțiilor.

Considerăm că în privința garanțiilor se ridică cel puțin două probleme și anume pe de o parte de a analiza în fond care sînt rațiunea, esența și rolul garanției ce se constituie de către gestionari, iar pe de altă parte, în funcție de neajunsurile ce s-au semnalat, să se găsească o modalitate care să asigure în viitor preîntîmpinarea tuturor abaterilor, iar patrimoniul public să fie despăgubit imediat.

Soluția de principiu pe care ne permitem să o propunem este să se statueze prin lege obligația pentru fiecare gestionar să depună

cea mai apropiată pentru acești beneficiari, diferențele de distanță fiind de ordinul a 120—320 km, așa cum rezultă din tabel. De asemenea, la Tulcea și Constanța s-a repartizat producția de la Rimnicu-Vilcea, deși sursa cea mai apropiată este Combinatul Petrochimic Borzești.

La sortimentul „sodă caustică leșie de caustificare” apare același fenomen. Întreprinderile din Tirnăveni, Tîrgu Mureș și Dej au primit produsul de la Rimnicu Vilcea și nu de la Ocna Mureș, iar toată producția acesteia a fost destinată întreprinderilor din Oradea.

Mergînd cu analiza mai în amănunt, constatăm că sînt cazuri cînd furnizorul e schimbat chiar de la un trimestru la altul și chiar de la o lună la alta, deoarece nu există proporționalitate deplină pe an și trimestre între producții și consumuri pe zone de influență. De exemplu, Întreprinderea „23 August”-Cimpina a fost repartizată la surse astfel: pe trimestrele I și IV la Borzești, iar pe trimestrele II și III la Rimnicu Vilcea. Asemenea exemple s-ar mai putea da.

Trebuie spus că, din punctul de vedere al furnizorului, nu totdeauna acesta este cel mai convenabil mod de livrare. De exemplu, Întreprinderea chimică Turda are de livrat la 20 beneficiari, în timp ce C.P. Borzești — numai la 7, deși produsul de la Turda reprezintă numai 40% față de cel de la Borzești. Distanța medie de livrare de la Turda este de 296 km, iar de la Borzești numai de 163 km. Turda transportă și la distanță mai mare și la un număr mai mare de beneficiari, ceea ce reclamă, proporțional mai multe vagoane-cisterne și mai multă muncă din partea lucrătorilor serviciului desfacere și transporturi.

Prin urmare, noțiunea de „cea mai apropiată sursă de aprovizionare” trebuie

privită la nivel macro-economic și ea nu depinde direct de voința părților, ci de rațiuni „macro”, printre care un loc prioritar îl ocupă **consumul minim de energie pe economia națională** pentru executarea transporturilor.

3. Totodată, analizînd lucrurile în lumina legislației actuale, se constată după părerea noastră, că „garanția” acoperirii necesităților planului o dă balanța, contractul rămînd totuși un instrument de lucru elaborat în funcție de prevederile balanței. Atunci cînd resursa nu se realizează la nivelul prevederilor balanței — fie din cauza producției, fie datorită sosirii neritmice sau nerealizării importului — contractele se modifică de la un trimestru la altul sau lunar sau chiar la perioade mai scurte. De exemplu, în cursul anului 1974, s-au modificat de cîteva ori contractele la soda caustică leșie — la o parte din beneficiari — datorită nerealizării producției la nivelul balanței. Rezultă clar că economia națională are în primul rînd nevoie de balanțe certe.

Desigur, contractul conferă beneficiarului certitudinea că în caz de neprimire a produselor, are o „acoperire” legală și poate cere despăgubiri. Dar, analizînd problema în funcție de interesele economiei naționale, contractul nu-i poate asigura obținerea produselor, dacă nu se realizează resursa din balanța în baza căreia a fost emis. Așadar, garanția asigurării aprovizionării tehnico-materiale pe termen lung o dau balanțele, care constituie parte componentă atît a planului anual, cît și a celui cincinal.

Trebuie să fie clar că, potrivit legislației existente, elementele determinante ale unui contract sînt: furnizorul, beneficiarul, cantitatea, calitatea și termenul de livrare. Precizarea lor nu este însă posibilă decît atunci cînd se face actualizarea planului anual. Cel puțin unul din aceste elemente, și anume optimizarea transporturilor, dacă se face pe perioade mai mari decît un trimestru, nu are decît valoare orientativă, la punerea în practică trebuînd actualizată în raport de balanțele actualizate, ceea ce ar atrage după sine cheltuieli care nu se mai pot recupera (cheltuielile cu optimizarea se recuperează de la consumatori în raport cu transporturile reale efectuate și nu cu numărul de optimizări făcute anticipat). Or, este foarte greu de presupus, și realitatea de pînă acum o confirmă, că în anul 1975 s-ar putea prevedea exact balanțele anului 1980 (pe an și trimestre), astfel ca în anul 1979 să nu li se mai aducă modificări esențiale.

Cîteva precizări necesare

TINÎND seama de aceste aspecte, în special de faptul că prin operația de optimizare furnizorii se schimbă chiar și între trimestre, ajungem la concluzia că, pentru produsele cu repartiții, rolul de contract de lungă durată îl joacă balanțele materiale sintetice aprobate, încheierea contractelor fiind obligatorie din momentul ce s-au emis repartiții. Or, într-o perioadă în care anual intră în funcțiune sute de obiective mari, a căror producție se ia în calcul cu mulți ani înainte, este inerent să apară și abateri de la termenele prevăzute de puneri în funcțiune sau pentru atingerea parametrilor proiectați, ceea ce modifică — uneori chiar substanțial — balanțele materiale atunci cînd se face actualizarea anuală a planului. De aceea, considerăm că atenția trebuie îndreptată cu prioritate spre balanțe realizabile, cele prevăzute în balanțele aprobate constituînd garanția asigurării produselor la nivelul ministere-

lor. Și pentru a exista distincție între contractul anual (sau pe termene mai scurte), care este aplicabil în toate punctele sale, și cel pe termen lung, al cărui conținut nu este echivalent cu al celui anual, sîntem de părere că ar trebui delimitate ca denumire, în sensul că cel de al doilea să fie denumit contract cadru sau convenție. Încheierea acestuia ar urma să se facă pe baza balanțelor sintetice din planul cincinal și să se refere numai la cantitate și calitate pe ani, fără a se indica furnizorul nemijlocit. Părțile contractante ar trebui să fie cele din balanțele sintetice, respectiv ministerele producătoare și consumatoare. Cu alte cuvinte, contractul cadru sau convenția ar fi niște garanții prin care ministerele producătoare se obligă să asigure ministerele consumatoare cantitățile prevăzute în balanțele sintetice aprobate, indiferent de la ce furnizor, precizarea acestuia și a termenelor operante de livrare urmînd a se stabili prin contractele anuale. Încheierea contractelor la nivelul ministerele va obliga pe acestea să ia toate măsurile pentru realizarea certă a tuturor resurselor din balanțele sintetice la termenele prevăzute.

ec. Cornel SUCIU

Centrala de aprovizionare și livrare a produselor chimice București

*) Revista economică nr. 8, 1974.

garanția, în cuantumul și condițiile stabilite de lege și instrucțiunile emise de organul tutelar, înainte de luarea în primire a gestiunii ce i se încredințează. Desigur, pentru anumite situații deosebite, spre exemplu pentru gestionari care au o vechime în funcție mai mică de 1—2 ani se poate da un termen de 2—3 luni în care să se depună garanția; sînt posibile și alte excepții, dar regula generală să fie aceea a depunerii anticipate a garanției. În această privință este de menționat că și în prezent, în condițiile Legii nr. 22/1969, s-au prevăzut situații în care anumite categorii de gestionari sînt obligați să depună garanția stabilită înainte de angajare. Prin această măsură se vor înlătura și alte greutăți și neajunsuri în legătură cu operațiunile prevăzute de lege în legătură cu reținerea garanțiilor, practicile greoaie ce se mențin în special la unitățile comerciale, de transporturi auto și altele unde numărul celor cărora trebuie să li se rețină garanțiile este mare și necesită un volum sporit de muncă pentru aparatul financiar-contabil.

Astfel la art. 13 din Legea nr. 22/1969 se prevede că garanția în numerar se reține în rate lunare de 1/10 din salariul tarifar lunar

sau din cîștigul mediu pe o lună, după caz. Deoarece legea nu prevede expres care este calea de reținere — lucru care după părerea noastră trebuie înțeles că se efectuează prin statul de plată — s-a reglementat, prin instrucțiuni emise de Casa de Economii și Consemnațiuni că reținerea, precum și depunerea garanțiilor se efectuează de unitățile socialiste numai în numerar. Practic, în unitățile socialiste această măsură a însemnat schimbarea de fond a operațiunii în sine; din operațiune de reținere s-a transformat în operațiune de depunere. Casierii, după obținerea retribuției, au obligația să elibereze chitanțe de încasare a sumelor în contul garanțiilor pe care gestionarii le-au depus imediat ce au încasat drepturile ce li se cuveneau din munca prestată.

În legătură cu sumele încasate în contul garanțiilor, legea prevede că acestea se depun de către unitatea socialistă la C.E.C., inserîndu-se într-un carnet de consemnare pe numele gestionarului, carnet care este păstrat de unitatea socialistă în favoarea căreia s-a constituit garanția. În continuare legea prevede că pentru garanția depusă C.E.C. acordă

o dobîndă de 1,5% pe an. Din cele de mai sus rezultă că în accepțiunea modului de păstrare a acestor garanții la C.E.C. legiuitorul a considerat că sumele respective au conținutul unor economii depuse pentru care se acordă și o dobîndă, atîta timp cît sumele respective se află pe carnetul de garanție.

După părerea noastră garanția ce se depune de gestionar are caracter de obligație din partea celui în cauză, că aceasta trebuie depusă odată cu încredințarea patrimoniului unității socialiste, de aceea, considerăm că nu se mai poate accepta ideea că asemenea sume au caracterul de economii, deoarece depunerea lor nu se face la cererea depunătorului; depunerea lor avînd un caracter obligatoriu, trebuie găsită o altă formă de depunere, cum ar fi, de pildă, consemnarea într-un cont la C.E.C. pe numele unității socialiste la care gestionarul este angajat. Aplicarea acestor măsuri este, fără îndoială, de natură să simplifice munca, mai ales în ceea ce privește reducerea numărului mare de carnete de C.E.C. ce se completează în condițiile actuale.

drd. Ștefan CRACIUN

CONDUCERE ORGANIZARE

ÎN CINCINALUL 1976—1980, pe lângă dezvoltarea în ritmuri rapide a producției materiale, un obiectiv esențial îl constituie sporirea eficienței producției, ridicarea la un nivel calitativ înalt a întregii activități economico-sociale. „Valorificarea cu maximum de randament a potențialului tehnic și a resurselor materiale — se subliniază în Directivele Congresului al XI-lea — impune ca întreprinderile, centralele și ministerele să acționeze pentru perfecționarea organizării producției și a muncii, pentru îmbunătățirea continuă a normării muncii, pentru introducerea pe scară largă a metodelor și formelor înaintate, eficiente de conducere și organizare”.

Principalul rol în formarea și mai ales în perfecționarea organizatorilor îl are sistemul național unitar de perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor lucrătorilor, în cadrul căruia ponderea cea mai mare o ocupă Academia „Ștefan Gheorghiu”, centrele de formare și perfecționare a cadrelor care ființează pe lângă ministere, ca și instituțiile de învățământ superior care organizează cursuri de perfecționare post-universitare în domeniul organizării.

Analiza programelor de perfecționare a pregătirii organizatorilor și a modului lor de realizare a relevat existența unor caracteristici principale comune:

a) Toți cursanții au o experiență în activitatea de organizare cel mai adesea între 5 și 12 ani, care constituie o bază corespunzătoare ce facilitează însușirea temeinică a conceptelor și tehnicilor moderne de organizare;

b) În procesul didactic se folosește o gamă variată de metode și mijloace inclusiv jocurile, cazurile, dezbaterile, aparatura audio-vizuală etc.;

c) Cunoștințele, tehnicile și metodele de organizare au un nivel ridicat de aplicabilitate;

d) Cursurile pentru formarea și perfecționarea specialiștilor înmagazinate se încheie de regulă cu prezentarea unor lucrări, în fapt studii de organizare pentru a căror aplicare cursanții se reîntorc în unitățile care i-au trimis la școlarizare.

— Desigur, că nu totul este perfect în cadrul programelor de formare și perfecționare în domeniul organizatoric. Așa cum rezultă și din analiza opiniilor unui număr de 30 de cadre care au urmat astfel de cursuri, mai există încă rezerve de îmbunătățire atât pe linia adaptării și organizării lor, cât și a conținutului și metodelor didactice folosite. De remarcat că cel mai bine se prezintă aceste programe din punct de vedere al conținutului, elementul care determină în cea mai mare măsură eficacitatea lor.

Amplificarea folosirii potențialului organizatorilor

ASIGURAREA unor organizatori temeinic pregătiți nu este un scop în sine, ci doar o premisă esențială pentru realizarea unei eficiente activități organizatorice. Ca atare, se pune problema maximei fructificări a cunoștințelor și tehnicilor organizatorice dobândite în cadrul programelor de formare și perfecționare.

Ce arată analizele întreprinse? Între

ORGANIZATORUL — O PROFESIUNE ÎN CURS DE MATURIZARE

Practica unităților noastre economice evidențiază o realitate: condiționarea într-o măsură crescândă a rezultatelor activității de organizare de calitățile și cunoștințele personalului care se ocupă de realizarea ei. Iată de ce, apare firească sporirea interesului pentru o serie de aspecte cum sint cele referitoare la calitățile și cunoștințele necesare organizatorilor, cele mai propice creșterii eficienței activității de organizare, la modalitățile de formare și perfecționare a acestora etc. Sint elemente pe care le prezentăm cititorului nostru în continuare, așa cum rezultă ele dintr-o serie de cercetări întreprinse de autor.

altele că o proporție încă mare dintre absolvenții acestora nu aplică studiul elaborat ca lucrare finală. Spre exemplu, 32% din 150 de absolvenți CEPECA recent chestionați au afirmat că s-a renunțat la aplicarea studiului elaborat de ei, iar 17 la sută au implementat doar parțial studiile, renunțându-se la finalizarea lor integrală.

Se mai întilnesc uneori situații când absolvenții unor programe de specializare în domeniul organizării, la întoarcerea în unități, li se dau în sarcină alte probleme. Asemenea cazuri există de pildă la Uzina de material rulant-Craiova, Fabrica de tricotaie-Suceava, Fabrica de vată-Buftea etc.

De asemenea, cadrele perfecționate, chiar și cele care au urmat stagii de lungă durată, acționează insuficient de energetic pentru difuzarea cunoștințelor dobândite și celorlalți angajați. Doar în puține unități, cum ar fi Uzina „Independența” Sibiu sau uzina „Tractorul” Brașov, absolvenții ai programelor CEPECA au inițiat și realizat cursuri de perfecționare în domeniul organizării pentru personalul care nu beneficiase de asemenea cursuri.

Un profesionist modern: organizatorul

ÎN POFIDA unor deficiențe, se poate aprecia că organizatorii tind să joace un rol din ce în ce mai important în unitățile industriale.

Ultimeii 7—8 ani marchează, de altfel, o consolidare a ocupației de organizator — dovadă și apreciablele rezultate economice obținute — care s-a desfășurat în strânsă legătură cu desprinderea și fortificarea cunoștințelor, tehnicilor și metodelor de organizare ca un domeniu distinct.

În țara noastră există un număr apreciabil de practicieni care prin formare, activitate și rezultate se manifestă ca niște organizatori profesioniști. Fundamentul cristalizării profesiei de organizator îl reprezintă instituționalizarea unui compartiment cu profil de organizare în toate unitățile industriale, crearea de organisme specializate în organizare și instituirea unei largi rețele de formare și perfecționare în domeniul organizării, toate acestea urmând a aplicării orientărilor strategice și măsurilor stabilite de P.C.R. în această privință.

Care sint calitățile, cunoștințele, aptitudinile care trebuie să le aibă cei ce practică profesiunea de organizator?

Organizatorul este necesar să fie, pe lângă un specialist de înaltă calificare și un om politic, care cunoscând implicațiile tehnice, economice și sociale ale proceselor de producție, trebuie să înțeleagă bine și sensul politic al acțiunilor sale, să se angajeze activ și responsabil în exercitarea atribuțiilor ce-i revin, să găsească cele mai adecvate modalități de mobilizare a tuturor resurselor pentru realizarea obiectivelor unității economice.

După cum se vede din tabelul nr. 1 participanții la anchetă au plasat pe primul loc între calitățile profesionale ale organizatorilor stăpînirea cunoștințelor de specialitate — cele organizatorice. Situația pe prim plan a acestor cunoștințe și accentul deosebit pus pe competența tehnică și economică, în egală măsură pentru amândouă, reprezintă o recunoaștere a faptului că organizatorul exercită o ocupație deosebită de cea de inginer sau economist, deși trebuie să posede apreciablele cunoștințe economice și tehnice.

Ovidiu NICOLESCU

(Continuare în pag. 15)

Tabel nr. 1

Nr. crt.	Calitățile și cunoștințele pe linie profesională pe care trebuie să le pozeze un organizator.	Ierarhizarea calităților și cunoștințelor (pe linie profesională) considerate în funcție de opțiunile șefilor compartimentelor de organizare chestionați	
		Organizator cu funcție de execuție	Organizator cu funcție de conducere
1.	Temeinice cunoștințe organizatorice	1	1
2.	Competență tehnică	2	3
3.	Competență economică	2	3
4.	Capacitatea de a se autoperfecționa continuu	3	3
5.	Studii	3	2
6.	Consecvența în realizarea obiectivelor stabilite	4	3
7.	Vechime în unitate	4	4
8.	Capacitatea de a lucra în colectiv	5	3
9.	Vechimea în producție	5	4
10.	Capacitatea de a propune sarcini concomitent mobilizatoare și realizabile	6	2
11.	Cunoștințe psihosociologice	6	5
12.	Trăsături de caracter corespunzătoare	7	5
13.	Cunoștințe matematice și statistice	7	6
14.	Capacitatea de a lucra cu oamenii	7	4
15.	Starea sănătății bună	8	6

Optimizarea transporturilor pe șantiere

IMBUNĂTĂȚIREA activității de aprovizionare este una din preocupările permanente ale conducerilor de unități din economia noastră. Ea capătă o importanță deosebită în cazul unităților de construcții, ca urmare, în primul rând, a volumului însemnat de materiale și utilaje solicitate de activitățile pe care acestea le desfășoară. Iar una din direcțiile de acțiune majore avute în vedere pentru raționalizarea activității de transport și aprovizionarea în cadrul acestor unități este considerată îmbunătățirea organizării și conducerii. Că este așa o demonstrează și proiectul — a cărui sinteză o prezentăm în continuare, întocmit la Trăstul de instalații și automatizări — București, de torarășul MARCEL DĂNILĂ, absolvent al „Institutului central de pregătire a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat” din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”.

Obiective propuse

TRĂSTUL de instalații și automatizări București, una din unitățile de bază ale industriei construcțiilor din țara noastră, specializată în executarea de lucrări de instalații electrice, automatizări, încălziri, ventilație și climatizări, își desfășoară activitatea în mari obiective și platforme industriale, între realizările sale din cei 25 de ani de activitate înscriindu-se participarea la punerea în funcțiune a peste 1400 de mari capacități industriale.

Realizarea lucrărilor de instalații ce formează profilul de activitate al trăstului trebuie apreciată atât prin numărul mare de obiective de investiții atacate anual (în medie de circa 200) și valoarea producției, cât, mai ales, prin marea dispersare teritorială a acestora — practic circa 50% din județele țării, ceea ce reclamă aprovizionarea și transportarea unui volum mare de materiale și semifabricate într-o diversitate foarte largă de sortimente, către și de la cele 12 șantiere pe care le are. Cu toate că în ultimii ani s-au obținut rezultate remarcabile — în cincinalul actual față de cincinalul 1960-1965 productivitatea muncii a crescut de circa 2,3 ori iar beneficiul de 2,1 ori — conducerea trăstului a apreciat că există încă numeroase rezerve de sporire a eficienței economice a activității desfășurate. Direcțiile de acțiune avute în vedere au fost multiple. Una dintre ele reține însă în mod deosebit atenția. Este vorba de concentrarea eforturilor spre rezolvarea unor probleme pe care le ridică activitățile de aprovizionare și transport. În special ca urmare a incidentelor negative pe care acestea le au asupra unora dintre indicatorii sintetici de eficiență ai activității trăstului. În proiectarea soluțiilor de îmbunătățire a activităților de aprovizionare și transport s-au avut în vedere următoarele obiective principale:

1. Reducerea timpului de deplasare a materialelor de la furnizori la șantier în scopul creșterii vitezei de rotație a mijloacelor circulante prin asigurarea la

timp și în cantități suficiente a punctelor de lucru cu materiale.

2. Desfășurarea activității de transport și depozitare a materialelor cu un consum minim posibil de muncă socială.

3. Exploatarea rațională a mijloacelor de transport în vederea obținerii unor niveluri cât mai ridicate de rentabilitate.

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE

4. Corelarea justă a folosirii parcului auto-propriu cu folosirea mijloacelor de transport auto închiriate și transportul pe calea ferată.

5. Folosirea unor forme mai avantajoase de desfășurare a procesului de aprovizionare și transport.

Ce arată analiza critică?

PENTRU PROIECTAREA soluțiilor îmbunătățite s-a procedat, în prealabil, la o temeinică analiză critică, care a permis identificarea principalelor aspecte susceptibile de îmbunătățiri. Este vorba, în principal, de următoarele:

1. Aprovizionarea centralizată cu materialele a celor 12 șantiere ale trăstului, urmându-se în toate cazurile ruta: furnizori-depozitele bazei de aprovizionare-șantiere, în condițiile unei mari dispersii teritoriale a șantierei și a existenței unui număr redus de furnizori pentru fiecare sortiment de material în parte, ceea ce antrenează o serie de efecte negative pentru activitatea unității. În special: transporturi încrucșate, manipulări suplimentare a materialelor, blocarea unui important volum de mijloace de transport și mecanizare, folosirea unui mare volum de forță de muncă, primiri cu întârziere a materialelor la șantier, deteriorarea calitativă a materialelor, solicitarea unor însemnate spații de depo-

zitare, cheltuieli de aprovizionare și transport ridicate etc.

2. Sistemul de aprovizionare practicat conducea la formarea unor importante volume de stocuri de materiale disponibile la șantier, care, în continuare, solicită efectuarea de transporturi neeconomice pentru redistribuirea lor.

3. Practicarea în proporție redusă de către unitate a transporturilor de materiale prin sistemul căilor ferate antrenează cheltuieli suplimentare considerabile ca urmare a nivelului ridicat al tarifelor în vigoare solicitate de utilizarea categoriei de mijloace de transport auto.

4. Sistemul de aprovizionare a șantierei prin bazele județene de aprovizionare este insuficient utilizat, deși este una din soluțiile eficiente pentru anumite situații.

5. Programarea mijloacelor de transport în cadrul șantierei se face pe perioade de timp scurte, evidența cheltuielilor de transport fiindu-se global, ceea ce conducea, în cele mai multe cazuri, la o folosire nerațională a mijloacelor de transport, la cheltuieli ridicate.

6. Gospodărirea și exploatarea independentă, de către fiecare șantier, a parcului auto din dotare, face ca să nu existe o optică unitară, ci modalități de soluționare diferită a problemelor, cu repercusiuni asupra eficienței de ansamblu a activității trăstului, asupra calității activității de întreținere și reparații. Atelierele de întreținere și reparații ale șantierei nu sînt în toate cazurile încadrate cu personal calificat corespunzător, de multe ori autovehiculele trebuind să se deplaseze din șantier la atelierele centrale de reparații ale trăstului, ceea ce înseamnă o creștere a duratei de staționare în reparații, a volumului cheltuielilor etc.

7. Modalitatea utilizată de raportare a activității parcului de autovehicule în „autovehicule-zile”, fără existența obligativității menținerii în funcțiune a indicatoarelor de kilometraj, denaturează conținutul și valoarea „coeficientului de utilizare a parcului”, nereflectînd corect modul de utilizare a timpului de lucru zilnic, facilitînd raportarea denaturată a distanțelor parcurse și cantităților transportate.

Structura și conținutul soluțiilor

DEPĂȘIREA dificultăților semnalate a fost gîndită într-o optică unitară, proiectîndu-se în acest scop un sistem de soluții de îmbunătățire.

Prima grupă de soluții urmărește **raționalizarea organizării și conducerii exploatarei parcului de mijloace de transport al trustului** prin: trecerea în regulul parc al unității în exploatarea Stației de utilaj-transport, dotată cu un atelier mobil pentru reparații și întreținere; aplicarea tarifelor republicane pentru prestații, îmbunătățirea activității de evidență a mijloacelor de transport (introducerea evidenței în autovehicol-ore, obligativitatea menținerii în funcțiune a indicatoarelor de kilometraj, instituirea fișelor limită de cheltuieli de transport pe obiective de investiții) etc.

Cea de a doua grupă de soluții privește **o imbinare rațională a folosirii mijloacelor de transport proprii, a celor închiriate și a transporturilor pe cale ferată**. Se consideră astfel că extinderea transporturilor pe cale ferată, direct de la furnizori sau din depozitele trustului la șantiere, pînă la un procent de circa 25% din volumul anual de transport, poate aduce mari economii prin tarifele scăzute pe care această formă de transport le practică. Închirierea de către subunitățile trustului a autovehiculelor de la alte unități pentru efectuarea transporturilor în șantiere, este o soluție eficientă numai în cazul transporturilor interurbane. Totodată, se propune extinderea parcului de remorci auto și folosirea sa intensivă, ceea ce va permite efectuarea pe această cale a 30% din volumul anual de transport al parcului propriu, în condițiile unor importante economii la prețul de cost.

A treia grupă de soluții a rezultat din **aplicarea metodelor programării liniare pentru optimizarea activității de aprovizionare și transport**. Astfel, sînt proiectate noi rute, raționale, de transport a materialelor de la furnizori direct la șantierele consumatoare fără a se mai trece prin alte puncte de depozitare intermediare, expedițiile făcîndu-se de către furnizori în vagoane de cale ferată adecvate tonajelor ce vor fi transportate, fie prin mijloace de transport ale parcului auto republican, ceea ce va contribui la: reducerea substanțială a cheltuielilor de transport, eliminarea transporturilor încrucișate, re-

ducerea manipulărilor suplimentare, diminuarea necesarului de spații intermediare de depozitare, scăderea riscului deteriorării materialelor prin manipulări repetate.

În sfîrșit, o ultimă grupă de soluții au ca obiectiv **reducerea stocurilor de materiale disponibile ale șantiereelor**, prin instituirea obligativității însoțirii listelor de materiale ce se declară trimestrial disponibile și a justificării cauzelor și factorilor care le-au determinat.

Eficiență și aplicare

ANTECALCULELE întocmite, în structura direcțiilor principale de îmbunătățire proiectate, scot în evidență următoarele:

a) prin mai buna organizare și conducere a activității de transport în cadrul unității se va obține anual **o reducere a cheltuielilor de transport cu 10%**, în condițiile efectuării unor investiții suplimentare mici, economia medie anuală previzionată a se obține pe această cale fiind de peste 1,6 milioane de lei;

b) ca urmare a creșterii capacității parcului de remorci auto și a folosirii lor intensive se va putea executa 30% din volumul anual de transport, **reducîndu-se costul unitar al unei tone kilometrice cu 35%**, economia medie anuală cifrîndu-se la circa 400 mii lei;

c) **extinderea transporturilor pe cale ferată pînă la 25% din volumul total de transport** al trustului va conduce la circa 450 mii lei economie anuală;

d) la rîndul ei, aplicarea metodelor programării liniare în optimizarea activității de transport și aprovizionare, care se poate face fără efectuarea de investiții suplimentare, va permite realizarea anuală a unei economii medii de aproximativ 700 mii lei;

e) în sfîrșit, economia obținabilă prin **reducerea cu 20%** a stocurilor de materiale

disponibile ale șantiereelor, se ridică la peste 100 mii lei anual.

Este vorba deci, de un sistem de optimizare a transporturilor de materiale foarte eficient, care permite obținerea unei **economii medii anuale totale de circa 3,3 mil. de lei**, în condițiile unui **volum de investiții redus — circa 400 mii lei**, și a unui **termen de recuperare** a acestora foarte convenabil, de numai 1 $\frac{1}{2}$ luni.

Programul de aplicare a ansamblului soluțiilor de îmbunătățire propuse pentru activitatea de transport a trustului este concentrat sub forma unui plan de măsuri în care sînt stabilite organismele și compartimentele care trebuie să le pună în aplicare, precum și termenele prevăzute pentru implementare. Deoarece calculele de optimizare au fost întocmite numai pentru șapte din grupele de materiale consumate de șantierele trustului (este ade-vărat că sînt produse care dețin ponderea cea mai mare ca tonaj), se impune adîncirea proiectului prin cuprinderea în calcul și a celorlalte grupe de materiale, evident, prin aceasta, indicatorii de eficiență înregistrînd creșteri corespunzătoare.

Este necesară acordarea, în continuare, a unei atenții deosebite din partea factorilor de conducere ai trustului și ministerului coordonator pentru intensificarea eforturilor în vederea aplicării integrale în cursul anului 1975 a soluțiilor. Și aceasta cu atît mai mult cu cît soluțiile propuse se caracterizează printr-un grad ridicat de aplicabilitate imediată și fără investiții de mare importanță, solicitînd, în special, eforturi pentru o mai bună organizare, coordonare și conducere a activității de aprovizionare și transport, concretizabile în niveluri de eficiență incontestabile. Nu trebuie neglijate însă nici posibilitățile de generalizare pe care le conțin unele dintre soluțiile propuse în proiect.

I. B.

ORGANIZATORUL

(Urmare din pag. 13)

Ca și în cazul celorlalte profesii de complexitate asemănătoare și în cadrul profesiei de organizator se întîlnesc diverse specialități. În funcție de acestea există două mari categorii de organizatori: generalişti și specialiști, într-un anumit domeniu sau într-o anumită tehnică. În rîndul organizatorilor care-și desfășoară activitatea în unitățile industriale predominantă, de regulă, prima categorie de organizatori. În schimb, în cadrul organizațiilor din afara acestora, specializate în organizare, majoritatea o alcătuiesc organizatori specialiști.

De fapt, în perioada actuală, în majoritatea țărilor, exponentul tipic al profesiei de organizator îl reprezintă organizatorul specialist, care-și desfășoară activitatea într-o unitate specializată în prestarea serviciilor de organizare.

Cercetările pe care le-am întreprins în 14 centrale industriale ne-au dus la concluzia că sfera calităților pe care trebuie

să le posedă în mod necesar un organizator include în principal 15 elemente (vezi tabelul nr. 1), pe care am încercat să le ierarhizăm în funcție de rolul pe care-l joacă în realizarea acțiunilor de organizare.

În mod firesc, în ansamblul calităților și cunoștințelor profesionale, de specialitate pe care trebuie să le posedă un bun organizator, pe primul plan s-au situat cunoștințele organizatorice, 76 la sută din cei chestionați plasîndu-le pe pozițiile 1—3.

În ceea ce privește celelalte calități, se constată că există deosebiri apreciabile, ținînd cont de natura posturilor ocupate de organizator — de conducere sau de execuție. Pentru organizatorii care ocupă posturi de execuție, o importanță mai mare o au calitățile care exprimă competența tehnică și economică, precum și capacitatea de a ține la „zi” această competență.

În schimb, organizatorii care conduc aceste activități, pun un accent deosebit pe calitățile care asigură dirijarea eficace a oamenilor, (capacitatea de a propune sarcini concomitent mobilizatoare și realiza-

bile, capacitatea de a lucra în colectiv, abilitatea de a minui oamenii etc.) și prestigiul necesare unor conducători (studii, trăsături de caracter corespunzătoare și vechimea în producție).

De asemenea, se constată că cerințele față de calitățile și pregătirea șefului compartimentului de organizare sînt sensibil mai mari față de cele apreciate ca necesare pentru un organizator cu funcție de execuție.

Evident, ierarhizarea cunoștințelor și calităților pe care trebuie să le posedă organizatorul variază în funcție de situația concretă din fiecare unitate economică, de specificul sarcinilor ce-i revin, uneori calități și cunoștințe mai puțin importante, în mod obișnuit, putînd să dobîndească o importanță deosebită. De pildă, în cazul unui organizator care trebuie să asigure o organizare pe baze științifice a liniilor de fabricație în flux continuu, posedarea de cunoștințe statistice și matematice corespunzătoare, are o importanță primordială.

TEORII IDEI

JALONIND coordonatele esențiale ale dezvoltării și modernizării într-un tempo rapid a economiei românești în perspectiva următorilor 20—25 de ani, Programul partidului și Directivele Congresului al XI-lea, pun pe prim plan al preocupărilor problemele de ordin calitativ, cele de eficiență, considerate ca factori de bază, propulsori ai accelerării creșterii noastre economice.

În transpunerea în viață a Programului partidului de făurire a socialismului multilateral dezvoltat și înaintare a

României spre comunism, sarcini importante revin sistemului financiar și de credit, chemat să contribuie activ, prin toate mijloacele sale la mobilizarea și repartizarea resurselor financiare necesare îndeplinirii obiectivelor de dezvoltare economică și socială, la folosirea cu rezultate superioare a mijloacelor materiale și bănești ale societății, la creșterea răspunderii întreprinderilor, centralelor și ministerelor în buna administrare a resurselor încredințate și sporirea vitezei de rotație a fondurilor de producție. „Legitățile obiective

FUNȚIILE DINAMIZATOARE ALE PÎRGHIILOR FINANCIARE

și pîrghiile economico-financiare — se subliniază în Programul partidului — vor trebui folosite în mod conștient în scopul dezvoltării în ritm înalt a întregii economii, îndeplinirii programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate“¹⁾

Pîrghiile financiare, întregul sistem de conducere a economiei trebuie să determine, pe căi economice și nu administrative, punerea mai deplină în valoare a posibilităților de care dispun unitățile productive pentru ridicarea eficienței economice.

1. CONCEPTUL DE PÎRGHIE FINANCIARĂ

Desfășurarea continuă, în mod neîntrerupt a activității productive antrenează alături de însemnate resurse materiale și umane și un mecanism extrem de complex de relații economice între participanții la procesul reproducției lărgite. În cadrul acestor relații, un rol important îl joacă cele care iau naștere în legătură cu repartizarea și utilizarea venitului național, în scopul asigurării dezvoltării rapide a forțelor de producție și satisfacerea necesităților de consum a membrilor societății. O bună parte a relațiilor de repartitie apar în procesul planificat de constituire la dispoziția statului și a unităților socialiste a unor resurse din produsul nou creat ca și în cel de utilizare a acestora.

Astfel, în procesul prelevării la dispoziția societății a unei părți din venitul național se nasc anumite raporturi între lucrătorii productivi reprezentați prin unitățile economice în care își desfășoară activitatea și stat — ca exponent al societății. De asemenea, cu prilejul mobilizării la dispoziția statului a unei părți din venitul net creat în unitățile cooperatiste, ca și a unor venituri ale populației, se ivesc relații între stat pe de o parte și unitățile cooperatiste și populație pe de altă parte. La rîndul său procesul de repartizare a venitului net concentrat la dispoziția societății, sau a unităților socialiste generează și el o serie de relații economice. În condițiile existenței producției de mărfuri și a acțiunii legii valorii, aceste relații îmbracă forma bănească.

Expresia teoretică a relațiilor economice în formă bănească care iau naștere în procesul repartitiei produsului social și în primul rînd a venitului național în legătură cu satisfacerea nevoilor generale ale societății o constituie categoria economică de finanțe.

Multitudinea și varietatea relațiilor economice generate de procesul complex de repartitie a venitului național pentru satisfacerea nevoilor colective ale societății fac ca odată cu categoria economică generală de finanțe să apară și alte categorii care exprimă anumite laturi ale acestui proces, printre care: beneficiul, impozitele și taxele, finanțarea bugetară, creditul, dobînda, asigurările etc. Categoriile financiare, deși fiecare în parte dă expresie unor laturi a relațiilor economice de repartitie, nu coexistă pur și simplu una alături de alta, ci se află într-o strînsă legătură și condiționare reciprocă, formînd sistemul unitar al relațiilor financiare socialiste. Factorul primordial care își pune amprenta asupra acestor relații și care asigură unitatea lor, îl constituie proprietatea socialistă, stăpînirea în comun de către oamenii muncii a principalelor mijloace de producție. Dealtfel, proprietatea socialistă străbate toate laturile vieții economice, determină esența și specificul relațiilor din procesul muncii, a schimbului, repartitiei și consumului, constituind baza obiectivă a legilor economice specifice orînduirii socialiste, a categoriilor economice.

Finanțele, toate categoriile financiare în calitatea lor de purtătoare a unor relații sociale, sînt chemate să asigure condiții

prielnice pentru dezvoltarea rapidă a potențialului productiv al țării, folosirea cu maximă eficiență a fondurilor în întreaga activitate economică și socială. Categoriile financiare sînt integrate organic de partidul și statul nostru în metodele de conducere a economiei, atît la nivel macro, cît și microeconomic. Toemai în această ipostază, categoriile financiare reprezintă în același timp și pîrghii economice, al căror rol principal constă în stimularea tuturor unităților administrativ-teritoriale și economico-sociale, în obținerea unor rezultate cît mai mari și într-un termen cît mai scurt din utilizarea fondurilor materiale, bănești și a resurselor de muncă de care dispun.

„Categoriile valorice — beneficiul, creditul, dobînzile etc. — pot constitui pîrghii financiare — remarcă pe bună dreptate Iulian Văcărel — numai în măsura în care ele îndeplinesc realmente anumite funcții economico-financiare, în măsura în care se angrenează organic în mecanismul de conducere economico-socială a țării, contribuind la soluționarea, pe baze economice, a unor probleme în condiții mai bune decît prin metode administrative“²⁾.

2. INSTRUMENTE DE REGLARE RAȚIONALĂ A PRODUCȚIEI

Evident, pentru a putea să-și îndeplinească în bune condiții rolul care le revine, pîrghiile financiare trebuie astfel concepute încît să se încadreze organic în ansamblul categoriilor economice existente în orînduirea socialistă, să formeze un tot unitar cu acestea și să contribuie activ la folosirea conștientă a acțiunilor legilor economice obiective.

Categoriile economice, inclusiv cele financiare ca parte componentă a acestora își desfășoară acțiunea în orînduirea socialistă, în condițiile conducerii conștiente pe baza unui plan național unic de dezvoltare economică și socială. Întreaga practică a construcției socialiste evidențiază că pîrghiile economice și financiare nu vin în contradicție cu necesitatea conducerii unitare, planificate a economiei socialiste, ci, dimpotrivă, pot și trebuie să fie folosite în scopul reglării raționale a producției sociale, ca instrumente pentru îndeplinirea obiectivelor pe care societatea și le-a propus să le realizeze într-o etapă sau alta. Economia socialistă nu poate fi și nu este o economie condusă prin dispoziții administrative rulate de pîrghiile economice și nici o economie de piață, care funcționează stihnic, ci o economie în care, folosind ca instrument principal de conducere planul, pîrghiile economice și financiare sînt utilizate pe scară largă, în mod activ, în arsenalul mijloacelor de dirijare a vieții economice și sociale.

1) „Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism“ — Editura politică, București, 1975, pag. 101.

2) Iulian Văcărel : „Finanțele R.S.R.“ — Editura științifică, București, 1974, pag. 335.

În abordarea problemelor rolului care revine pirghiilor financiare în viața economică, trebuie să se aibă în vedere faptul că la baza conducerii întregii societății stă principiul centralismului democratic. Afirmarea centralismului democratic ca principiu fundamental de conducere a activității economice și sociale este nemijlocit legată de apariția pe scena istoriei a orinduirii socialiste. Desigur, în procesul făuririi societății socialiste, aplicarea în practică a principiului centralismului democratic poartă amprenta stadiului de dezvoltare a forțelor de producție.

Transformările profunde, cantitative și mai ales calitative care au avut loc în economia românească în ultimul sfert de secol, caracterizate prin dezvoltarea viguroasă a forțelor de producție și creșterea gradului de complexitate a economiei, impun o analiză critică a formelor și metodelor de conducere, eliminarea elementelor de centralism excesiv și directivarea administrativă mărunță, acumulate în decursul timpului și trecerea efectivă la un sistem în care, aplicându-se cu fermitate principiul ca deciziile hotărâtoare pentru dezvoltarea economică și socială să fie luate de forurile supreme ale partidului și statului, să se asigure realmente atribuții și responsabilități sporite unităților economice, social-culturale și administrativ-teritoriale în buna gospodărire a fondurilor încredințate de societate.

Răspunzând acestor cerințe, Congresele al X-lea și al XI-lea, Conferințele Naționale ale partidului din 1967 și 1972 au stabilit măsuri de excepțională însemnătate pentru adaptarea dialectică a principiilor, formelor și metodelor de conducere, organizare, planificare și gestiune la necesitățile și cerințele noii etape de dezvoltare a țării.

Aplicarea în viața economică a programului de perfecționare a condus la realizarea pe un plan superior a sintezei centralismului-democratic, distribuirea rațională a drepturilor de decizie pe toate treptele organizatorice, apropierea efectivă a conducerii de producție, a deciziei de locul înfăptuirii ei, într-un cuvânt, la imbinarea mai flexibilă a atribuțiilor conducerii centrale, pe baza planului național unic, cu autonomia și răspunderea unităților de bază.

În același timp, lărgirea autonomiei unităților economice și administrativ-teritoriale este indisolubil legată — ca o condiție a finalității ei sociale — de întronarea unei riguroase discipline în toate domeniile de activitate, trebuie să se manifeste în cadrul înfăptuirii obiectivelor și sarcinilor stabilite prin planul național unic. „Autonomia și democrația — arată Ilie Verdeț — nu pot și nu trebuie înțelese ca un drept de a acționa în afara normelor generale care guvernează viața social-economică, a prevederilor planului național. Dimpotrivă, ele își dovedesc eficiența numai în condițiile în care întreaga activitate se desfășoară în limitele unor legi și normative care definesc modul de funcționare, drepturile de decizie, atribuțiile și răspunderile fiecărui organism social-democratic”³⁾.

Numai în aceste condiții se poate realiza, practic, în mod efectiv, unirea tuturor resurselor și mijloacelor, într-un efort comun, coordonat și orientat spre înfăptuirea programului partidului de dezvoltare economico-socială a țării. În realizarea acestei cerințe, un rol extrem de însemnat sînt chemate să-l joace pirghiile economice și financiare. Beneficiul, prețurile, creditul, dobînda, sistemul de impozite și taxe, cel de cointeresare materială, celelalte categorii valorice sînt chemate să contribuie prin căi și mijloace economice și nu administrative la asigurarea convergenței intereselor generale ale societății cu cele ale întreprinderilor și colectivelor de oameni ai muncii, la stimularea unităților economice în folosirea cu maximă eficiență a fondurilor încredințate de societate.

Desigur, prin lichidarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și instaurarea proprietății socialiste a dispărut caracterul contradicțiilor antagonice dinăuntrul economiei naționale, s-au creat premisele necesare pentru înfăptuirea identității de interese ale oamenilor muncii, întreprinderii și societății în ansamblul său. Realizarea practică a acestei identități nu are loc automat, ea solicită crearea unui sistem corespunzător de organizare a economiei, de pirghii economice și financiare. Măsurile de perfecționare puse în aplicare după Congresul al IX-lea și în mod deosebit după Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului din iulie 1972 au marcat o etapă nouă în elaborarea și folosirea într-o concepție unitară a pirghiilor economice și a stimulentele materiale și morale, în construirea sistemului socialist de conducere și planificare a dezvoltării economiei naționale.

3. PRINCIPALELE DIRECȚII DE ACȚIUNE A PIRGHIILOR FINANCIARE

Cadrul de acțiune și funcțiile pirghiilor financiare sînt nemijlocit legate de planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării. Îmbunătățirile aduse în sistemul de elabora-

re și fundamentare a planului nu reduc, ci dimpotrivă sporesc rolul pirghiilor economico-financiare în conducerea economiei. Ele au menirea de a asigura concentrarea eforturilor în direcția găsirii acelor soluții care să permită realizarea unor rezultate maxime cu cheltuieli minime în activitatea economică.

În primul rînd, **pirghiile financiare trebuie să cointerezeze unitățile economice, ca printr-o analiză aprofundată a posibilităților pe care le au, să-și asume, încă din faza de elaborare a propunerilor de plan sarcini mobilizatoare — cantitative și calitative — posibile de realizat printr-o folosire deplină a bazei tehnico-materiale de care dispun.** În prezent, după părerea noastră, acest deziderat nu se realizează pe deplin. În parte încă, **sistemul de stimulare actual este axat pe depășirea sarcinilor înscrise în plan, ceea ce determină unele unități economice, ca prin subestimarea posibilităților reale, să-și dimensioneze indicatorii de plan la un nivel cît mai lesne de atins, să-și creeze, încă din etapa de elaborare a planului, rezerve care să permită depășirea fără eforturi deosebite a sarcinilor planificate.**

Eliminarea acestui neajuns s-ar putea realiza după părerea noastră în bună măsură prin legarea mai strînsă a avantajelor acordate unităților, de creșterile asumate la principalii indicatori de plan, față de anul precedent. În această direcție, s-ar putea avea în vedere ca o parte din sporul de rezultate propus prin plan de unitate și în mod deosebit din beneficiu, să rămîna la dispoziția întreprinderii.

În cazul în care unitatea depășește beneficiul planificat cota din acesta care rămîne la dispoziția ei să fie inferioară celei prevăzute pentru creșterea planificată asumată. Bineînțeles că atunci cînd ridicăm problema cointeresării într-o mai mare măsură a întreprinderilor în asumarea unor sarcini calitative mari încă din faza de elaborare a planului, în obținerea unor rezultate mai bune de la un an la altul, avem în vedere condiții comparabile, creșterile propuse a se obține prin forțe proprii, printr-o folosire mai judicioasă a capacităților de producție existente, a materiilor prime și forței de muncă, într-un cuvînt, printr-un plus de investiție în spirit gospodăresc, în organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii. În acest sens, în cazul în care în anul de plan urmează a intra în funcțiune noi capacități de producție, acestea se vor avea în vedere în determinarea plusului de rezultate față de anul precedent, care trebuie să exprime numai ceea ce se obține, ca urmare a folosirii mai bune a potențialului existent la începutul anului.

Soluționarea acestei probleme prezintă, după părerea noastră o mare însemnătate practică, va contribui la întărirea echilibrului material, financiar și valutar al planului național, întrucît rezervele identificate de unități, pot fi cuprinse în plan, încă din faza de elaborare a acestuia, se poate asigura baza tehnico-materială pentru punerea lor în valoare, iar creșterea de producție propusă poate fi orientată spre satisfacerea cerințelor prioritare ale economiei naționale. Subliniem acest aspect, întrucît practica arată că uneori depășirile de plan se înregistrează la produse și sortimente care nu întotdeauna intră rapid în circuitul economic.

În al doilea rînd, **pirghiile economico-financiare sînt chemate să exercite în cursul desfășurării efective a activității un rol activ în sporirea eficienței cu care sînt utilizate fondurile de producție.** Desigur, așa după cum am menționat și în alte rînduri, eficiența economică este determinată în măsură hotărîtoare de deciziile privind repartizarea resurselor între diferite ramuri și sectoare de activitate, decizii de competența organismelor superioare de decizie și care sînt materializate în prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială. Fără a constitui unicul criteriu, repartizarea resurselor are în vedere ramurile și sectoarele în care se realizează sau se poate realiza cea mai înaltă eficiență. Fără îndoială că atunci cînd nu intervin rațiuni de altă natură, în repartizarea resurselor destinate reproducerii lărgite, se acordă prioritate activităților care permit realizarea unui spor de venit național mai mare la o unitate, 100 sau 1.000 lei investiții.

În același timp, prezintă o deosebită însemnătate folosirea cu maximă eficiență a resurselor în sectoarele și unitățile în care acestea au fost alocate. Chiar dacă resursele au fost în modul cel mai eficient repartizate pe ramuri și unități, aceasta nu conduce automat la obținerea unor rezultate superioare. Se poate întîmpla și practica arată că uneori se întîmplă ca noile capacități puse în funcțiune să nu atingă parametrii stabiliți în proiect, ca nivelul cheltuielilor de producție să fie superioare și să existe însemnate fonduri imobilizate în stocuri peste necesar etc. ca urmare a unor curențe și lipsuri de natură organizatorică, a modului în care este condusă și gospodărită unitatea.

În fond, **eficiența maximă în activitatea economică se poate obține numai atunci cînd repartizarea resurselor în cadrul economiei naționale este optimă, iar folosirea lor în unitățile în**

³⁾ Ilie Verdeț: „Perfecționarea continuă a organizării și conducerii — imperativ al progresului economic și social” — Era Socialistă nr. 16/1974, pag. 25.

CONCEPTUL DE SISTEM ȘI MECANISM ECONOMIC ÎN TEORIA ECONOMICĂ MARXIST-LENINISTĂ (I)

E LUCIDAREA științifică a conținutului noțiunii de sistem și mecanism economic, atât la nivel național cât și pe planul economiei mondiale prezintă interes pentru teoria economică și practica făuririi economiei societății socialiste multilateral dezvoltate. Totodată, soluționarea acestei probleme va permite evidențierea caracteristicilor, particularităților, precum și formelor concrete de realizare în viața economică, ale acestor categorii, dezlănuind întreaga gamă de relații, conexiuni și intercondiționări care se creează în procesul funcționării economiei naționale, ca celulă, partea economiei mondiale.

În literatura economică marxistă, o serie de categorii și noțiuni economice, care exprimă fenomene și procese economice similare, sau în linii mari convergente ori interdependente — ca : sistem de organizare și conducere a economiei naționale, sau a unor organisme cu caracter internațional, sistem instituțional al organizării și conducerii, mecanism de conducere, mecanism funcțional, mecanism economic etc. — sînt insuficient elaborate atît din punct de vedere teoretico-metodologic, cît și din punct de vedere al sferei de cuprindere al relațiilor pe care le exprimă. Printre acestea, definirea conceptului de mecanism economic, pe baza doctrinei economice marxist-leniniste, la nivel micro-macro și mondo-economic, se înscrie la loc de frunte.

Sistemul global de organizare și conducere planificată a economiei naționale

ÎN VEDEREA stabilirii locului și rolului mecanismului economic în sistemul de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale este necesar să determinăm cît mai exact sfera de cuprindere a fiecărui component al sistemului, să stabilim pe baza relațiilor de dependență și intercondiționare dintre ele și a teoriei sistemelor cibernetice, o ierarhizare a lor. Fără îndoială că noțiunea de sistem de organizare și conducere planificată a economiei naționale are sfera cea mai cuprinzătoare, iar celelalte elemente, structura organizatorică, funcțională, mecanismul economic sînt subsisteme, sînt componente organice ale acestuia. Așa cum scria V. I. Lenin, „întotdeauna există o împărțire a întregului în părți”. În cazul nostru, sistemul de organizare și conducere planificată reprezintă întregul. Aceasta este premisa metodologică prin care abordăm întreaga problematică a acestei teme.

Orice sistem de organizare și conducere a economiei socialiste sau a unui organism economic internațional presupune, ca o condiție sine qua non, și existența în cadrul acestuia a unor subsisteme : instituțional, funcțional și economic. Între sistem și subsisteme există o gamă largă de conexiuni și interdependențe. Această interacțiune nu este simplă, liniară, așa cum s-ar părea la prima impresie, ci de natură dialectică : pe de o parte, fiecare subsistem urmează evoluția, dinamica sistemului de organizare și conducere în toate etapele construcției socialiste, poartă amprenta acestuia ; pe de altă parte, are și o formă proprie de mișcare, o anumită autonomie funcțională. Acești doi poli, ai acestui proces economic complex, pot fi convergenți, și în acest caz, sistemul respectiv de organizare și conducere, luat în totalitatea sa, exercită rol de forță motrice în progresul multilateral al economiei socialiste, însă pot fi și divergenți, așa cum s-a întîmplat în unele perioade într-o serie de țări socialiste, fapt ce generează contradicții, care se transformă treptat în frînă a dezvoltării forțelor de producție.

Ceea ce caracterizează măsurile de perfecționare a economiei naționale a țărilor socialiste, întreprinse în ultimul deceniu,

ca de altfel și programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R., este tocmai această viziune globală, de sistem, a organizării și conducerii economiei naționale. Prin aceste măsuri, partidele comuniste și muncitorești, precum și guvernele din fiecare țară socialistă au urmărit punerea de acord a sistemului de organizare și conducere cu stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, cu cerințele etapei noi pe care o parcurge societatea, cît și crearea unui angrenaj complex, de organizare și conducere planificată a economiei naționale — întemeiat pe conducerea științifică a societății socialiste — capabil să dinamizeze și să pună în valoare, la nivel superior, toate potențialele pe care le conține în sine societatea socialistă.

La baza concepției partidului și statului nostru privind sistemul de organizare și conducere planificată a economiei naționale se află teza, verificată de viață, că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabile odată pentru totdeauna. De aici și necesitatea perfecționării tuturor componentelor sale, în conformitate cu noile cerințe generate de procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății.

Din cele relatate se desprinde clar concluzia că, perfecționarea unui sistem de organizare vizează deopotrivă toate compartimentele sale, toate subsistemele. Neglijarea sau subaprecierea unui component al acestuia, a unei laturi, poate afecta nefavorabil rezultatele sistemului de organizare și conducere în ansamblul economic național.

Descifrarea sistemului de organizare și conducere planificată a economiei, gruparea componentelor acestuia pe subsisteme prezintă interes nu numai pentru cercetarea științifică teoretică, ci și pentru practica economică. Acest mod de tratare oferă posibilitatea de a se determina mai concret, atît conținutul interacțiunilor și dependențelor dintre toate componentele acestui sistem, modul în care aceasta se comportă în acțiune, în procesul de aplicare, cît și formele de realizare în practică a fiecărui subsistem, individualitatea sa, locul și rolul pe care îl are în mecanismul de ansamblu al sistemului de organizare și conducere. Pe această bază se

În funcție de caracterul relațiilor de producție pe care-l exprimă, există un mecanism economic stihinic, propriu economiei capitaliste și un mecanism economic planificat, specific economiei socialiste. Uneori se confundă noțiunea de mecanism în general, care exprimă latura dinamică, de mișcare, precum și formele concrete de manifestare ale legilor și fenomenelor din cele mai diverse sfere ale științei, cu cea de mecanism economic, care se particularizează prin o serie de elemente specifice. Și în domeniul științelor economice, expresia de mecanism se utilizează în cele mai diverse sensuri ; mecanismul legilor economice, mecanismul statului socialist, mecanismul funcțional al economiei socialiste, mecanismul prețurilor, mecanismul financiar, mecanismul conducerii etc. Însă, toate acestea, deși au tangență cu mecanismul economic, se regăsesc într-o formă sau alta în acesta, nu se suprapun cu conceptul de mecanism economic, întrucît exprimă numai unele elemente componente ale acestuia. Deci, de la început se impune să se facă o delimitare clară între expresia mecanism înțeleasă din punct de vedere etimologic sau filozofic — care are în practica curentă cele mai diverse sensuri — și noțiunea de mecanism economic, care are un conținut bine definit în ansamblul legilor și categoriilor economice.

pot dezlănu factorii, elementele care favorizează sau împiedică funcționarea normală a sistemului, o serie de disfuncționalități generate de unele componente, subsisteme sau părți ale acestuia, care nu sînt suficient de bine sudate, integrate în concepția de ansamblu a sistemului și, în consecință, nu acționează în aceeași direcție. Aceasta înseamnă că în cercetarea și analiza economică, organizarea și conducerea planificată a economiei poate fi abordată fie global, fie parțial, pe subsisteme.

Care sînt principalele componente, precum și sfera lor de cuprindere, grupate pe subsisteme, ale sistemului global de organizare și conducere a economiei socialiste ? Clarificarea acestei probleme ne ajută să circumscriem și sfera de cuprindere a conceptului de mecanism economic.

a) **Subsistemul instituțional**, cuprinde întreaga rețea de organizații economice, instituții — de la veriga cea mai de jos, întreprinderea, pînă la organele supreme ale puterii de stat — care constituie osatura organizatorică, cadrul instituțional al sistemului de organizare și conducere pe bază de plan a economiei naționale.

b) **Subsistemul funcțional** se referă la atribuțiile și competențele, pe nivele, întreprinderi, centrale, ministere, guvern etc. ; sistemul de decizie, modul cum sînt reglementate prin acte normative relațiile dintre diferitele verigi ale economiei, dintre unitățile de stat și cele cooperatiste, dintre stat și populație ; etapele de elaborare a planului economiei naționale etc. O experiență bogată are țara noastră în reglementarea pe baza unor legi adoptate de Marea Adunare Națională a tuturor laturilor subsistemului funcțional. Acesta constituie temelia subsistemului funcțional al organizării și conducerii planificate în țara noastră.

Mecanismul economic — forța dinamizatoare a sistemului

ÎN LITERATURA economică marxistă, sfera de cuprindere a noțiunii de mecanism economic este tratată diferit : se întîlnesc puncte de vedere care pun semn de egalitate între sistemul de organizare și conducere al economiei naționale și mecanismul economic, incluzînd în sfera acestuia și latura organizatorică și funcțională a economiei socialiste ; unii autori rezumă

mecanismul economic, fie la pirghiile economico-financiare, fie la folosirea legilor și legităților economice; alții consideră noțiunea de mecanism economic, ca fiind o categorie specifică economiei capitaliste, care nu poate exprima decât relații stihinice de piață și deci utilizarea acestei noțiuni pentru economia socialistă ar fi improprie, străină de esența relațiilor de producție socialiste.

K. Marx, în opera sa fundamentală, a dezvăluit mecanismul economic al sistemului capitalist de relații, a analizat din unghiul de vedere al mobilului producției capitaliste — profitul maximal — întreg ansamblul de forme și metode de exploatare, de producere a plusvalorii, acțiunea stihinică a legilor economice, relațiile marfă-bani, impulsurile și contradicțiile modului capitalist de producție. În condițiile economiei socialiste, schimbându-se esența și caracterul relațiilor de producție, stihia și anarhia — care reprezintă trăsătura definitorie a mecanismului economic capitalist — este înlocuită cu caracterul conștient, planic al tuturor proceselor economice. V. I. Lenin, în lucrările sale publicate după Revoluția din Octombrie a atras atenția în repetate rânduri asupra necesității creării unui nou mecanism economic, corespunzător noilor relații de producție. Încă din 1918 a subliniat necesitatea transformării „întregului mecanism economic de stat într-o mașină unică imensă, într-un organism economic care să funcționeze în așa fel ca sute de milioane de oameni să se conducă după un plan unic” (V. I. Lenin, vol. 36, p. 6. Ed. Pol. 1965).

Orice sistem de organizare și conducere, după opinia noastră, pentru a putea fi pus în acțiune, aplicat, are nevoie de un mecanism economic. Acesta cuprinde totalitatea formelor și metodelor de organizare și conducere a economiei naționale, de gestiune economică, pirghiile economice care se utilizează în economie, căile și metodele de folosire conștientă a legilor economice în conducerea economiei naționale. Deci, în mecanismul economic ca subsistem, trebuie să includem o serie de alte mecanisme, financiar, de formare a prețurilor, de folosire a legilor economice, valutar etc. Se știe că în economia socialistă mecanismul economic nu se formează de la sine, ci se realizează conștient de către statul socialist ca organizator și conducător al întregii vieți economico-sociale. Totodată, trebuie arătat că noțiunea de mecanism economic are o particularitate față de celelalte componente ale sistemului, în sensul că el cuprinde atât formele, metodele, instrumentele reglementate prin legislația economică, cât și mecanismele obiective, generate de legile economice. Mecanismul economic — component al sistemului de organizare și conducere a economiei naționale — reprezintă factorul motor, dinamizator al sistemului. De aici și importanța și rolul său covârșitor.

Un sistem național de organizare și conducere, cuprinde toate sferile economiei naționale, deci, inclusiv relațiile economice externe, formele organizatorice, organizațiile economice și instituțiile, atribuțiile și competențele lor, formele și metodele prin care se realizează politica de relații economice externe toate acestea fiind de competență strictă a fiecărui stat, fiind un atribut al suveranității naționale.

Alături de mecanismul economic național și în cadrul economiei mondiale, sau a unei părți ale sale, într-o formă sau alta, există un mecanism economic internațional, însă relațiile dintre o economie națională și economia mondială, chiar în condițiile amplificării interdependențelor dintre ele, nu sînt de același gen cu cele din interiorul sistemului economic național. Economia națională, deși este un

component al economiei mondiale nu se subordonează nici unui forum internațional, ci, pe baza liberului consimțămînt, a deciziei suverane a forumului suprem național, participă la activitatea unor organisme economice internaționale și la circuitul economic mondial. Tocmai avînd în vedere acest aspect, partidul nostru pornește de la faptul că lărgirea schimburilor economice și cooperarea în producție cu alte state, participarea la diviziunea internațională a muncii reprezintă o latură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni.

Diviziunea internațională a muncii și mecanismul economic mondial

ECONOMIA MONDIALĂ, privită ca un tot, are un mecanism economic propriu, în sfera căruia intră comerțul, piața și prețurile internaționale, sistemul financiar-valutar internațional, cooperarea economică internațională, legile economice obiective care guvernează schimburile internaționale, categoriile mondo-economice etc. Conținutul mecanismului economiei mondiale este determinat de caracterul diviziunii internaționale a muncii, care reprezintă temelia economică a circuitului economic mondial.

Avînd în vedere structura eterogenă a economiei mondiale, faptul că diviziunea internațională a muncii se detașează tot mai mult de diviziunea internațională capitalistă a muncii, care cu câteva decenii în urmă era atotcuprinzătoare, și mecanismul economic al economiei mondiale ca sistem are o serie de particularități, care se reflectă atît în principiile care stau la baza relațiilor economice de colaborare între state, cît și în formele concrete prin care se realizează diviziunea internațională a muncii.

Diviziunea internațională a muncii din punct de vedere istoric s-a format în condițiile capitalismului, purtînd deci amprenta relațiilor social-economice specifice acestei orînduirii, a relațiilor caracteristice capitalismului. Diviziunea internațională capitalistă a muncii are loc între țările sistemului mondial capitalist. Diviziunea internațională capitalistă a muncii se întemeiază pe exploatarea de către puterile imperialiste a resurselor țărilor slab dezvoltate, pe inechitate, împiedică crearea în aceste țări a unei industrii naționale proprii. Așa se explică de ce popoarele țărilor slab dezvoltate din punct de vedere economic se ridică cu vehemență împotriva locului rezervat lor în diviziunea capitalistă a muncii, pentru crearea unei economii și industrii naționale, libere de dominația capitalului străin, pentru instituirea unei noi ordini economice internaționale.

Asupra schimbării conținutului diviziunii internaționale a muncii, a caracterului mecanismului economiei mondiale, rolul hotărîtor decisiv l-a avut sistemul mondial socialist.

Crearea sistemului mondial socialist, dezvoltarea și lărgirea continuă a relațiilor de colaborare și cooperare dintre țările socialiste, dezvoltarea vertiginosă a economiilor naționale ale tuturor țărilor socialiste au condus la formarea între aceste state a unei noi diviziuni internaționale. Diviziunea internațională socialistă creează premisele cele mai favorabile pentru folosirea de către toate țările socialiste a bogățiilor lor materiale și a resurselor de forță de muncă, în vederea dezvoltării accelerate a economiei naționale. În socialism diviziunea internațională a muncii contribuie la dezvoltarea complexă și armonioasă a economiei fie-

cărei țări, la respectarea proporțiilor celor mai favorabile pentru reproducția lărgită, la echilibrul balanței de plăți. Ea este unul din factorii hotărîtori pentru lichidarea treptată a deosebirilor în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică a țărilor socialiste.

Diviziunea internațională a muncii este un proces obiectiv, însă în condițiile sistemului mondial socialist, realizarea ei poate avea loc numai pe baza activității planificate, dirijate de statele care participă la această diviziune. Superioritatea noii diviziuni internaționale socialiste a muncii constă tocmai în aceea că se creează cadrul necesar pentru dezvoltarea complexă și multilaterală a fiecărei economii naționale, pentru transformarea industriei în ramura hotărîtoare a economiei naționale în toate țările socialiste, pentru lichidarea decalajului economic care mai există între statele socialiste, pentru afirmarea superiorității socialismului și în domeniul producției materiale. Totodată, trebuie precizat că între diviziunea internațională a muncii, pe de o parte, și componentele sale concrete, diviziunea internațională — capitalistă și socialistă — a muncii există mari diferențe, aproape toate țările, indiferent de natura orînduirii, participă, într-o formă sau alta, la toate fluxurile circuitului economic mondial. Diviziunea internațională socialistă a muncii, prin avantajele pe care le oferă, exercită o influență tot mai puternică asupra diviziunii internaționale a muncii, imprimîndu-i noi trăsături, noi elemente.

Pe fondul diviziunii internaționale a muncii se acționează în prezent pentru crearea unei noi ordini economice internaționale, care să stea la baza sistemului de relații economice între state. Aceasta presupune, atît crearea unui cadru instituțional și funcțional cît și a unui mecanism economic internațional capabil să contribuie la așezarea pe baze noi, echitabile, a relațiilor economice dintre toate statele lumii. Pentru acest deziderat major acționează ferm țările în curs de dezvoltare, țările socialiste.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale este o coordonată fundamentală a politicii externe a partidului și statului nostru. În Raportul prezentat la Congresul al XI-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, definește cu toată claritatea conceptul și principiile noii ordini economice internaționale. În rezoluția Congresului al XI-lea al P.C.R. se subliniază „necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice bazată pe dreptul fiecărui popor de a fi stăpîn pe avuțiile naționale, pe schimburi economice echilibrate, pe asigurarea unui raport just între prețurile materiilor prime ale produselor internaționale, pe accesul liber al fiecărei țări la cuceririle științei și tehnicii moderne”.

În procesul de democratizare a relațiilor economice internaționale, de instaurare a unei noi ordini economice internaționale, se produc mutații de fond și în conținutul și formele mecanismului economic internațional, sînt eliminate treptat acele trăsături de inechitate inprimite de relațiile de producție capitaliste, de dominația monopolurilor, de diviziunea internațională capitalistă, creîndu-se, totodată, un nou mecanism echitabil, corespunzător intereselor tuturor popoarelor lumii, care să contribuie efectiv la lichidarea decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate, la apropierea treptată a nivelului de dezvoltare economică și socială a tuturor popoarelor lumii.

INTRATĂ pe scena economiei ca un „rău” nevinovat, dar necesar, inflația reușise să-și facă reputația unui instrument subtil și eficient al prosperității în economia occidentală. Astăzi, efectele sale „secundare”, cumulate timp îndelungat, sînt bine cunoscute. Din stimulentele al creșterii, inflația a devenit, evident, o frînă a ei. În orice caz, este neîndoios că răul este mult mai adînc și nu poate fi eliminat printr-o simplă combatere a inflației. Cu atît mai puțin ar putea fi considerată operațională o strategie care ar viza eliminarea efectelor nocive ale inflației cu menținerea așa-ziselor ei virtuți stimulative. Un remediu de acest fel ni se pare a fi cel propus de Jean Rivoire, profesor la Centrul de Studii Superioare de Bancă, cadru în conducerea superioară a unei mari bănci franceze și membru al secției de finanțe a Consiliului Economic și Social).

Considerînd inflația „o componentă indisolubilă a progresului economic... un mijloc de creare a tensiunilor sociale... un factor de injustiție”, care „chiar în doze mici acționează în profunzime asupra redistribuirii bogățiilor și, prin aceasta, asupra comportamentului cotidian al agenților economici”, inflația se traduce, întotdeauna, „printr-un dispreț față de angajamentele asumate”. Arătînd că, inflația, „alterează profund relațiile umane” și că „într-o societate, marcată de inflație, viitorul devine ceva inuman”, că ea favorizează, tocmai, pe aceia care nu sînt „cei mai utili colectivității”

Scepticismul unei medicații anti-inflaționiste

Jean Rivoire este ferm convins că ea trebuie combătută”. Dar pînă unde? — se întreabă el. Pînă la anumite „limite rezonabile” sau „să se încerce suprimarea ei totală în scopul instaurării stabilității prețurilor?”. Precizîndu-și opinia în această privință (care-l face un adept al keynesismului), el afirmă că reducerea inflației trebuie făcută pînă „la un minimum compatibil cu folosirea deplină a forței de muncă”. Pentru realizarea acestui obiectiv, J.R., prezintă strategia sa de luptă împotriva inflației. Reliefînd deficiențele actualului sistem valutar interoccidental, care „cheamă la realizarea unei noi ordini monetare”, J.R. precizează, totodată, că prima măsură de îndeplinit este reducerea pericolului epidemic” și aceasta cu atît mai

mult cu cît „practic, în economiile moderne (capitaliste — C.B) comportamentul întreprinderilor acționează, mai întîi, asupra scăderii producției decît asupra prețurilor”. Realizarea echilibrului economic poate fi conceput numai printr-o politică de stimulare a spiritului de economisire. Dîndu-și, probabil, seama că în condițiile creșterii vertiginose a prețurilor, ale eroziunii puterii de cumpărare a banilor, ale scăderii relative a nivelului de trai al oamenilor muncii și ale inexistenței unui regim instituționalizat de indexare a veniturilor, obținerea de economii sporite, necesare realizării programelor de investiții, este dificilă, Jean Rivoire este nevoit, totuși, să spună că această politică „nu este un panaceu, ci trebuie completată prin politici monetare și bugetare mult mai suplă, mai docile de adaptare la circumstanțele în continuă schimbare”, cerute de reducerea „gradualistă” a inflației în diverse perioade. „Politică monetară și politica bugetară constituie — în opinia sa — elemente de neînlucuit ale oricărei politici antiinflaționiste”. De aceea, el supune unei aspre critici concepțiile „monetaristilor” (Leonall Anderson, Milton Friedman, Karl Brunner, Allan Meltzer etc.) și „bugetariștilor” (Lawrance Klein, Franco Modigliani, Paul Samuelson, Robert Solow și James Tobin) care văd, exclusivist, unilateral, în fiecare din aceste politici mijloace separate de luptă împotriva inflației. Deși, în concepția sa, aceste politici au un mare rol în combaterea inflației, ele „nu sînt totuși suficiente pentru a-i veni de hac”, deoa-

rece, atît moneda cît și bugetul nu constituie entități independente, ci categorii și instrumente economice legate de toate componentele economiei. De aceea, el afirmă că „ne rămîne deci, în afara politicilor monetare și bugetare, să găsim alte modalități de combatere a inflației”. Acestea ar fi: politica prețurilor, politica salariilor sau, după cum afirmă autorul, forma lor rafinată”, cunoscută astăzi, sub numele de „politica veniturilor”. O altă modalitate: indexarea veniturilor și creanțelor de tot felul. Toate aceste modalități sînt însă explicate și recomandate a fi aplicate cu anumite rezerve și mai ales, în funcție de circumstanțele ce se creează.

Stabilitatea prețurilor, scăderea lor sau încetinirea ritmului creșterii lor sînt prevăzute, în concepția lui J. R., sub următoarele trei aspecte: blocarea (înghetarea) prețurilor, scăderea autoritară a acestora și politica prețurilor.

Blocarea prețurilor nu ar da rezultatele scontate, deoarece întotdeauna există prețuri care nu pot fi blocate cum ar fi, de pildă, cele ale terenurilor de construcții, ale produselor provenite din import etc. Sectoarele de activitate, care folosesc asemenea produse, riscă a fi confruntate cu o mărire masivă a prețurilor de cost și, de aici, o întregă presiune asupra statelor, ceea ce le determină, fie să admită unele derogări de la blocarea prețurilor, fie să intervină cu diverse forme de ajutorare ca: înlesniri fiscale, subvenții, reduceri de tarife vamale etc. Plecînd de la dezideratul folosirii depline a forței de muncă, blo-

fise

Controlul și reglementarea sistemelor economice

● **INTR-O RECENZIE** la cartea lui Mihail Dinev, *Metodi i modeli za kontrol i reguliranje na ikonomiceskite sistemi (Metode și modele cu privire la controlul și reglementarea sistemelor economice)*, Ed. Nauka i izkustvo, Sofia, 1974, recenzie apărută în revista *PLANOVO STOPANSTVO* Nr. 10/1974, semnată de T. Totev, subliniază că instrumentarul matematic folosit de autor permite aprecierea rapidă și corectă a situației actuale a problemelor controlului și reglementării, cît și a evoluției lor viitoare, ca funcții ale conducerii. M.D. a studiat obiectul controlului și reglementării în mediul lor natural complex, în multitudinea de relații și interdependențe; el caracterizează precis funcțiile subiectului care exercită controlul

și reglementarea, dezvăluie cele mai sigure mijloace și metode care pot fi folosite cu rezultate maxime în conducere. Pe această bază, autorul alcătuiește un model structural al sistemului de control și reglementare, face o caracterizare precisă a verigilor care exercită aceste funcții de conducere, la toate nivelele. Autorul definește un șir de calități ale sistemului economic: trînicia, capacitatea de producție, coeficientul de pierderi etc. Analizînd esența controlului ca funcție a conducerii, M.D. arată că prin control se verifică justetea unei hotărîri adoptate, calitatea și aria de cuprindere a ei, se precizează calitatea planificării, gradul de coordonare atins etc.

Optimizarea revoluției științifice și tehnice actuale

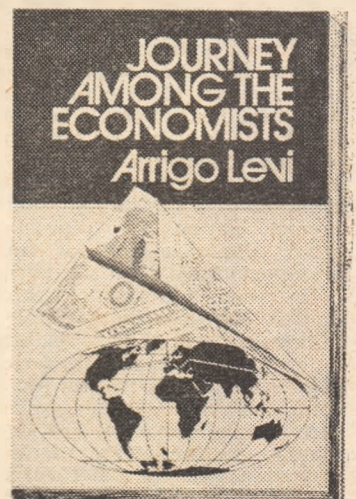
● **IN ARTICOLUL** Sur la revolution scientifique et technique (*Despre revoluția științifică și tehnică*), publicat în *L'HUMANITE* din 21 februarie 1975, I. Rolland propune o definiție a conceptului de revoluție științifică și tehnică. După părerea autoru-

lui, revoluția științifică și tehnică ar trebui privită, în primul rînd, ca o modificare calitativă intervenită în raporturile dintre forțele productive, pe de o parte, și între acestea și procesul de producție (înțeles ca proces tehnic și social), pe de altă parte. În consecință, spre deosebire de sec. XIX, cînd s-a înregistrat ierarhia producție-tehnică-știință, acum am înregistra ierarhia știință-tehnică-producție.

Conceptul „știință — forță de producție directă” (sau nemijlocită, cum se mai spune la noi) ar trebui înțeles în strînsă legătură cu evoluția statutului științei, scrie I. Rolland. Încă de la originea știința a rezultat mai ales din experiența de producție și a contribuit la dezvoltarea forțelor productive. Dar abia în timpul revoluției industriale din secolul al XIX-lea se poate considera știința ca o forță productivă distinctă și ca o forță productivă directă. Caracteristic pentru stadiul actual al evoluției științei este prioritatea acesteia în tripticul știință-tehnică-producție, precum și o mai mare individualizare în contextul entității cercetare-dezvoltare, susține I.R.

Printre marii economiști

● **CARTEA** lui Arrigo Levi *Journey Among the Economists*

mists (*Călătorie printre economiști*), Alcove Press, Great Britain, 1973, 284 p., este traducerea — cu unele completări ulterioare — a unei cărți apărute anterior în limba italiană, în care autorul publică interviu-

carea prețurilor n-ar fi realistă decît în cazul acceptării deliberate a penuriei unor materii prime sau raționalizării lor administrative, însoțite de întreprinderea unor politici monetare sau bugetare foarte restrictive. În cazul în care ele nu pot fi realizate, Jean Rivoire susține că blocarea prețurilor poate să-și atingă scopul numai dacă se acceptă, în același timp, „o oarecare doză de subfolosire a forței de muncă și înghețarea integrală a salariilor și a altor venituri”.

Scăderea autoritară a prețurilor, deși are destui adepți (întrucît statul monopolist are posibilitatea să intervină tot mai activ în viața economică), totuși nu poate să oprească inflația. Cel mult, spune Jean Rivoire, „o scădere autoritară a prețurilor, repercutindu-se asupra nivelului general al prețurilor, poate să faciliteze lansarea unui plan antiinflaționist datorită impactului său psihologic, rupturii (cel puțin aparente) cu evoluția trecutului. Însă ea nu poate, singură, să fie considerată ca un remediu al inflației”.

În ceea ce privește **politica prețurilor**, Jean Rivoire precizează că „în sens larg ea înglobează toate formele de luptă contra inflației. În sens restrîns, ea privește în special, măsurile care, fără să atace cauzele creșterii, vizează creșterea însăși”. O astfel de politică se poate duce — în viziunea sa — cu ajutorul înghețării prețurilor și al scăderii lor autoritare, realizabile în două moduri: unul mai **restrictiv** și altul mai **liberal**. **Modul restrictiv** constă în a supune fiecare mărire de prețuri acordului pre-

labil al puterii publice, așa cum se practică în prezent în numeroase țări capitaliste pentru prețurile produselor agricole și tarifele serviciilor publice. Însă o astfel de metodă nu ar fi cu adevărat eficace decît dacă ar fi însoțită și de o politică monetară și bugetară restrictivă și „dacă regimul de acord prealabil privește, de asemenea, salariile”. În opoziție cu aceasta, **modul mai liberal** de încetinire a creșterii prețurilor constă, în concepția sa, în „stimularea concurenței, deschizînd frontierele (dacă situația plăților externe o permite), interzicînd monopolurile și înțelegerile”. Din nefericire, spune el, într-o economie modernă, dominată de monopolurile de mari firme multinaționale etc. „o astfel de metodă nu este întotdeauna foarte eficientă”. De aceea, el adaugă că trebuie dusă „o politică de concertare, care să substituie constrîngerea”. O asemenea măsură el o vede în politica veniturilor. În concepția sa, motivul de a fi al politicii veniturilor ar consta: în primul rînd, în a nu stabili toate prețurile ci numai media

lor; în al doilea rînd, în proporționarea creșterii veniturilor cu cea a prețurilor; în al treilea rînd, proporționarea veniturilor să nu se limiteze numai la ansamblul veniturilor, ci la fiecare categorie în parte. De fapt, în practică, spune el, aceasta nu este decît un instrument antiinflaționist printre multe altele, un instrument, cu atît mai dificil de manevrat, cu cît politica prețurilor și indexarea se grefează în mod inevitabil, pe ea. De aceea, în concepția sa, politica veniturilor nu va putea exista mult timp decît dacă va fi însoțită de un regim instituționalizat de indexare. De asemenea, politica veniturilor trebuie să se ducă nu atît asupra salariilor și onorariilor, cît mai ales asupra profiturilor capitaliștilor și să se stabilească periodic scări de prețuri, salarii și onorarii. Însă, o astfel de politică întîmpină riposta marilor monopoluri și o face inefficientă.

Pretinzînd că nu există un remediu absolut contra inflației, ci un ansamblu întreg de remedii, în cadrul cărora fiecare are indicații precise și, de asemenea, contraindicații, el relevă că, în practică, aplicarea lor se face prin: **măsuri structurale**, care pun economia în situația de a se apăra, la momentul potrivit, împotriva puseurilor inflaționiste (măsuri de mobilitate pentru: întreprinderi, muncitori, comercianți, consumatori; de concurență; de prospectare a pieței, de aprovizionare, de informare economică, de detectare sistematică a mișcărilor de prețuri, de atenuare a repercusiunilor lor,

în timp și în spațiu, și de apărare a viitorului prin: încurajarea economisirii și planificarea economică); **măsuri permanente**, care trebuie să se adapteze conținutului circumstanțelor (politica monetară și politica bugetară, pe de o parte, și politica prețurilor și salariilor, pe de altă parte) și **măsuri excepționale**, destinate, atunci cînd este cazul, „să decolovitură brutală inflației” (importuri de șoc, raționalizare autoritară, împrumuturi de stat, înghețarea prețurilor, scăderea lor autoritară, asistență financiară, reformă bănească, reforma sistemului valutar, instaurarea unei noi ordini economice internaționale etc.). În strategia sa antiinflaționistă o atenție deosebită se acordă și **factorului psihologic**, pregătirii sistematice și susținute a publicului. „Acțiunea psihologică, dacă este abil lansată, facilitează punerea în aplicare a unei medicații antiinflaționiste eficiente. Însă dacă lansarea ei se face fără abilitate sau dacă medicația se lasă prea mult așteptată, rezultatele riscă să fie negative”.

Dar lupta contra inflației — conchide cu amărăciune Jean Rivoire — este, întotdeauna, o acțiune dificilă, citeodată, descurajatoare. Ea cere, nu atît perseverență, cît inteligență și abilitate și singura certitudine care poate fi obținută în materie de inflație este că, în condițiile actuale ale economiei capitaliste, „ei nu i se va veni de hac niciodată”.

dr. Constantin BICHI

¹⁾ Jean Rivoire, L'inflation. Editions France — Empire, Paris, 1973, 170 p.

rile sale cu economiști de renume mondial, printre care: P.A. Samuelson, W.W. Heller, Milton Friedman, Wassily Leontief, S.G. Strumilin, Alexander Birman, N. P. Fedorenko, V. V. Novojilov, Joan Robinson, Roy Harrod, Nicholas Kaldor, J. K. Galbraith, Jan Tinbergen. Autorul își chibzuieste excursia sa în intenția de a afla în ce măsură progresul științei economice a contribuit la creșterea economică din perioada postbelică. Referindu-se în introducere, precum și în capitolele adăugate la ediția în limba engleză, la situația economică actuală din lumea capitalistă, autorul scrie că ea nu este favorabilă prezentării „economics”-ului (economia politică burgheză) ca o știință a dezvoltării și a bunăstării.

„Explozie educațională” în țările slab dezvoltate?

● **CENTRUL DE creștere economică al Universității Yale din S.U.A.** a publicat studiul profesorului Gary S. Fields. The Allocation of Resources to Education in Less Developed Coun-

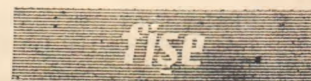
tries (Alocarea resurselor pentru învățămînt în țările slab dezvoltate), în care se încearcă elaborarea unui model care să echilibreze cererea și oferta de cadre cu pregătire superioară în țările slab dezvoltate. Autorul afirmă că în aceste țări a avut loc o „explozie educațională” datorită interacțiunii dintre cererea puternică a populației pentru educație și asentimentul organelor de planificare de a dezvolta sistemul de învățămînt. G. Fields postulează un proces de ajustare al ofertei, potrivit relației: $\Delta S = n(D-S)$, $n < 1$, adică în orice perioadă de timp, numărul noilor școli de construit (ΔS), reprezintă o fracție a diferenței între cerere (D) și ofertă (S) la începutul perioadei. Se presupune că coeficientul de ajustare variază pozitiv cu gustul societății pentru educație și nivelul venitului național și negativ cu costul de construcție și de funcționare a școlilor. Pentru a se realiza un echilibru static în domeniul educației este necesar ca: $D = S \Leftrightarrow \Delta S = 0$. Această condiție (a cărei semnificație

este încetarea construcției de noi școli) nu este însă suficientă pentru un echilibru stabil. Pentru a se realiza un echilibru dinamic în domeniul educației se introduc în model și alți factori, care privesc: sporul natural al populației, schimbările în raportul dintre salariile pentru munca calificată și cea necalificată, progresul tehnic nonneutru, schimbări în structura cererii pentru diferite categorii de muncitori calificați.

Depresiune și recesiune

● **DUPĂ PAUL A. SAMUELSON**, economia Statelor Unite poate intra într-o perioadă de depresiune ca cea din 1873 sau din 1893, dar nu într-una de tipul celei din 1932. În perioada post-keynesiană — spune el în articolul A Burns depression? (O depresiune Burns?), apărut în NEWSWEEK din 3.III.1975 — Statele Unite au încetat să mai aibă depresiuni de tip vechi. Autorul consideră că o utilizare corectă a noțiunilor ar cere să se numească depresiune orice

recesiune (cuvînt care la început, admite el, definea una din cele patru faze ale ciclului economic, anume faza de declin care urmează boom-ului, dar care în perioada postbelică a fost folosit ca un eufemism pentru perioadele de scădere a activității economice) care afectează peste 10 la sută din forța de muncă. În acest sens, afirmă P.A.S., economia americană ar putea intra într-o perioadă de depresiune, dar aceasta nu ar putea fi asemănată cu cea din 1932. Aceea ar fi fost de tip Hoover, în timp ce aceasta ar fi de tip Burns. Cu toate meritele lui Burns, Samuelson crede că acesta și-a pierdut, la un moment dat, capacitatea de a măsura riscul inflației și al recesiunii. El ar fi strîns prea tare robinetul monedei, al creditului și, dacă se va intra într-o depresiune — cum a fost definită mai sus —, cauza s-ar afla pur și simplu în astfel de greșeli de politică economică.

FUNCTIILE DINAMIZATOARE

(Urmare din pag. 17)

care au fost alocate se face cu cel mai mare randament, cind se obțin produse de înalt nivel calitativ la costuri reduse.

Tochmai în acest din urmă domeniu, pirghiile economico-financiare au un larg cimp pentru manifestarea rolului lor activ. Un element esențial în această direcție îl constituie **dimensionarea riguroasă a fondurilor alocate unităților economice**. Pirghiile financiare au menirea de a determina pe căi economice și nu administrative ca întreprinderile să fie cointeresate să asigure realizarea sarcinilor de plan care le revin cu un volum minim de resurse materiale și bănești, să acționeze continuu pentru accelerarea vitezei de rotație atât a fondurilor fixe cât și a mijloacelor circulante. Acest lucru se poate obține, după părerea noastră, prin **stabilirea unei legături directe sau în orice caz mult mai strînse decît în prezent între ceea ce întreprinderile primesc din partea societății și ceea ce sînt obligate la rindul lor să dea societății**, asigurîndu-se în mod practic realizarea prevederilor Legii finanțelor.

Lipsa unei dependențe între ceea ce primesc întreprinderile din partea societății și ceea ce ele sînt obligate la rindul lor să dea societății nu ar fi de natură să creeze stimulente necesare pentru folosirea cît mai judicioasă a mijloacelor cu care sînt dotate și obținerea pe această bază a unor rezultate economice cît mai bune. Dimpotrivă, întreprinderile pot fi tentate să obțină realizarea și depășirea sarcinilor planificate, nu pe seama folosirii mai intensive a fondurilor de care dispun, ci pe seama atragerii în circuitul economic a unor fonduri suplimentare. De altfel, este de remarcă că deși în ultimii ani au fost obținute progrese însemnate în utilizarea mai judicioasă a capacităților de producție, indicii planificați de folosire a unor categorii de fonduri fixe nu au atins nivelele prevăzute în plan, însemnate suprafețe construite în scop productiv nu au fost dotate în mod corespunzător, imobilizările în stocuri supranormative au crescut.

Un prim pas pentru eliminarea unor astfel de neajunsuri, pentru stabilirea unei legături mai directe între ceea ce întreprinderile primesc și dau societății, îl constituie introducerea taxei asupra fondurilor de producție, proces care se realizează în prezent etapizat, concomitent cu reasezarea prețurilor de producție și de livrare. Taxa asupra fondurilor ar urma să îndeplinească, după părerea unor economiști, și rolul de normativ minim de eficiență care trebuie realizată prin utilizarea fondurilor de producție.

Stimularea unităților economice în dimensionarea riguroasă și folosirea eficientă a fondurilor productive se poate realiza în bună măsură și prin intermediul creditului bancar, avînd în vedere faptul că acesta este un instrument mai elastic pentru adaptarea operativă a necesităților de fonduri la nevoile desfășurării activității economice. Desigur, aceasta se cere realizat nu numai, și nu în primul rînd, prin creșterea producției de participare a creditului la finanțarea producției și investițiilor, lucru realizat, de altfel, în ultimii ani, cît mai ales prin sporirea exigenței și responsabilității organelor bancare și a întreprinderilor în solicitarea și acordarea creditelor.

Faptul că prin plan se stabilește nivelul creditelor, nu trebuie să conducă la un automatism în acordarea acestora. Este necesar, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru la conferința activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuției muncii „să asigurăm ca băncile să joace un rol mai important în creșterea eficienței și buna desfășurare a activității economico-financiare”⁵⁾. Organele bancare trebuie să-și exercite pe deplin atribuțiile prevăzute de lege, să examineze cu profunzime necesitatea și oportunitatea fiecărui credit solicitat, iar acordarea acestuia să se facă realmente numai atunci cînd rezultă că sînt întrunite toate condițiile pentru utilizarea eficientă a acestuia, cînd unitățile folosesc rațional și deplin propriile fonduri de care dispun. Din acest punct de vedere considerăm că s-au obținut rezultate mai bune în domeniul relațiilor cu cooperativele agricole de producție.

4. CONCORDANȚA ȘI INTERCONDIȚIONAREA PIRGHIIILOR FINANCIARE

Sporirea contribuției pirghiilor economico-financiare la așezarea întregii activități pe criteriile unei înalte rentabilități, la perfecționarea gestiunii economice și folosirea mai bună a fondurilor implică armonizarea influenței exercitate de acestea **asupra unităților economice, astfel încît prețurile, beneficiul, impozitul, creditul, dobînda, celelalte pirghii economico-financiare**

să se completeze, să se intercondiționeze și să nu se contrazică unele pe altele, să se încadreze în mod armonios în întregul sistem al formelor și metodelor de conducere. În prezent, fără a constitui un fenomen caracteristic, sînt încă cazuri cînd pirghiile economico-financiare, începînd cu prețurile și terminînd cu impozitele, exercită o influență contradictorie.

Sînt binecunoscute avantajele rezultate din folosirea maselor plastice și a celorlalte materiale înlocuitoare în economie. Ca urmare însă a faptului că nu întotdeauna prețurile acestora sînt riguros corelate cu cele ale produselor pe care sînt chemate să le înlocuiască, unitățile economice manifestă justificate rețineri în utilizarea lor. Evident că în astfel de situații, datorită limitării prin preț a cererii, se restrînge posibilitățile de producție, iar beneficiul, respectiv acumularea bănească totală este mai mică, deși pe fiecare produs ea este mare.

Există unele neajunsuri și în ce privește armonizarea beneficiului și a impozitului pe circulația mărfurilor cuprinse în preț care pot genera contradicții între interesele întreprinderilor și ale societății. Acest lucru se datorește faptului că **interesul economic al întreprinderii este legat nu de acumularea bănească totală, respectiv de rentabilitatea totală, ci numai de acea parte a acumulării bănești care îmbracă forma beneficiului**. Nu întotdeauna ceea ce apare drept rentabil pentru societate este rentabil și pentru întreprindere. Sînt cazuri cînd la anumite produse se realizează o acumulare bănească, respectiv o rentabilitate mare, dar ca urmare a unor cote de impozit pe circulația mărfurilor ridicate, acumularea bănească care rămîne întreprinderii sub forma beneficiului este redusă și ca atare, unitățile producătoare nu sînt cointeresate în fabricarea unor astfel de produse, deși acestea sînt cerute de consumatori. Se poate obiecta că această tendință poate fi contracarată prin faptul că întreprinderile primesc sarcini de plan pentru principalele produse și ca atare ele sînt obligate să le respecte. Nu trebuie uitat însă un lucru și anume faptul că în afara produselor nominalizate, întreprinderile fabrică o serie de produse pentru care sarcinile de plan se dau global și unde considerentele de rentabilitate cîntăresc greu în balanța alegerii unuia sau altuia dintre produsele ce trebuie fabricate. În afară de aceasta, pe măsura sporirii rolului beneficiului în viața economică a întreprinderilor, trebuie să se acționeze asupra acestora nu pe cale administrativă, ci prin măsuri economice.

Eliminarea neconcordanței dintre influența exercitată prin intermediul beneficiului și a impozitului pe circulația mărfurilor, trebuie să fie conjugată și cu alte măsuri vizînd creșterea rolului lor în stimularea unităților în ridicarea eficienței economice. După cum se știe, creșterea beneficiului, a acumulărilor bănești totale se poate realiza în principal prin reducerea costurilor, modificarea structurii producției și mărirea volumului acestuia. Deși în practică aceste căi se utilizează și acționează concomitent, **societății nu-i poate fi indiferent dacă beneficiul suplimentar față de anul precedent sau de cel stabilit prin plan s-a obținut printr-o creștere a producției, prin schimbarea structurii acesteia sau printr-o reducere mai accentuată a costurilor**. Evident, că în condițiile în care pe prim plan al activității se pun problemele calitative și pe calea modului de repartizare a beneficiului ar trebui stimulate unitățile pentru găsirea unor soluții care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei și reducerea consumurilor specifice.

Impozitul pe circulația mărfurilor îndeplinește în prezent mai mult rolul de a prelua la buget o parte din acumulările bănești și în mai mică măsură de cointerese a unităților în sporirea producției și a eficienței acesteia. Fără a diminua cu nimic funcția financiară a impozitului pe circulația mărfurilor, considerăm că ar fi util și posibil să se găsească modalități concrete ca și prin intermediul lui să se orienteze unitățile spre obținerea unei eficiențe în activitatea productivă. În acest sens s-ar putea examina posibilitatea ca prin intermediul unor cote de impozit diferențiate, să se stimuleze utilizarea pe scară mai largă în producție a deșeurilor și materialelor înlocuitoare sau ca o parte din impozitul realizat din unele activități sau din cel peste plan să rămînă la dispoziția unităților comerciale.

Orientarea în măsură sporită a unităților spre folosirea eficientă a fondurilor de care dispun s-ar putea realiza și prin introducerea în practica de planificare, în activitatea economică în general, a unor norme și normative minime de eficiență, printre care producția, producția netă, beneficiul etc., ce revin la o unitate de fonduri fixe sau fonduri productive, valoarea producției nete obținută dintr-o unitate de măsură de materie primă supusă prelucrării etc., normative, care să fie folosite în munca de planificare a necesarului de fonduri productive, a celor de investiții, de stabilirea cantităților de materii prime și materiale etc., în activitatea de analiză economică. Desigur, pentru a putea asigura un caracter operațional în conducerea economică, normativele de eficiență ar trebui diferențiate pe ramuri, subramuri, precum și pe grupe de întreprinderi omogene și stabilite pe o perioadă mai mare de timp, eventual pe durata unui cincinal.

5) Nicolae Ceaușescu : „Cuvîntare la încheierea lucrărilor Conferinței activului de partid și de stat din domeniile finanțelor, prețurilor și retribuției muncii”, 8 octombrie 1974, Editura politică, București, 1974, pag. 29

**ECONOMIE
MONDIALA**

**INVESTIȚIILE
ȘI CRIZA ECONOMICĂ
DIN OCCIDENT**

DEGRADAREA climatului economic în țările capitaliste, exprimată inițial, în toamna anului 1973, într-o încetinire a ritmului de creștere, s-a accentuat în anul 1974 pentru majoritatea țărilor occidentale dezvoltate, manifestându-se într-o seamă de cazuri prin scăderi ale producției industriale și ale produsului național brut. Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E., ritmul creșterii economice s-a redus de la 6,3% în anul 1973 la circa 0,3% în 1974. În cadrul grupului principalelor șapte țări (Anglia, Canada, Franța, R. F. Germania, Japonia, Italia, S.U.A.) produsul național brut a înregistrat în 1974 o diminuare. Această evoluție continuă și în primele luni din 1975. Prognozele

O.C.D.E. indică actualmente că în anul în curs țările membre vor înregistra, ca grup, o nouă stagnare a creșterii economice.

Având tendința de a urma, în general, evoluția P.N.B. și fiind foarte sensibile la climatul dominant din economia capitalistă, investițiile au fost și rămân un barometru al conjuncturii economice din țările respective, al mișcărilor ciclice ale economiei. Articolul de față își propune să analizeze câteva trăsături principale ale procesului investițional actual din țările occidentale, în încercarea de a reliefa aspecte de mai mare adâncime ale crizei economice din aceste țări.

PRINCIPALA caracteristică a fenomenelor de criză economică din lumea occidentală nu o constituie în prezent porțiile scăderii producției industriale, a produsului național brut. Evoluția investițiilor, ca barometru al ciclului economic capitalist, reflectă în aceste condiții în special „stagflația”, criza de pe piața creditului, dificultățile balanțelor de plăți, alături de înrăutățirea stării de spirit predominante din cercurile de afaceri occidentale.

Dimensiuni și diferențieri

TABELUL alăturat infățișează evoluția recentă și cea previzibilă pe 1975 a investițiilor în principalele țări capitaliste dezvoltate sub o formă indirectă: aceea a contribuției variației investițiilor la variația produsului național brut. Suma variației celor trei elemente ale investițiilor – în clădiri, instalații și utilaje, în construcția de locuințe și în stocuri – este negativă în 1974 și în cadrul așteptărilor pe 1975 atît în Statele Unite cit și în celelalte șase țări incluse în tabel. În cazul S.U.A., ritmul negativ al P.N.B. în cei doi ani arată că scăderea investițiilor a fost însoțită de diminuarea și a altor elemente ale creșterii economice; pe ansamblul celorlalte șase țări rezultă că, întrucît ritmul întregului P.N.B. a rămas pozitiv, reducerea investițiilor a fost compensată de alte elemente.

Așa cum se poate observa din tabel, evoluția diferitelor categorii de investiții nu este uniformă. Scăderile cele mai importante le-au înregistrat investițiile în stocuri și cele în noi construcții de locuințe. În principalele țări capitaliste, luate ca un grup, investițiile în capital fix, deși scad sau stagnează și ele în termenii absoluți, au avut evoluția cea mai favorabilă comparativ cu celelalte grupe mari de investiții.

Trebuie precizat că, în prețurile curente, investițiile, în special cele în capital fix, au în-

registrat creșteri apreciabile, de peste 10% anual, în perioada 1973-1974 și că această tendință continuă în 1975. Dar creșterea nominală a fondurilor alocate a fost erodată de procesul inflaționist astfel încît, în termeni reali, majorarea investițiilor a fost anihilată sau chiar s-au înregistrat ritmuri negative. Trebuie subliniat că simpla corectare a cifrelor nominale cu ritmul inflației poate introduce erori în aprecieri deoarece creșterea prețurilor la bunurile de investiție nu este aceeași pentru toate aceste bunuri; în plus, în ceea ce privește mașinile și utilajele este dificil de apreciat cit anume din creșterea prețurilor reprezintă efectul procesului inflaționist și cit îmbunătățirea standardelor și a parame-trilor calitativi.

Investițiile în capital fix au cunoscut o deteriorare relativ mai puțin însemnată datorită faptului că consumul privat a înregistrat de fapt numai o stagnare în S.U.A. și a continuat să crească, deși în ritm simțitor încetinit, în celelalte țări capitaliste dezvoltate. Actualmente sînt indicii că investitorii mizează pe începerea relansării consumului privat din a doua jumătate a anului 1975.

În schimb construcțiile de locuințe, care au scăzut considerabil în 1974, au fost afectate nefavorabil nu numai de scăderea veniturilor reale ale populației, ci și de politica monetară restrictivă a autorităților. Lipsa tot mai accentuată de credite și dobînzile tot mai ridicate, de peste 10-12%, au oprit practic începerea de noi locuințe și au dus la sis-

temul temporară a activității și la numeroase construcții aflate în lucru.

Investițiile în formarea de stocuri au înregistrat scăderile cele mai accentuate, de 25-50% în 1974, cu tendință de agravare în previziunile pe prima jumătate a anului 1975. Fenomenul se explică prin faptul că stocurile de materii prime și semifabricate constituie indicatorul cel mai sensibil al climatului economic, prima reacție a întreprinzătorilor în fața înrăutățirii perspectivelor de desfacere a mărfurilor fiind aceea de a-și limita aprovizionarea. În anii 1973 și 1974, stocurile de materii prime și semifabricate au fost utilizate din plin pentru onorarea comenzilor anterioare, iar în ultimul timp creșterea prețurilor la materii prime a redus volumul cumpărărilor de astfel de produse.

Contribuția investițiilor la variația PNB
în principalele țări capitaliste

(variația în procente față de anul precedent)

	Medie 1959-60/ 1971-72	1973	1974 (prel.)	1975 (prev.)	
				tot anul	sem. I II
Statele Unite					
Investiții private, fără constr. locuințe	0,6	1,4	0	-0,5	-0,5 -0,7
Construcții private de locuințe	0,1	-0,2	-1	-0,5	-0,5 -0,2
Formarea de stocuri	0	0,5	-0,5	0,7	-1,2 0,5
PNB	4,1	5,9	-1,7	-2	-2,7 0
<u>Alte șase țări mari</u> ^{x)}					
Investiții private, fără constr. locuințe	1,3	1,4	-0,2	0	0 0
Construcții private de locuințe	0,5	0,5	-0,5	-0,2	-0,2 0
Formarea de stocuri	0,1	1,0	-0,5	-0,5	-0,7 -0,2
PNB	6,6	7,0	1	2	2 2

x) Canada, Japonia, Franța, R.F. Germania, Italia, Anglia.

Sursa: Perspectives économiques de l'O.C.D.E., 16, Décembre 1974

Comparind evoluția investițiilor din perioada 1973-1975 cu cea din timpul a două importante perioade de recesiune postbelice (1956-1958 și 1968-1971), așa cum rezultă din grafic, iese în evidență și mai mult că un element caracteristic al actualelor fenomene de criză din lumea occidentală este reducerea substanțială a investițiilor în special în construcțiile de locuințe. Se poate presupune că alina timp cit piața capitalistă a creditului se va menține restrictivă, construcțiile de locuințe al căror volum a înregistrat cel mai important regres din perioada postbelică nu vor fi relansate, cu toate implicațiile directe (menținerea scăzută sau scăderea în continuare a cererii de materiale de construcții) și indirecte (scăderea cererii pentru industriile conexe) care derivă de aici. Criza din domeniul construcțiilor, antrenind, prin efect multiplicator, scăderea producției și în alte sectoare ale economiei capitaliste, riscă să contribuie în final la stagnarea produsului național brut.

Șoc structural

SITUAȚIA pe țări a investițiilor reliefează unele abateri marcante de la tendințele semnalate. Printre exemplele cele mai interesante se numără țările scandinave. Una din cauzele situației deosebite a investițiilor în țările scandinave constă în aceea că, datorită resurselor bogate de hidroenergie, aceste țări au fost afectate mai puțin de scumpirea țițeiului.

În cazul Norvegiei un rol important l-au avut oportunitățile de investiții în exploatarea petroliere din Marea Nordului. Datorită, în special, necesităților masive de echipament pentru exploatarea petroliere, portofoliul de comenzi al industriei norvegiene pe primele 9 luni ale anului 1974 a fost cu 19% mai mare decât cel pentru perioada corespunzătoare a anului trecut. Se estimează că volumul comenzilor existente la sfârșitul anului 1974 poate asigura folosirea capacităților industriale cel puțin pentru prima jumătate a anului 1975.

În cazul Suediei, rolul hotărîtor în stimularea investițiilor l-au avut comenzile externe deosebit de ridicate, care în 1974 asigurau peste 56% din portofoliul de comenzi al industriei suedeze.

Diferențieri considerabile cunosc investițiile dacă sînt detaliate pe ramuri de activitate.

Amploarea și complexitatea fenomenelor de criză economică ce au loc în țările capitaliste dezvoltate începînd cu anul 1974 sînt legate de necesitatea unor modificări structurale în industrie, între altele în vederea unei mai bune adaptări la noua configurație a costurilor energiei și materiilor prime. Șocul structural pe care l-a suferit industria țărilor capitaliste dezvoltate se repercutează de pe acum, și mai ales ca perspectivă, asupra orientării investițiilor pe ramuri.

Structura cererii de produse industriale înregistrează modificări importante. Spre exemplu, cererea de materii prime energetice sau de produse consumatoare de energie (automobile etc.) este în scădere sau în plin proces de reorientare (de la țiței spre alte resurse). Vînzările de automobile au scăzut puternic în 1974 în toate țările capitaliste dezvoltate: în S.U.A. cu 35%, în Anglia cu 25% etc. Ca urmare a erodării inflaționiste a puterii de cumpărare a populației, se înregistrează o scădere a cererii pentru unele produse de consum, spre exemplu textile, confecții, încălțăminte, mobilă, televizore, aparate electrocasnice etc. În schimb, datorită unui

șir de factori: investițiilor pentru reutilizarea cu echipament care să fie mai eficient din punct de vedere al consumului de materii prime; efortului de utilare cu echipament care să corespundă din punct de vedere al normelor antipoluante în curs de generalizare în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate; investițiilor făcute de unele țări în curs de dezvoltare, în special de țările exportatoare de petrol - cererea de mașini, utilaje, echipament industrial, linii complete de asamblare sau fabricație este în continuă creștere.

Spre exemplu, pe baza unei anchete făcute în rîndul a 124 firme textile japoneze, s-a estimat că investițiile pentru combaterea și preîntîmpinarea poluării, inclusiv în echipa-

ment, comparativ cu 9% în 1973. Se poate aprecia că ramurile industriale legate direct sau indirect de fabricarea produselor antipoluante vor avea o piață bună de desfacere în perioada următorilor ani.

Cheltuielile pentru achiziționarea de echipamente industriale și linii de fabricație vor avea în continuare o tendință de majorare, dar cu predilecție în ceea ce privește echipamentul pentru anumite ramuri industriale. Potrivit unui studiu dat publicității de Ministerul Comerțului al S.U.A., în această țară cheltuielile pentru achiziționarea de echipamente industriale vor crește în ritmurii mult superioare mediei în industria petrolului, în industria chimică, în siderurgie, în rețeaua de căi ferate.

Investițiile în domeniul căilor ferate au o tendință de creștere și în alte țări. În R. F. Germania, guvernul intenționează să lanseze un vast program de cheltuieli în acest domeniu, în special în vederea electrificării, care se va cifra probabil la circa 15 miliarde dolari pe parcursul următorilor patru ani.

Investiții de o amploare deosebită se întrevăd în industria siderurgică. Prognoze recente estimează că deficitul mondial de oțel va crește de la 9 milioane tone în 1975 la 93 milioane tone în 1980; în legătură cu aceasta s-a emis opinia că pentru a satisface integral cererea de produse siderurgice a lumii în anul 1980, va fi nevoie să se investească în perioada 1975-1980 circa 240 miliarde de dolari în noi capacități de producție.

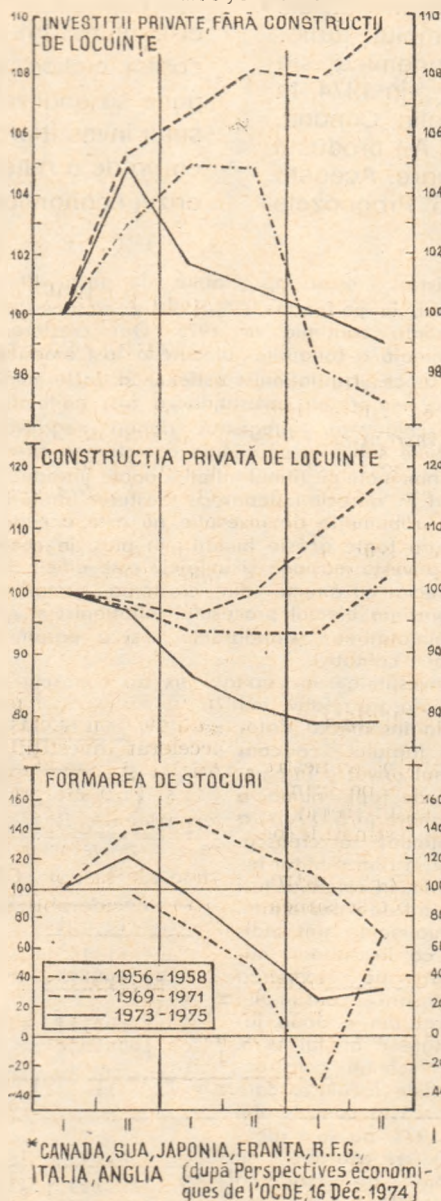
Investițiile în exploatarea submarine sînt un alt domeniu de perspectivă. În anul 1974 s-a constituit o societate americano-japoneză pentru exploatarea modulelor polimetalice dintr-o zonă situată în Oceanul Pacific, la 1500 km de coasta Californiei. Investițiile masive pentru exploatarea țițeiului în Marea Nordului sînt deja cunoscute. Dezvoltarea industriei petroliere (exploatarea și prelucrare) în Norvegia contribuie încă de pe acum la schimbarea rapidă a structurii economiei și comerțului exterior norvegian. Importurile norvegiene de utilaj petrolier, linii automatizate și utilaj electronic sînt în continuă creștere.

Un domeniu important spre care se vor orienta investițiile țărilor dezvoltate este cercetarea științifică, mai ales în ceea ce privește descoperirea de noi surse energetice. Se estimează că anual se cheltuiesc în lume în acest domeniu circa 60 miliarde dolari, țările capitaliste dezvoltate avînd ponderea cea mai mare. Sporirea cheltuielilor în domeniul cercetării energetice vizează în special probleme cum sînt: conservarea energiei, producția și utilizarea hidrogenului pentru scopuri energetice, folosirea energiei solare și geotermale etc.

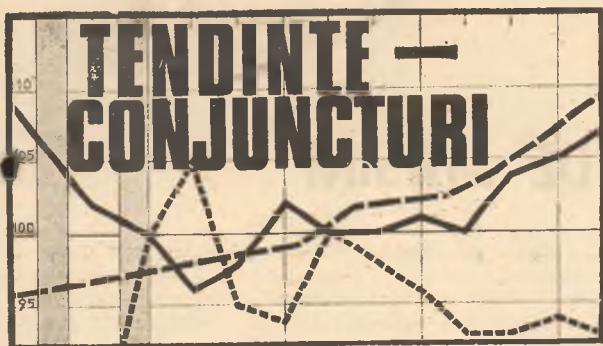
După cum se poate observa, criza energetică și a materiilor prime a mai stimulat investițiile în anumite domenii ale activității industriale în țările capitaliste dezvoltate. Un efect principal al actualelor fenomene de criză economică asupra investițiilor pare a fi în aceste condiții reorientarea lor spre noi domenii, reconsiderarea priorităților.

Mugur ISĂRESCU,
Gheorghe NISTOR
INSCIN

EVOLUȚIA COMPARATĂ A INVESTIȚIILOR ÎN TREI RECESIUNI POSTBELICE, ÎN PRINCIPALELE 7 ȚĂRI CAPITALISTE DEZVOLTATE *
Indici, sem.I=100

ment antipoluant, în industria textilă din Japonia, au crescut de 1,7 ori în 1974 față de anul 1973, depășind cu mult creșterea investițiilor în echipament nou făcute în această ramură. Conform altor estimări, investițiile „anti-poluare” în economia japoneză s-au dublat în 1974 față de 1973, reprezentînd anul trecut 15% din totalul investițiilor în echipa-

S. U. A. : Previzioni pe termen scurt

ECONOMIA americană se află în prezent într-o recesiune pronunțată, iar inflația continuă să se mențină la un nivel considerat „inacceptabil de ridicat”. „Acesta este un trimestru foarte slab — rețeră o analiză publicată de economiștii de la Wharton School (Universitatea din Pennsylvania) —, rezultatele vor fi anunțate în aprilie vor fi descurajatoare, după cum descurajatoare se anunță și cele din trimestrul II”. În general, analiștii citați preredă agrararea recesiunii timp de încă șase-opt luni, după care economia americană ar urma să se angajeze pe calea unei înviorări. În consecință și nivelul șomajului, actualmente de cel puțin 8,2%, va continua să mai crească înainte de a începe să se diminueze.

Printre elementele luate în considerare la elaborarea acestei previziuni — care coincide în linii mari cu cea prezentată la 10 martie a. c. la Philadelphia de ministrul de finanțe al S.U.A., William Simon — sînt citate efectele așteptate de la reducerea de impozite și sporirea cheltuielilor statului, cu referire concretă la o serie de tendințe conturate recent. Este vorba de un început de reducere a stocurilor de automobile și alte produse aflate în exces față de cerere, de o încetinire a ritmului de creștere a prețurilor cu amănuntul și de reducerea, pentru a treia lună consecutiv, a indicelui prețurilor cu ridicata, prima din ultimii opt ani. Dobînda preferențială (prime rate) a fost

redușă și ea la 7,75%, față de 12% în iulie anul trecut, în vreme ce indicele Dow Jones al acțiunilor la bursa new-yorkeză a marcat o creștere cu 30% față de nivelul minim atins în 1974. „Nu vreau să spun prin aceasta că ne aflăm pe punctul de a ieși din recesiune” — a declarat însă cu prudență William Simon.

„Glisare” in industria construcțiilor din R. F. G.

PUBLICAȚIA „Handelsblatt” relevă că în 1974 cifra de afaceri a întreprinderilor vest-germane de construcții a scăzut în expresie reală cu 9—10%. Pentru 1975 se anticipează o nouă scădere cu 7,5—8%, pentru 1976 — o sta-

Fluxuri de petrodolari

DESCIFRAREA pe trimestre și sumele agregate pe primele 9 luni ale anului trecut arată că, printre destinațiile pe care le capătă încasările țării OPEC din vânzarea petrolului, pe primul loc se situează

bilizare, iar pentru 1977 — o creștere a cifrei de afaceri cu 30%.

Acordul zahărului

ACORDUL privind achiziționarea de zahăr încheiat între C.E.E. și cele 46 de țări în curs de dezvoltare din Africa, zona Caraibilor și Pacific, (A.C.P.) are trei prevederi esențiale: 1) C.E.E. va cumpăra din țările producătoare respective 1,4 milioane tone de zahăr anual, pe o perioadă de șapte ani; 2) Piața Comună se angajează să garanteze țărilor A.C.P. un preț similar celui pe care îl asigură propriilor producători; 3) livrările vor fi eșalonate pe întreaga campanie de recoltare și prelucrare.

Evoluția prețurilor internaționale în luna februarie 1975

ÎN LUNA FEBRUARIE 1975, indicele sintetic INSCIN arată că prețurile internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au continuat să înregistreze un ușor declin (cu 2% față de luna ianuarie 1974).

ză în continuare piața euro-valutelor. În același timp s-au accelerat investițiile în S.U.A., Anglia și, mai puțin, în alte țări și în unele organizații internaționale. Ritmul de sporire a rezervelor valutare oficiale ale țărilor OPEC a fost și el considerabil în 1974.

Investiții externe ale țărilor OPEC (în miliarde dolari)

	1974			
	trim. I	trim. II	trim. III	total 9 luni
Plasamente în:				
Statele Unite	1,00	3,00	4,00	8,00
Anglia	0,75	1,25	2,25	4,00
Piața eurovalutelor	2,75	6,75	6,00	15,50
din care:				
la Londra	2,50	4,50	3,50	10,50
Alte plasamente*	1,00	3,00	3,50	7,50
Total	5,50	14,00	16,00	35,00
Sporul rezervelor valutare oficiale	4,50	11,00	8,50	24,00

* inclusiv în organizații internaționale.
Sursa: IMF Survey, 3 februarie 1975.

INDICELE SINTETIC INSCIN al prețurilor internaționale ale produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România în anii 1973-1974 și în lunile ianuarie și februarie 1975

I N D I C I	1973	1974	Indici anuali	
			ian.	febr.
GENERAL (100%)	100,0	240,4	237,5	234,3
1) Produse alimentare (21,51%)	100,0	250,6	242,1	214,8
- cereale (5,60%)	100,0	195,5	286,0	301,7
- seminte ol., prod. deriv., grăsimi anim. și veg. (4,68%)	100,0	240,8	201,1	200,1
- animale, carne și prod. anim. (8,21%)	100,0	135,7	128,5	126,2
- zahăr și prod. tropicale (3,02%)	100,0	457,5	267,6	317,0
2) Combustibili (17,53%)	100,0	300,0	304,5	327,6
3) Materii prime industriale (6,95%)	100,0	216,0	207,0	211,6
- minereuri (5,15%)	100,0	119,4	129,6	131,0
- metale (32,87%)	100,0	154,2	201,5	210,5
- cauciuc (1,13%)	100,0	191,6	210,5	209,8
- lemn și produse din lemn (13,13%)	100,0	177,4	251,7	238,7
- fibre animale și vegetale (7,06%)	100,0	168,0	192,0	147,5
- piei (1,60%)	100,0	176,9	122,5	122,5

* Date provizorii pentru: coacăz de furnal, bulă, minereu de fier, coccita, minereu de manganz, fero-manganz, fero-siliciu, oțel comercial, tablă grossă, tablă subțire, sîrmă recoaptă, laminată de cupru, cherestea de rășinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hîrtie pentru șier, hîrtie pentru scii, fibre celulozice, porci vii, vite cornute mari, pînă, bacon, șuncă, ouă, unt și ulei de ricin.

Pentru lunile martie-decembrie 1974, vezi „Revista economică” nr. 9/1975.

O scădere mai accentuată s-a înregistrat la produsele agroalimentare, în special la semințele oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale (cu cca 9%) și la zahăr și produse tropicale (cu peste 11%); la cereale s-a înregistrat o scădere de 6% în luna februarie față de luna ianuarie a.c.

La combustibili scăderea a fost de mică însemnată (1%), iar la materiile prime industriale prețurile medii au rămas aproape neschimbate față de luna ianuarie a.c. De menționat că în cadrul acestei grupe de produse a avut loc o scădere a prețurilor numai la grupa lemn și produse din lemn (cu circa 5%), în timp ce prețurile au crescut ușor la cauciuc, metale și la fibre animale și vegetale (cu circa 1% la fiecare grupă).

Sectorul prognoze și eficiență INSCIN

COMERȚUL CU PRODUSE ALE INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

OTRASATURĂ esențială a comerțului mondial postbelic o constituie ritmul său de creștere mai rapid decât cel al producției, expresie a interdependenței economice sporite dintre țările lumii, a contribuției crescînde pe care participarea la circuitul economic mondial o aduce la realizarea producției contemporane. Desfășurîndu-se într-o epocă de veritabilă revoluție în știință și tehnică, comerțul mondial înregistrează ritmul său cel mai dinamic de dezvoltare la capitalul produselor industriei constructoare de mașini, ca element purtător al progresului tehnic. Sporind de peste șapte ori față de anul 1955 și de peste trei ori față de 1963 — mai rapid decât ansamblul exporturilor mondiale, și decât cel al produselor industriei prelucrătoare (vezi tabelul nr. 1) — exportul mondial de produse ale industriei constructoare de

mașini, cu o valoare de 124,88 miliarde dolari în 1972 (respectiv 30% din exportul mondial), reprezintă deja grupul de mărfuri cel mai important formînd obiectul comerțului internațional și circa jumătate din exportul total de produse ale industriei prelucrătoare. Comparativ, produsele alimentare exportate pe plan mondial totalizau în 1972 54,3 miliarde dolari, combustibilii 41,2 miliarde, materiile prime 38,9 miliarde, iar produsele chimice 29,1 miliarde dolari.

Analiza care urmează, deși se bazează — pe lângă anuarele și buletinele statistice curente — pe un studiu publicat de Comisia Economică O.N.U. pentru Europa*) în cursul anului trecut, se referă la date care se opresc, de regulă, la anul 1970, fapt explicabil prin intervalul de timp pe care l-a necesitat prelucrarea lor de către experții O.N.U.

Capitolul cel mai dinamic din comerțul mondial

DEȘI industria constructoare de mașini este una din ramurile industriale care s-au dezvoltat cel mai rapid (vezi „Revista economică” nr. 9/1975), comerțul cu produsele ei s-a dovedit a fi încă și mai dinamic, ceea ce a avut ca urmare creșterea ponderii din producția acestei ramuri care se realizează pe piața externă, reflectînd o tendință sporită de specializare între țări.

ciuda faptului că, de exemplu între 1963 și 1972, valoarea importurilor lor a sporit de aproape două ori și jumătate.

Principala cauză pentru care țările în curs de dezvoltare n-au beneficiat de pe urma expansiunii susținute a comerțului mondial cu asemenea produse nu este substituția importurilor cu produse fabricate pe plan național, care n-a acționat decât în câteva țări și pentru un număr limitat de produse. Deși în deceniul al șaptelea țări ca Argentina, Brazilia (ale căror exporturi au sporit în medie cu 50% pe an), Mexic, India și alte câteva țări au devenit exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini (atît de produse finite, cit și de piese și componente), acest lucru n-a schimbat situația grupului țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul lor. Cauza scăderii relative a participării lor la comerțul mondial este, așa cum constată experții C.E.E./O.N.U., lipsa de devaloare, în condițiile în care importul rămîne încă principala sursă potențială de aprovizionare cu aceste produse esențiale pentru demararea dezvoltării.

La rîndul său, lipsa de devaloare a fost agravată de faptul că în vreme ce prețul importului de mașini, utilaje și mijloace de transport din țările capitaliste dezvoltate a sporit (cu 20% în medie pe an între 1955 și 1964 și în total cu 40% în perioada 1965—1970), prețurile de export la majoritatea produselor țărilor în curs de dezvoltare au înregistrat fluctuații. Această situație s-a tradus prin raporturi de schimb defavorabile țărilor în curs de dezvoltare.

Față de scăderea ponderii țărilor în curs de dezvoltare ca destinație a exportului mondial de produse ale industriei constructoare de mașini, reține atenția creșterea importanței Africii și Orientului Mijlociu în exporturile țărilor socialiste europene.

În ultima perioadă tabloul economiei mondiale s-a modificat în bună măsură față de cel descris de autorii studiului C.E.E./O.N.U., mai ales ca urmare a rolului de prim plan jucat de țările petroliere, ale căror importuri au sporit considerabil. Dar și în acest caz generalizările la nivelul ansamblului țărilor în curs de dezvoltare pot fi înșelătoare.

Deși în perioada 1963—1970 prețurile mondiale la produsele industriei constructoare de mașini au crescut cu 17%, mai rapid decât cele ale ansamblului exporturilor — prețurile la produse alimentare și

materii prime sporind mai lent — ele n-au întrecut ca ritm pe cele ale produselor industriale în genere. Ritmul de creștere a comerțului cu produse ale industriei constructoare de mașini rămîne considerabil și în prețuri constante, constatîndu-se chiar o accelerare a lui în perioada 1963—1970 (13,8% în medie pe an) față de a doua jumătate a deceniului șase (10,3%). Rezultat al opțiunii hotărîte pentru industrializare a P.C.R., exportul românesc de produse ale industriei constructoare de mașini a înregistrat în perioada 1963—1970, pentru care dispunem de date comparabile, un ritm de creștere de 16,7% în medie pe an, superior mediei mondiale a acestor exporturi.

Resorturi ale dinamismului

UNA din explicațiile ritmului rapid de dezvoltare a comerțului internațional postbelic cu produsele amintite o constituie reducerea sistematică a tarifelor vamale între țările dezvoltate, mai importantă la capitolul industriei constructoare de mașini decât la produsele industriei prelucrătoare în general. Cu toate acestea, constată experții C.E.E./O.N.U., există încă o serie de obstacole, cum ar fi de exemplu, restricțiile cantitative la importuri, care continuă să stînjenească relațiile comerciale internaționale, deși numărul acestor restricții s-a redus. Există, de asemenea, o serie de forme deghizate de protecționism, de bariere comerciale mai discrete, reprezentate de norme naționale de securitate în funcționare, de anumite specificații tehnice deosebite etc. Dar astfel de obstacole în calea comerțului internațional există nu numai la import, ci și la export, ca de exemplu cele relative la produsele (instalații de telecomunicații, avioane etc.) conținînd piese și componente fabricate sub licență al căror export este interzis pe anumite destinații, fapt reprezentînd o rămășiță a „războiului rece”.

Un alt resort esențial al dinamismului comerțului internațional postbelic cu produse ale industriei constructoare de mașini îl constituie specializarea — ca reflex al adîncirii, sub incidența progresului tehnic rapid, a diviziunii internaționale a muncii — cu însoțitorul ei firesc, coope-

Tabel nr. 1
Indicii exportului
(în prețuri curente, f.o.b.)

	1955=100	1965	1972
- Exportul mondial total	100	166	441
- Exportul mondial de produse ale industriei prelucrătoare	100	190	668
- Exportul mondial de produse ale industriei constructoare de mașini	100	212	727

Sursele tabelelor: C.E.E./O.N.U., *Le rôle et la place des industries mécaniques et électriques dans les économies nationales et dans l'économie mondiale*, New York, 1974; U.N. Monthly Bulletin of Statistics, septembrie 1974.

De asemenea, nu întîmplător, cu puține excepții (dintre care cea mai notabilă este Japonia), principalele țări exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini sînt și principalii importatori de asemenea produse, și încă în proporție crescîndă (vezi tabelul nr. 2). Astfel, comerțul cu produse ale industriei constructoare de mașini între țările capitaliste industrializate a sporit în perioada 1963—1970 într-un ritm mediu anual de 24,5%, în vreme ce exporturile acestora către țările în curs de dezvoltare au sporit în medie cu 15,6% pe an, iar comerțul între țările în curs de dezvoltare (a căror pondere în producția mondială a ramurii nu depășește 2%) rămîne neînsemnat — circa 3% din comerțul mondial cu produse ale industriei constructoare de mașini. Ca urmare, în vreme ce țările industrializate au devenit unele pentru altele cei mai buni clienți, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial cu produse ale ramurii s-a diminuat, în

*) „Le rôle et la place des industries mécaniques et électriques dans les économies nationales et dans l'économie mondiale”, New York, 1974.

rarea internațională în producție și în comercializare, în forme mai bogate și mai variate decât în trecut, inclusiv prin societăți mixte. De remarcat că în cazul țării dezvoltate este vorba de o specializare pe baza unui anumit profil al activității de cercetare-dezvoltare — devenită un factor de prim ordin al creșterii și modernizării producției și exportului — pe fondul unei diversificări a producției ramurii și nu de o concentrare a exporturilor la o gamă redusă de produse, caracteristică stadiilor de început ale industrializării. Un exemplu tipic ni se pare a fi reprezentat de Japonia, devenită între timp o mare exportatoare mondială, în care produsele industriei constructoare de mașini ajunseseră să reprezinte în 1970 40,6% din totalul exporturilor, față de 12,3% în 1955. Deși Japonia exportă o gamă diversă de produse, trei grupe (și a nume nave, automobile și aparatură pentru telecomunicații) furnizau în 1970 circa 60% din exportul ramurii. În cazul Italiei, automobilele reprezintă singure aproape un sfert din exportul ramurii, iar ponderea aparatelor electrocasnice în export s-a dublat față de 1955. Alte produse specifice pentru exportul italian sînt mașinile de calculat și de scris și bicicletele.

Pentru dependența crescîndă a producției și exportului de produse ale industriei constructoare de mașini, inclusiv sub raportul eficienței, de rezultatele activității de cercetare-dezvoltare este semnificativ faptul că din totalul cheltuielilor naționale de cercetare-dezvoltare industriei respective îi revin, de exemplu, în Anglia, 69%, iar în S.U.A. 80%, ponderea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare în valoarea producției ramurii de care ne ocupăm atingînd 4,8% în Anglia și 8,1% în S.U.A. În cazul anumitor ramuri industriale, cu produse deosebit de complexe, solicitînd o tehnică de vîrf, cum este aeronautica, ponderea respectivă ajunge la 37% în S.U.A. și la 40% în Suedia.

Cercetare și competitivitate

ACCELERAREA progresului tehnic stimulată de creșterea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare are câteva consecințe deloc neglijabile asupra comerțului internațional cu produse ale industriei constructoare de mașini, inclusiv în ceea ce privește evoluția structurii acesteia, de care ne vom ocupa puțin mai jos. Ea intensifică ritmul uzurii morale, generînd necesitatea reinzestrării tehnice a unor subramuri întregi și antrenînd prin aceasta o cerere susținută de mijloace de producție moderne. Asistăm la apariția unor mașini și instalații complexe, la care nu considerentele de preț stau pe primul plan. O anchetă întreprinsă acum cîțiva ani în Anglia — citată de experții C.E.E./O.N.U. — a permis concluzia că prețul mai avantajos contează cu numai 5% în decizia de a importa echipament de oțel, pe primul plan aflîndu-se alte criterii, cum ar fi randamentul, concepția, costul exploatații.

Creșterea producției de mașini, utilaje și instalații, ca și a unor bunuri de folosință îndelungată — caracterizate printr-o elasticitate mai ridicată a cererii în raport cu bunurile de consum tradiționale cum ar fi alimentele, îmbrăcămintea, mobila — pe baza valorificării rezultatelor cercetării-dezvoltării, precum și creșterea cererii de asemenea produse pe piața internațională (practic în primul rînd din partea țărilor dezvoltate) a dus în țările industrializate la tendința, astăzi evidențiată, de dezvoltare cu prioritate a exportu-

rilor înglobînd un volum ridicat de muncă complexă și de cercetare, care valorifică superior materiile prime, încît costul kilogramului de material este în medie mai ridicat. O asemenea orientare devine cu atît mai actuală în condițiile creșterii prețurilor și reducerii disponibilităților unor materii prime.

Această tendință a comerțului internațional, firească în epoca de revoluție științifică și tehnică ai cărei contemporani sîntem, evidențiază cu și mai multă acuitate necesitatea intensificării transferului de tehnologie în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, a sprijinirii eforturilor lor de a fabrica și exporta produse cu un anumit conținut de cercetare ca o condiție a evitării agravării în continuare a decalajelor care le separă de țările dezvoltate din punct de vedere tehnic și economic.

Reflectare a tendințelor menționate, sectoarele cele mai dinamice ale comerțului internațional au fost în ansamblu bunu-

medie cu 17,8% pe an, materialul rulant, cu excepția locomotivelor electrice, a cunoscut o scădere a ponderii.

Intensificarea exportului de uzine „la cheie“...

DINTRE fenomenele relativ mai noi semnalate în practica comerțului internațional în domeniul industriei constructoare de mașini, dar încă nerelevante ca atare de statistica internațională, experții C.E.E./O.N.U. atrag atenția în mod deosebit asupra intensificării exportului de uzine complexe, „la cheie“, asupra dinamismului comerțului cu piese și accesorii și asupra rolului crescînd jucat de comerțul cu brevete și licențe. Le vom trece de aceea în revistă pe rînd.

Livrarea de uzine „la cheie“ de către un singur furnizor, în locul livrărilor separate de utilaje de către furnizori dife-

Tabel Nr. 2
Comerțul mondial cu mașini și materialele de transport^{x)}
(în milioane dolari, f.o.b.)

Exporturi	către	Întreaga lume ¹⁾	Țările capitate dezvoltate ²⁾	Țările nesocietiste în curs de dezvoltare ³⁾	Țările socialiste în curs de dezvoltare ³⁾	Europa occidentală	America de Nord	Africa ⁴⁾	America Latină	Țările nesocietiste în curs de dezvoltare din Asia
în	Anul									
Întreaga lume ¹⁾	1955	17 120	8 100	7 200	1 820	4 900	1 930	1 700	2 190	2 130
	1972	124 480	83 400	26 640	13 410	50 200	26 510	6 340	8 800	11 090
Țările capitate dezvoltate ²⁾	1955	14 540	7 960	6 330	250	4 770	...	...	...	...
	1972	108 730	80 810	23 670	3 310	48 970	25 320	7 710	8 090	9 040
Țările nesocietiste în curs de dezvoltare	1955	140	30	90	10	20	4	13	6	71
	1972	2 730	1 630	1 060	16	330	1 164	115	325	616
Țările socialiste în curs de dezvoltare	1955	2 440	110	700	1 560	110	...	...	...	...
	1972	13 350	950	1 670	10 060	900	29	495	355	815
Europa occidentală	1955	8 530	5 380	2 900	250	3 980	...	...	...	...
	1972	47 185	38 836	6 399	1 950	28 944	...	...	...	...
America de Nord ⁴⁾	1955	5 680	...	2 050	750	1 410	...	...	...	...
	1972	23 135	...	5 339	5605	9 366	...	...	...	...
Africa ⁴⁾	1955	68	...	54	11	...	...	...	...	...
	1972	84	15	54	7	14	...	...	...	...
America Latină	1955	10	...	5	2	14	...	...	...	...
	1972	620	310	305	...	72	229	2	295	6
Țările nesocietiste în curs de dezvoltare din Asia	1955 ⁶⁾	88	...	73	19	1	...	...	...	...
	1972	2 020	1 292	696	9	246	933	66	27	72

1) Inclusiv țările socialiste din Asia; 2) S.U.A., Canada, Europa occidentală, Japonia, Australia, Noua Zeelandă, R.Sud.Africană; 3) Țările socialiste membre ale C.A.S.R.; 4) S.U.A. și Canada; 5) Fără R.S.A.; 6) Inclusiv exportul țărilor socialiste din Asia (dar fără comerțul dintre ele).
x) Detorița modului de calcul (incluzerii sau omiterii unor elemente), totalul nu coincide întotdeauna cu suma elementelor componente.

rile de investiții care înglobează multă cercetare și utilizează tehnici de vîrf, și bunurile de consum cu elasticitate ridicată a cererii, ca de exemplu televizoarele. Astfel, față de un ritm mediu anual de 14,4% în perioada 1963—1970 al creșterii livrărilor de produse ale industriei constructoare de mașini în cazul principalelor 12 țări exportatoare, exportul primei categorii de bunuri a sporit în medie cu 13,4%, iar al celei de a doua (fiind însă de două ori și jumătate mai mic ca volum) cu 16,8%. Din prima categorie se remarcă dinamismul deosebit al exporturilor de acceleratoare nucleare, tehnică de calcul, echipamente pentru telecomunicații, componente electronice, anumite mașini și aparate electrice, avioane (inclusiv motoare și piese). Celelalte mașini, pentru prelucrarea metalelor, textile etc. ca și cele agricole (inclusiv tractoare) au înregistrat un ritm de creștere mai redus, de 12,3%, sub media exporturilor ramurii.

Deși în ansamblu ponderea materialelor de transport (categorie statistică înglobînd atît mijloace de producție, cît și bunuri de consum) a sporit în perioada de care ne ocupăm, ajungînd să reprezinte 36% din exportul ramurii, în interiorul acestui grup tendințele au fost divergente. În vreme ce exportul de autoturisme a sporit în

riți, are în vedere de regulă fabricarea unor produse de mare complexitate, fiind însoțită adeseori de vânzarea de brevete, formarea de personal local calificat, furnizarea de piese de schimb și diferite servicii etc. Această formă de comerț este mult utilizată pentru modernizarea industriei chimice, ramură industrială în care structura producției a fost de-a dreptul revoluționată de ritmul rapid al progresului științific din ultimele decenii. În cazul Poloniei, de exemplu exportul de uzine a atins în 1970 o valoare de 167 milioane de dolari (față de numai 14 milioane în 1956), respectiv 12% din totalul exporturilor industriei constructoare de mașini. În același an Polonia a importat uzine în valoare de 64 milioane dolari, reprezentînd 5—6% din importul ramurii. În cazul Bulgariei importul de uzine complete a reprezentat în 1970 182 milioane dolari, respectiv 10% din valoarea importurilor ramurii. Un rol important în extinderea acestei forme de comerț îl joacă creditele. Creditele acordate în acest scop de S.U.A., de pildă, totalizau în 1970 circa 1,5 miliarde dolari. Fluctuațiile în volumul acestor credite se reflectă de regulă imediat în volumul tranzacțiilor efectuate pe baza lor.

...de piese de schimb și accesorii...

COMERTUL cu piese și accesorii, furnizate în măsură crescândă, datorită specializării, de firme producătoare sau de comercializare distincte de cele care fabrică produsul cărora le sînt destinate, reprezintă unul din compartimentele cele mai dinamice ale comerțului cu produse ale industriei constructoare de mașini. În cazul S.U.A., de exemplu, exportul acestei categorii de produse a sporit în deceniul trecut într-un ritm mediu anual de circa 70%. În condițiile unei concurențe deosebit de intense, prezența lor pe piață constituie o premisă indispensabilă a lansării cu succes a produsului la care vor fi utilizate. Este cunoscut astfel cazul pieselor de schimb pentru autoturismele vest-germane „Volkswagen”, astăzi cea mai vîndută marcă vest-europeană peste Ocean.

Amploarea cunoscută de procesul specializării și cooperării internaționale, potrivit căruia anumite piese sau părți componente ale unor mașini, utilaje, sau instalații sînt fabricate de furnizori specializați nu numai din diverse centre industriale dintr-o țară, ci chiar din diferite țări, explică tendința de sporire a ponderii produselor intermediare în ansamblul exporturilor industriei constructoare de mașini. A devenit aproape de negăsit o firmă care să fabrice toate elementele componente ale mașinilor produse de ea, constată experții C.E.E./O.N.U. Cazul uzinelor „Rolls Royce” ca firmă specializată care fabrică motoare cu reacție pentru mai multe tipuri de avioane, sau cel al uzinelor „Philips” fabricînd tranzistori și lămpi, nu sînt decît cîteva dintr-o gamă largă de exemple ce s-ar putea cita.

...de brevete și licențe

ÎN SFÎRȘIT, după cum relevă experiența mai multor țări, comerțul cu brevete și licențe poate aduce o contribuție la apropierea nivelului tehnic și calitativ al produselor industriei constructoare de mașini, la reducerea prețului de cost, la sporirea competitivității produselor respective pe piața internă și externă, desigur cu prețul unui efort valutar, care constituie și principalul obstacol în calea extinderii mai rapide a acestei forme de comerț. El este în schimb stimulat de faptul că în anumite țări 50—60% din totalul

brevetelor depuse privesc industria constructoare de mașini.

Una din țările a cărei dezvoltare rapidă a avut la bază inițial o intensă achiziționare și utilizare a licențelor a fost Japonia. Precadat de însușirea cunoștințelor tehnice avansate, importul de tehnologie din țările industrializate continuat cu un efort propriu intens de cercetare a permis Japoniei să renunțe cu succes la importul unor mașini, instalații și aparate în folosul produselor proprii, al căror nivel tehnic l-a atins și uneori l-a și depășit pe cel realizat în țările dezvoltate. O oglindă a acestui fapt este creșterea ponderii Japoniei în exportul mondial al industriei constructoare de mașini de la 1,5% în 1955 la 8,7% în 1970. În Ungaria în ramura amintită erau utilizate în 1970 licențe pentru fabricarea a 53 de produse, reprezentînd 3,3% din producția ramurii. Și exemplele ar putea continua, cu atît mai mult cu cît comerțul cu brevete și licențe nu are un singur sens, multe țări importatoare fiind și exportatoare și invers (R.F.G. nu este singurul exemplu care s-ar putea cita).

Comerțul cu produse ale industriei constructoare de mașini este astăzi foarte concentrat. Patru țări — S.U.A., R.F.G., Anglia și Japonia — furnizau în 1970 peste 55% din exportul mondial de asemenea produse, iar 14 țări (cele patru amintite, la care se adaugă Franța, Canada, U.R.S.S. și altele) realizau circa 90% din exportul respectiv.

Metamorfoze în structura geografică

PE FONDUL dezvoltării rapide din ultimele decenii a comerțului cu produse ale industriei constructoare de mașini ale țărilor capitaliste, structura geografică a exporturilor a cunoscut o serie de schimbări, determinate în esență de apariția unor noi exportatori — cum sînt Japonia, Italia (5,4% din exportul mondial al ramurii în 1970), Canada (5,9%) — paralel cu o diminuare a ponderii furnizorilor tradiționali, în primul rînd a S.U.A. și Angliei, ultima fiind dealtfel întrecută de R.F.G. în 1958 în ce privește exportul de asemenea produse. R.F.G. asigură în 1970 aproape 19% din exportul mondial al ramurii. Ca și Italia, Japonia a avut între țările capitaliste avantajul unei forțe de muncă abundente și în plus, în cazul ei, relativ

calificate. În ambele au existat de asemenea multă vreme salarii mai mici decît în restul lumii capitaliste.

Deși de la 49,6% în 1955, ponderea S.U.A. și Angliei luate la un loc a scăzut la sub 29% în 1970, S.U.A. rămîne principala exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini dintre țările capitaliste dezvoltate. În cazul S.U.A. scăderea ponderii în exportul mondial a fost însoțită de o creștere puternică a vînzărilor filialelor americane în străinătate (la 26,4 miliarde dolari în 1965), acestea apărînd ca exporturi pentru țara gazdă a filialei și eventual, dacă a fost cazul, ca importuri pentru S.U.A., exagerîndu-le volumul. Dezvoltarea societăților multinaționale — care în goana după profituri caută pe cît pot să ocolească barierele vamale și restricțiile cantitative la import ale unor țări și să realizeze un preț de cost mai scăzut (inclusiv în cazul unor produse înglobînd multă muncă complexă cum sînt cele electronice, subcontractate pe scară largă) — reprezintă un fenomen cu implicații profunde nu numai asupra fluxurilor ce compun circuitul economic mondial, ci și asupra suveranității unor țări, în special în curs de dezvoltare, în care sînt implantate asemenea filiale. Unele societăți multinaționale exportă direct peste o treime din producția lor rețelelor de comercializare dependente de ele din străinătate. În Europa occidentală proporția exporturilor realizate direct de producători depășește în prezent 80%. În cazul unor țări în curs de dezvoltare, marea majoritate a exporturilor de produse ale industriei constructoare de mașini sînt realizate de filialele unor monopoli internaționale, cărora li s-a subcontractat producția anumitor piese sau componente. Un exemplu îl oferă Portugalia, în care s-au implantat o serie de filiale atrase de nivelul scăzut al salariilor și de apartenența țării la A.E.L.S., zonă în care au fost desființate barierele vamale.

Componentă deosebit de dinamică a comerțului internațional, schimburile de produse ale industriei constructoare de mașini sînt chemate să cunoască o intensificare, pe măsura adîncirii diviziunii internaționale a muncii, în condiții care să respecte interesul și să fie în avantajul tuturor participanților la circuitul economic mondial, care să contribuie la lichidarea subdezvoltării, la cauza progresului și civilizației.

Dinu DRAGOMIRESCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Cimentul în lume

MATERIAL din ce în ce mai solicitat pe măsura creșterii gradului de industrializare a construcțiilor, cimentul cunoaște o ascensiune continuă, volumul producției mondiale crescînd — în medie anuală — cu 6,2% în deceniul 1963—1973. Acest ritm s-a menținut și în primul semestru al anului 1974. Dintre principalele țări producătoare (vozi tabelul alăturat), sporuri dinamice au înregistrat Japonia, Spania, Brazilia, Mexic, Turcia, în timp ce în S.U.A., R.F.G. sau Anglia, producția de ciment a progresat mai lent.

Intrucît cimentul este mai greu și costisitor de transportat pe distanțe mari, exportul său n-a căpătat anvergură pe plan internațional. În cazul țărilor vest-europene, de pildă, exportul a reprezentat în 1973 circa 6% din producție; pe primele locuri s-au situat Franța (2,4 mil. tone), R.F.G. (2,2 mil./t), Belgia-Luxemburg (1,6 mil.), Spania, Anglia, Norvegia, Turcia ș. a. Dintre țările socialiste europene, unele sînt exportatoare (U.R.S.S., cu 3 269 mii tone, în 1973, România, cu 1 786 mii tone, R.D.G.), iar altele importatoare (Polonia, Ungaria, Iugoslavia, Cehoslovacia).

Dacă raportăm pe locuitor fie producția internă de ciment, fie consumul său aparent, se observă că țările socialiste se situează — alături de o serie de țări capitaliste dezvoltate (Elveția, Austria, Islanda, Japonia, R.F.G., Italia sau Spania) — pe locuri fruntașe, sensibil deasupra mediei mondiale. Pe de altă parte, însă, în majoritatea țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare nivelul producției pe locuitor este cu mult sub media mondială, ponderea acestui grup de țări în producția mondială de ciment fiind doar de circa o cincime.

N. P.

Țara	Pro- duc- ția 1963	(mil. tone) 1973	Coe- șta rea (1973.%)	Con- sumul ape- rent ¹⁾ (kg/loc, 1973)
Total mondial ²⁾	368	671	182,3	cca 220 ³⁾
Din care:				
U.R.S.S.	61,0	109,4	179,4	438 ⁴⁾
Japonia	30,0	78,0	260,5	720 ⁴⁾
S.U.A. ³⁾	61,6	74,2	120,4	353 ⁴⁾
R.F.G.	29,2	41,0	140,4	639
Italia	22,1	36,3	164,4	651
Franța	13,1	30,7	170,1	544
Spania ³⁾	7,2	22,2	310,9	612
Anglia	14,1	20,0	142,5	354
Polonia	7,7	15,6	202,5	513
India	9,4	15,0	160,3	26 ⁴⁾
Brazilia	5,2	13,3	258,6	131 ⁴⁾
Canada	6,3	10,1	159,3	456 ⁴⁾
Mexic	3,8	9,9	263,5	182 ⁴⁾
România	4,4	9,8	225,5	472 ⁴⁾
R.D.Germăni	5,5	9,6	174,9	555 ⁴⁾
Turcia	2,7	8,9	333,6	218
Cehoslovăcie	5,2	8,4	161,6	618

1) Producția internă + import - export 2) țară R.F. Chineză
3) Exclusiv cimentul natural. 4) Producția pe locuitor.

Sursa:
U.N. Statistical Yearbook, 1972; Monthly Bulletin of Statistics, decembrie 1974; Egeodnii biuletnei evropskei jiljickoi i sovetnoi statistiki, 1973.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

	Curs central 28 XII 1973	Curs la 10 III 1975	14 III 1975	14 III Abatererea în % a cursului valutei în ziua de 14 III 1975 față de cursul central 28 XII 1973	Abatererea în % a cursului dolarelor în ziua de 14 III 1975 față de nivelul versalei centrale 28 XII 1973	Abatererea în % a cursului dolarelor în ziua de 14 III 1975 față de nivelul versalei centrale 28 XII 1973	
Marca vest-germană	2,66904	2,6990	2,3360	2,3200	+15,04	+16,33	-14,04
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,4880	2,4820	+36,40	+30,34	-23,63
Francul francez	4,60414	4,7025	4,2500	4,2160	+9,20	+11,53	-10,35
Lira sterlină ²⁾	2,8952 ²⁾	2,3250	2,4020	2,4100	-16,62	+4,05	-3,69
Lira italiană	523,50	607,0	636,70	632,30	-17,20	-4,0	+4,17
Yenul japonez	308,0	280,20	286,80	283,20	+6,87	-2,78	+2,85
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,3985	2,3735	+17,17	+19,06	-16,01
Prețul surului la Londra ³⁾	-	103,87	176,75	178,25	-	-	-

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (depreciere de fapt); 2) dolari pentru 1 lire sterlină; 3) prețul surului în dolari/uncie, primul fixing.

IN SAPTAMINA 10-14 martie 1975, cursul dolarului a fost ușor, mai ales în prima jumătate a perioadei analizate, unor presiuni speculative „à la baisse“, ceea ce a determinat unele bănci centrale occidentale să intervină pe piață pentru sprijinirea monedei americane. Slăbirea dolarului a fost mai accentuată față de francul elvețian, marca vest-germană, florinul olandez și francul belgian. În ce privește francul elvețian, evoluția amintită este atribuită în primul rând discuțiilor care au loc în prezent în legătură cu o eventuală aderare a monedei elvețiene la sistemul fluctuării în comun (așa-zisul „șarpe monetar“).

Aderarea Elveției la sistemul fluctuării în comun ar prezenta, în fapt, pentru această țară o serie de avantaje de ordin comercial, având în vedere faptul că peste 45 % din exporturile elvețiene sînt destinate țărilor Pieței Comune, din care circa jumă-

tate țărilor ale căror monede fac parte din „șarpele monetar“; creșterea deosebită din ultimele luni a cursului francului elvețian față de monedele țărilor respective a influențat în mod negativ poziția concurențială a întreprinderilor elvețiene exportatoare. În cazul în care francul elvețian s-ar alătura celor șapte valute care fluctuează în comun (vezi „Revista economică“ nr. 9/1975) s-ar evita, datorită intervențiilor băncilor centrale ale țărilor în cauză, o apreciere sau o depreciere mai mare de 2,25 % a francului față de valutele respective și deci s-ar reduce în același timp pierderile exportatorilor elvețieni. De arătat însă că o asemenea măsură ar comporta riscul unei aprecieri permanente față de dolarul S.U.A. a monedelor ce fluctuează în comun, de unde și o anumită reticență în unele țări față de o asemenea măsură.

Intervenția unor bănci centrale occidentale pe piață pentru sprijinirea dolarului, alături de alți factori, a determinat o ușoară întărire a cursului monedei americane, nivelul său la finele perioadei analizate situându-se la cote superioare față de finele săptămânii anterioare. Printre factorii care au influențat pozitiv po-

VALUTA	Termen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10%
DOLARUL S.U.A.	1 LUNA						5,9375			6,625	
	3 LUNI						6,6875			6,875	
	6 LUNI						7,125			7,4375	
FRANCUL ELVEȚIAN	1 LUNA	4,00					4,875				
	3 LUNI	4,625					5,125				
	6 LUNI						5,625			6,00	
MARCA R.F.G.	1 LUNA						5,00			5,75	
	3 LUNI						5,375			5,875	
	6 LUNI						5,875			6,125	

Nivelul orientativ al dobînzilor pe piața eurovalutelor în perioada 10-14 martie 1975 (nivelul minime și maxime)

ziția dolarului se numără și anunțarea unei ușoare încetiniri a creșterii prețurilor cu ridicata în S.U.A. în primele două luni a.c., precum și reducerea deficitului comercial american în luna ianuarie a.c. comparativ cu luna decembrie 1974 (respectiv la 210 milioane dolari, de la 606 milioane dolari).

Accelerarea tendinței de scădere a dobînzilor în Europa occidentală, precum și aprecierile tot mai frecvente din partea unor personalități occidentale a faptului că dolarul S.U.A. este în prezent puternic subevaluat în raport cu unele valute vest-europene au influențat, de asemenea, favorabil poziția dolarului.

Anglia ^{x)}	10,25%	Italia	8,0%
Austria	6,50%	Japonia	9,0%
Belgia	7,75%	Luxemburg	7,75%
Canada	8,25%	Norvegia	5,50%
Denemarca	9,0%	Olanda	6,0%
Elveția	5,0%	Suedia	7,0%
Finlanda	9,25%	S.U.A.	6,25%
Franta	11,0%	Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)	
R.F.G.	5,0%		
Israel	6,0%		

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 14.III.1975

Măsura luată de autoritățile monetare elvețiene de a obliga băncile comerciale să declare Băncii Naționale toate operațiile la vedere și la termen care depășesc valoarea de cinci milioane dolari, măsură menită a descuraja operațiile speculative ale băncilor respective, a determinat, de asemenea, întărirea dolarului față de francul elvețian.

Teodor GIURGIU

IPOTEZE ● PREVIZIUNI

● Un nou exportator de petrol

CONFORM prognozei elaborate de Ministerul industriei din Norvegia, extracția de petrol și gaze naturale în țară (din sectorul norvegian al Mării Nordului) va evolua după cum urmează:

Anul	Petrol (mil. t)	Gaze (mlrd. mc)
1975	12	-
1976	26	10
1977	35	25
1978	44	30
1980	50	34
1982	50-90	45

Ținând seama de faptul că consumul intern se ridică la 9-10 mil. tone de petrol, Norvegia poate să devină exportatoare încă în cursul acestui an.

● Ungaria: lărgirea extracției cărbunelui

DUPĂ O PERIOADĂ de concentrare a extracției cărbunelui și de reducere treptată a volumului acestuia (de la 31,4 mil. tone în 1965 la 26,5 mil. tone în 1973), în condițiile ridicării gradului de mecanizare a lucrărilor în mine, actuala conjunctură energetică a determinat forurile de decizie din R. P. Ungară să prevadă punerea în valoare a unor noi zăcăminte de lignit.

S-a stabilit, între altele, ca volumul extracției să ajungă la 40 mil. tone în 1980, îndeosebi prin inaugurarea unor noi exploatare de mare capacitate (la Bükkkábrány și Nagygyháza). Se apreciază că 22 mil. tone de cărbune vor fi extrase în 1980 din mine „la zi“, iar 18 mil. tone din mine subterane.

● Perspectivele utilizării energiei solare

INTR-O serie de țări capitaliste dezvoltate, ca S.U.A., Japonia, R.F.G., Franța ș.a. se desfășoară — pe multiple filiere — cercetări privind utilizarea energiei solare, în perspectiva următoarelor decenii. Programul stabilit în acest sens în S.U.A., își propune ca, în anul 2020, soarele să „contribuie“ cu 3-4% din producția de energie electrică, cu 10% din cea de combustibili lichizi, cu 20% din cea de combustibili gazoși și cu 35% din energie necesară pentru încălzitul casnic. Alocații pentru cercetările respective efectuează atât organisme guvernamentale (National Science Foundation, N.A.S.A.), cit și numeroase firme petroliere sau producătoare de energie electrică.

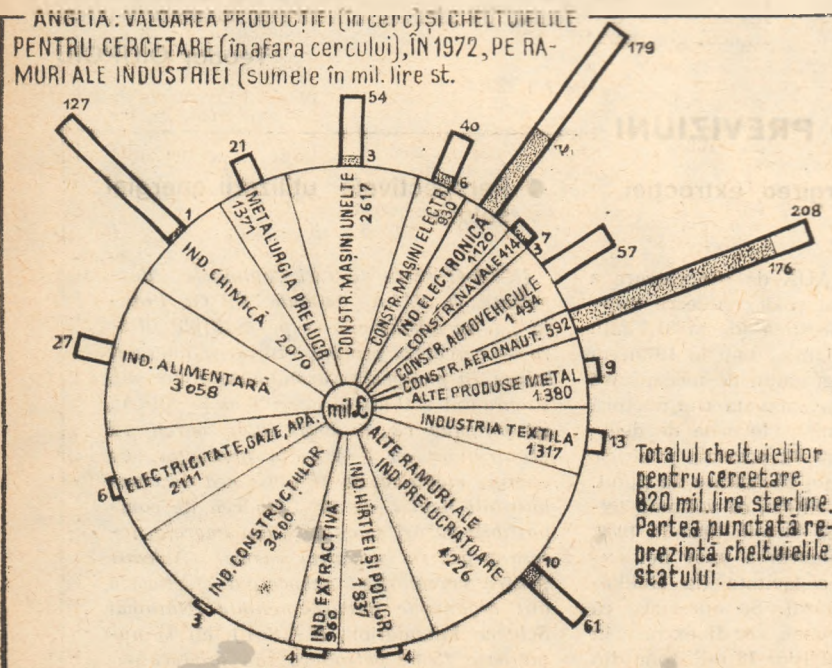
Goana după aur... negru

CRIZA energetică și vertiginoasă creșterea a prețului petrolului au declanșat în lume o frenetică goană după „aur negru”, soldată până acum — după cum constată observatorii — cu un surprinzător succes. Astfel, în ultimele 18 luni au fost descoperite zăcăminte petrolifere, în cantități asigurând o exploatare rentabilă, în peste 20 de țări, iar până la sfârșitul anului trecut au intrat în funcțiune 2600 de noi sonde, ceea ce reprezintă o creștere de 20% față de 1973. Potrivit estimărilor unor experți, noile descoperiri au adăugat 30 miliarde de barili la rezervele cunoscute de țiței ale lumii.

O dilemă engleză

DEȘI până în prezent Anglia cheltuia o proporție mai mare din P.N.B. pentru cercetare și dezvoltare decât orice altă țară de dimensiuni comparabile, rezultatele economice nu sînt pe măsura așteptărilor, arăta recent Sir I. Maddock, consilier științific principal la Ministerul Industriei. O mare parte din cheltuieli erau alocate cercetării fundamentale în domenii ca astronomia, spațiul cosmic și energia atomică. Dilema în prezent este dacă Anglia își mai poate permite asemenea cheltuieli pe plan național sau dacă trebuie să-și limiteze efortul propriu la cercetări mai modeste, de interes imediat. Sir Maddock înclină spre acest ultim punct de vedere, considerînd că oamenii de știință trebuie să caute în primul rînd răspunsuri la cerințele industriei, ale tuturor ramurilor ei, de la industria alimentară și pînă la aviație, căci se constată că cercetarea fundamentală, deși a adus prestigiu Angliei, nu a ajutat-o în concurența cu alte țări care consacră eforturi mult mai modeste acestor domenii.

Graficul alăturat înfățișează proporția cheltuielilor pentru cercetare în Anglia, în raport cu valoarea producției nete, în 1972.

Cuba: sporește producția de energie electrică

DEZVOLTAREA industriei și agriculturii, creșterea ritmului construcției de locuințe în Cuba necesită o sporire permanentă a capacității energetice a țării. În prezent Cuba dispune de centrale electrice cu o capacitate totală de 1216 MW, de trei ori mai mult decât puterea energetică a țării înainte de revoluție. În acest an, ca urmare a dării în funcțiune a unor blocuri energetice suplimentare și a lucrărilor de modernizare, se va ajunge ca puterea centralelor electrice ale Cubei să crească cu 400 MW. Actualmente se desfășoară lucrările pentru modernizarea și extinderea centralelor electrice existente la Mariela, Havana, Matanzas, Cienfuegos, Nuevitas și Santiago de Cuba. Potrivit planurilor de perspectivă, după 1980 în Cuba va fi construită prima centrală atomoelectrică.

Uranu din apa mării

ÎN JAPONIA va începe în cursul acestui an construcția unei uzine experimentale de extragere a uraniului din apa mării. Este vorba de deschiderea căii către valorificarea unui potențial evaluat — pe plan mondial — la aproape 4 miliarde tone de uraniu, față de circa 865 000 tone, cit reprezintă rezervele mondiale de uraniu din zăcămintele terestre. Ce-i drept, conform calculului prealabil, extracția uraniului din apa mării revine de 3—4 ori mai scumpă decât pe calea clasică. Dar, menționează revista „L'Usine Nouvelle”, nu este exclus ca ea să capete importanță începînd din ultimul deceniu al acestui secol, cînd — pe măsura extinderii centralelor nucleare — problema aprovizionării cu uraniu poate deveni acută.

Centru de cercetare a... ambalajelor

ANUL TRECUT în Bulgaria a început să funcționeze un modern centru de cercetare și experimentare în domeniul ambalajelor, creat prin cooperare în cadrul Programului de dezvoltare al O.N.U. Încă în cursul edificării acestui centru au fost puse la punct ambalaje noi, a căror introducere în circuitul economiei naționale a R. P. Bulgaria va permite să se economisească anual peste 5 milioane de lei, peste 50 000 tone de lemn și peste 10 000 tone de metal.

Pașii economiei albaneze

ANUL TRECUT industria albaneză a livrat în patru zile echivalentul întregii producții industriale din 1938, iar în ceea ce privește producția de energie electrică — în numai două zile, relatează revista „L'Albanie Nouvelle”. Industria contribuie cu 56 % la produsul social global al țării, față de 7 % în 1938. Ea a furnizat în 1974 de 219 ori mai mult cărbune, de 87 ori mai mult crom și de 20 de ori mai mult petrol decât în 1938.

Colectivizarea agriculturii a permis realizarea unor progrese însemnate și în acest sector. Astfel, de pildă, suprafața arabilă s-a extins de 2,2 ori, iar în cadrul ei terenurile irigabile au ajuns să reprezinte 56 % (față de 10,5 % în 1938). Cit privește producția agricolă globală, aceasta a sporit de 3,5 ori, față de o creștere de 2,2 ori a populației țării.

O treime din alimentele lumii

APROAPE o treime din producția mondială de plante alimentare este distrusă de dăunători, arată Centrul britanic de cercetări asupra dăunătorilor, chemînd la combaterea lor. Din aceste pierderi 10% se produc pe cîmp, iar restul în depozite sau acolo unde alimentele sînt distribuite. O reducere, chiar și neînsemnată, a acestor pierderi ar fi la fel de utilă ca și defrișarea de noi terenuri pentru culturi sau găsirea de noi metode de cultivare a plantelor, cu avantajul însă că ar fi mult mai puțin costisitoare.

Micșorarea decalajelor

ÎN ULTIMELE două decenii evoluția economiei principalelor țări capitaliste a înregistrat sensibile diferențieri de ritm, mai ales în raport cu S.U.A. Ca urmare, distanța care despărțea aceste țări de nivelul atins de Statele Unite s-a redus considerabil, în special în cazul Japoniei și R.F.G. Totodată, ca nivel al produsului național pe locuitor aceleași țări au depășit Anglia.

(S.U.A. = 100)

	1953	1973
Țări capitaliste dezv.	38,7	64,4
Suedia	47,0	91,6
Canada	72,6	87,4
R.F.G.	29,4	75,3
Franța	41,4	70,1
Japonia	9,4	55,5
Anglia	39,1	46,2
Italia	16,9	41,1

Sursa: „M.E.M.O.”, nr. 1/1975

G. A. T. T.

Raluca Brăileanu, București — Acordul general pentru tarife și comerț (G.A.T.T. — în versiunea engleză prescurtată) este un tratat multilateral, interguvernamental cu privire la tarife vamale și alte probleme de comerț internațional, încheiat la 30 octombrie 1947 la Geneva de către 23 de state semnatare și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1948. Este, în prezent, cel mai larg cadru instituțional juridic pentru stimularea comerțului internațional, numărul membrilor ajungând la peste 100. România a participat, sub diferite forme la unele activități ale G.A.T.T. încă din 1957, dar membră cu drepturi depline a devenit în 1971. Printre obiectivele acordului figurează reducerea treptată a taxelor vamale, a restricțiilor cantitative și în general înlăturarea barierelor din comerțul mondial. Principiile care stau la baza activității acestui organism sînt: acordarea reciprocă a clauzei națiunii celei mai favorizate, interzicerea restricțiilor cantitative la import, folosirea consultărilor pentru evitarea prejudicierii membrilor în materie de comerț. Deciziile se adoptă prin consens general sau — cînd acesta nu se realizează — prin vot (fiecare țară are un vot). Pînă în prezent au avut loc șase conferințe tarifare ale G.A.T.T., ultima fiind cunoscută sub denumirea de „runda Kennedy”. Cea de a șaptea — „runda de la Tokio” — este în curs de desfășurare.

Orașe

Mircea Grigorescu, București — 1) La sfîrșitul anului 1974 populația țării noastre era de 21 142 mii locuitori, cu 225 mii (1,1%) mai mare decît în 1973. Populația ocupată era de 10,1 milioane, reprezentînd circa 48% din populația totală a țării. Ponderea populației ocupate în ramurile neagrile a ajuns la 60% din populația ocupată, față de 50,9% în 1970 și 25,9% în 1950.

2) Disponem de datele pentru 1973. Numărul cel mai mare de căsătorii la mia de locuitori s-a înregistrat în București (12,3), media pe țară fiind 8,2.

3) La 1 iulie 1973 Bucureștiul număra 1 528 562 locuitori (fără comunele suburbane), adică circa 19% din populația țării. Pe următoarele locuri se situau Cluj-Napoca cu 212 690, Timisoara cu 204 687 și Iași cu 202 052 locuitori (fără comunele

suburbane), urmate de Brașov, Galați și Craiova. Față de 21,4% la recensămîntul din 29 decembrie 1930, la 1 iulie 1973 populația urbană reprezenta 42,1% din totalul populației țării.

4) Densitatea populației țării noastre a crescut de la 60,1 locuitori/kmp în 1930, la 87,7 la 1 iulie 1973. În București densitatea populației era de 2 715,1 locuitori/kmp. Județul cel mai dens populat este Prahova (165,7).

„Mecanism corector”

Ing. Bucur Voican, București — „Mecanismul corector”, la care vă referiți a fost adoptat de C.E.E. pentru a veni în întîmpinarea nemulțumirilor Marii Britanii care consideră că este prea mare contribuția sa financiară la bugetul Pieței Comune. Prin această inițiativă se creează posibilitatea „corectării eventualelor situații inacceptabile pentru un stat membru”. Comisia C.E.E. va putea propune, astfel, rambursarea anumitor sume statelor membre asupra cărora s-a convenit, potrivit anumitor criterii, că ar fi vărsat prea mult la bugetul Pieței Comune. „Participarea unui stat membru va fi considerată ca excesivă dacă procentajul contribuției sale la bugetul comunitar va fi cu 10 pînă la 20% superior cotei-părți a statului respectiv în ansamblul produsului intern brut al C.E.E. Marea Britanie argumenta că pînă în 1980 contribuția sa la bugetul comunitar va fi de 24%, în timp ce cota parte la produsul intern brut nu va reprezenta decît 14%.

Anti-trust

Marin Negoescu, Ploiești — Prima lege anti-trust a fost adoptată de Congresul S.U.A. la 2 iulie 1890, fiind cunoscută sub denumirea de „Sherman Act”. Ulterior și alte țări au adoptat asemenea legi. În principiu ele urmăresc interzicerea încheierii unor înțelegeri monopoliste care duc la restringerea liberei concurențe și monopolizarea pieței. În realitate, după cum puteți constata frecvent din relatările presei, aceste legi sînt eludate prin diferite mijloace de marile monopoluri, centralizarea capitalului monopolist continuînd fără întrerupere — proces atestat de falimentul sau „înghițirea” a numeroase firme de proporții mici sau medii, ce nu pot face față concurenței marilor trusturi.

Metrou

Dan Dumitriu, București — Ca mijloc de transport rapid în marile aglomerații urbane, metroul este cunoscut încă din secolul trecut. Cel mai vechi din lume — și intrat în actualitate la începutul acestei luni printr-un accident care a costat viața a 41 de persoane — este metroul londonez, inaugurat în 1863 printr-o linie subterană de 6,4 km. Utilizînd inițial tracțiunea cu aburi, metroul londonez a devenit în 1890 prima cale ferată subterană electrificată. Astăzi rețeaua liniilor sale numără 405 km, din care 144 km în subteran. Adîncimea medie a tunelurilor este de 21 m, iar cea maximă de 66 m.

Una din cele mai vechi linii de metro din lume funcționează în capitala Ungariei (din 1896). În urmă cu cîțiva ani la Budapesta s-a inaugurat o nouă linie de metrou modernă, care trece pe sub Dunăre.

La Paris prima linie de metrou a fost inaugurată în 1900, cu vagoane de lemn. În 1956 a fost pus în circulație primul metro pe pneuri, ceea ce a permis mărirea vitezei prin scurțarea duratei de pornire și oprire, sporirea confortului și reducerea zgomotului. Viteza comercială a metroului clasic este de circa 25 km/oră, iar distanța medie între stații 521 m. La începutul deceniului trecut, metroul parizian avea 344 puncte de oprire, dintre care 122 permiteau corespondența între diferite linii.

De cîțiva ani la Paris se extinde o linie de metrou expres (RER), foarte modernă. O rețea similară, complet automatizată, există în S.U.A., la San Francisco. New York-ul a fost unul din primele orașe din lume dotate cu un metrou aerian (1885). Rețeaua subterană a fost construită începînd din 1904. Pe liniile sale expres viteza comercială este de 37 km/h. Metroul new-yorkez funcționează zi și noapte. Alte orașe din S.U.A. care posedă linii de metro sînt Chicago, Boston, Cleveland și Philadelphia.

La Berlin metroul a fost inaugurat în 1904, iar la Madrid în 1919. Renumit pentru decorul fastuos al interioarelor stațiilor sale, metroul din Moscova a fost inaugurat în 1935, rețeaua fiind de atunci mult extinsă. În U.R.S.S. mai există metrouri la Kiev, Leningrad și în alte orașe.

În Europa metrouri subterane există de asemenea la Stockholm, Atena, Barcelona, Glasgow, Hamburg, Frankfurt pe

Gestiunea datoriei publice

Gh. Chitimia, Brașov — Gestiunea datoriei publice constituie un instrument destul de des utilizat de autoritățile monetare din principalele țări capitaliste în vederea reglementării lichidității pieței monetare.

Tipul datoriei pe care ministerul de finanțe al unei țări o contractează pentru a acoperi deficitul bugetar, modul în care această datorie este rambursată prezintă o importanță deosebită pentru determinarea nivelului și structurii dobinzilor, precum și pentru reglementarea lichidității sistemului bancar în ansamblul său.

În situația în care ministerul de finanțe trebuie să acopere un deficit bugetar, el poate recurge la fondurile institutului de emisiune sau ale altor instituții speciale — cum ar fi casele poștale, instituțiile de asistență socială și de asigurări etc. sau poate plasa pe piață titluri de stat pe termen scurt sau pe termen lung.

Finanțarea deficitului bugetar prin recurgerea la fondurile institutului de emisiune sau ale diverselor instituții speciale determină o creștere a lichidității existente pe piață și imprimă o tendință de scădere dobinzilor. În situația inversă, în care ministerul de finanțe folosește excedentul bugetar în vederea rambursării datoriei contractate anterior, vom asista la o tendință de creștere a dobinzilor. Desigur, influența modului în care ministerul de finanțe dintr-o țară capitalistă „administrează” datoria publică asupra lichidității pieței și a structurii și nivelului dobinzilor, este foarte complexă și ar necesita o explicație mai amplă decît o permite spațiul limitat de care dispunem aici.

T. G.

Main, München, Istanbul, Lisabona, Viena, Oslo, Roma, Milano. În emisfera vestică, există metrouri și la Buenos Aires, Rio de Janeiro, Montevideo, Sao Paulo, Caracas, iar în Japonia la Tokio. Metrouri există sau sînt în construcție ori în fază de proiect în multe alte orașe ale lumii.

inegală, majoritatea Țer fiind efectuate de un număr redus de țări.

Automobile

George Hagiescu, Pitești — 1) Japonia este unul din cei mai mari exportatori mondiali de automobile. În 1974 ea a exportat 1 727 396 de automobile (circa 40% din producție), în valoare de 6,22 miliarde dolari, reprezentînd 11,2% din totalul exporturilor sale. Între firmele exportatoare, pe primul loc a trecut în 1974 „Nissan Motor Co.”, urmată de „Toyota”, „Toyo Kogyo”, „Mitsubishi Motors”, „Honda” și „Isuzu”. 2) Deși în condițiile actuale crize economice vinzările de automobile au cunoscut o scădere abruptă, marile firme constructoare occidentale continuă să anunțe noi majorări de prețuri, pe care le explică prin majorarea costurilor, inclusiv datorită reducerii vinzărilor. Astfel, începînd de la 3 martie a.c., automobilele „Fiat” au fost scumpite în Italia în medie cu 8—10%. Este a cincea majorare de prețuri în decurs de un an anunțată de firma din Torino.

Clauza aur

Gelu Piliuță, București — Privind clauza aur și motivele pentru care ea nu mai este inserată în contracte, ea și privind clauza valută și cauzele pentru care ea nu mai produce efectul stabilizator din trecut, vă rugăm să consultați „Revista economică” nr. 11 1975, pag. 29 (articolul „Instabilitate monetară în Occident”).

Cheltuieli militare

Mircea Căprărescu, Buzeni — 1) Totalul mondial al cheltuielilor militare se ridică în prezent la uriașă sumă de circa 270 miliarde dolari anual, care, folosită în scopul dezvoltării, ar putea da acestui proces un puternic impuls. Repartiția lor geografică este foarte

Tehnician principal

NICOLAE PARASCHIV, Galați — Poate fi încadrat ca tehnician principal numai un absolvent al liceului de specialitate cu profil tehnic, al școlii de maiștri sau de specializare postliceală cu profil tehnic, care are o vechime de cel puțin 5 ani în funcții tehnice. De asemenea, pot fi încadrați în această funcție și tehnicienii care, fiind muncitori cu înaltă calificare, absolvenți ai școlilor profesionale, au o vechime de 3 ani ca muncitori calificați, precum și cu cel puțin 5 ani în funcții tehnice. În sfârșit, pot fi încadrați ca tehnicieni principali și muncitorii încadrați în categoria cea mai mare de calificare din rețeaua ramurii din care fac parte care au vechimea minimă în meserie prevăzută la categoria cea mai mare de calificare. Tehnicienii cu cel puțin 5 ani vechime în funcții tehnice, absolvenți ai liceelor de cultură generală pot fi încadrați ca tehnicieni principali numai dacă au absolvit și cursul de specializare cu profil tehnic și au o vechime de cel puțin 5 ani în funcții tehnice.

Cursurile pentru calificarea muncitorilor.

MARIA DICU, Iași — Cursurile de calificare a muncitorilor se organizează, în unul sau două cicluri în funcție de complexitatea meseriei în care se pregătesc. Cursurile de calificare din ciclul I (gradul I) asigură cunoștințele teoretice și practice necesare executării lucrărilor prevăzute în indicatoarele tarifare de calificare, în timp ce cursurile de calificare din ciclul II (de gradul II) asigură însușirea cunoștințelor teoretice și practice necesare executării lucrărilor complexe pentru care se prevede expres necesitatea absolvirii unor cursuri de gradul II.

Retribuire

ION ENE, Craiova — Stimularea materială a responsabililor de unități de prestări servicii se realizează prin acordarea unei cote de până la 20 la sută calculată asupra câștigului realizat de toți lucrătorii din unitatea condusă, fără a se putea depăși 25 la sută din retribuția tarifară proprie. Această sumă

se adaugă la retribuția cuvenită pentru realizările proprii, întrucât lucrătorii care îndeplinesc funcția de responsabil de unitate sînt obligați să presteze, în același timp, și o activitate concretă, similară lucrătorilor din unitatea respectivă.

Precizarea grupelor de ramuri

VASILE STATE, București — Stabilirea grupelor de ramuri în funcție de care se retribue personalul, în care se încadrează unitățile mari, complexe sau cu nivel tehnic deosebit din ramurile ale căror activități sînt cuprinse în mai multe grupe, se face de ministere, celelalte organe centrale și comitele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu acordul Ministerului Muncii.

incadrarea

GH. IONESCU, Reșița — Retribuția tarifară a personalului de conducere și de execuție din aparatul funcțional al unităților teritoriale de statistică se face luîndu-se în considerare retribuțiile tarifare prevăzute în grupa V de ramuri. Prin excepție, pentru funcțiile de tehnicieni din cadrul acestor unități, s-au prevăzut retribuțiile corespunzătoare grupei a IV-a a ramurii.

Vechime neîntreruptă

DOINA COPĂCEANU, Iași — Legea nr. 1/1970 instituie o prezumție legală în favoarea persoanei încadrate în muncă, atunci cînd cere încetarea activității, avînd un copil în vîrstă de pînă la 7 ani. În asemenea situații se consideră că, încetarea activității a fost determinată de nevoia de a asigura îngrijirea copilului.

Dacă puteți dovedi că, atunci cînd ati cerut transferul, motivul care v-a determinat să faceți o asemenea cerere era legat de creșterea copilului în vîrstă — la timpul respectiv — de un an, vi se poate recunoaște îndeplinirea condițiilor cerute de legea susmenționată pentru a avea vechime neîntreruptă în muncă și în aceeași unitate.

Asemenea dovadă se poate face fie cu cererea de transfer, însăși fie cu acte din care să rezulte necesitatea mutării de la Hîrlău la Iași, în vederea creării condițiilor de îngrijire a copilului.

ÎN ATENȚIA DEȚINĂTORILOR DE AUTOVEHICULE

(persoane fizice și juridice)

Administrația Asigurărilor de Stat — ADAS —

reamintește tuturor deținătorilor de autovehicule că:

LUNI

31

MARTIE

MARTIE						
L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

este ultimul termen de plată a primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto pe anul în curs. După această dată, se plătesc majorări de intîrziere. Nu amînați însă plata pînă în ultima zi!

Indiferent de tipul autovehiculului — cu excepția motocicleturilor — se plătește o primă anuală de asigurare de 175 lei de către organizațiile socialiste și de 350 lei de către cetățeni și alte categorii de asigurați, iar pentru motocicleturi — 40 lei, respectiv 80 lei.

(8803)

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Nr. 12 din 21 martie 1975.

Sumarul nr. 12 din 21 III 1975

— Reinvestire cu încrederea unanimă a națiunii (Stere Gioga) 1

— Documentele Congresului al XI-lea — ghid în acțiune. Forța propulsoare a inițiativei economice în socialism (conf. univ. dr. Ileana Stănescu) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Impactul economic al valorificării materiilor prime naturale și sintetice (I) (M. Florescu) 6

— Cincinalul, înainte de termen! Consumuri cit mai reduse de combustibili și energie pe unitatea de produs (V. Boescu, L. Țintea) 9

— Balanțe certe — garanții în extinderea contractării pe termen lung (C. Suciuc) 11

CONDUCERE — ORGANIZARE

— Puncte de vedere: Organizatorul — o profesiune în curs de maturizare (Ovidiu Nicolescu) 13

— Experiențe în actualitate: Optimizarea transporturilor pe șantier (I. B.) 14

TEORII ● IDEI

— Probleme ale creșterii economice: Funcțiile dinamizatoare ale pirghiilor financiare (Cornel Iuga) 16

— Conceptul de sistem și mecanism economic în teoria economică marxist-leninistă (prof. univ. dr. Mihai Părluță) 18

— Școli ● curente ● economiști: Scepticismul unei medicații antiinflaționiste (dr. Constantin Bichi) 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Investițiile și criza economică din Occident (Mugur Isărescu, Gheorghe Nistor) 23

— Tendințe ● conjuncturi 25

— Dosar „R.E.”: Comerțul cu produse ale industriei constructoare de mașini (Dinu Dragomirescu) 26

— Piața monetară internațională 29

— Mondorama 30

— Curier 31-32

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Angheliescu (secretar general de redacție), Stere Gioga, Ionuță Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Prezentarea grafică : arh. Ion Popa

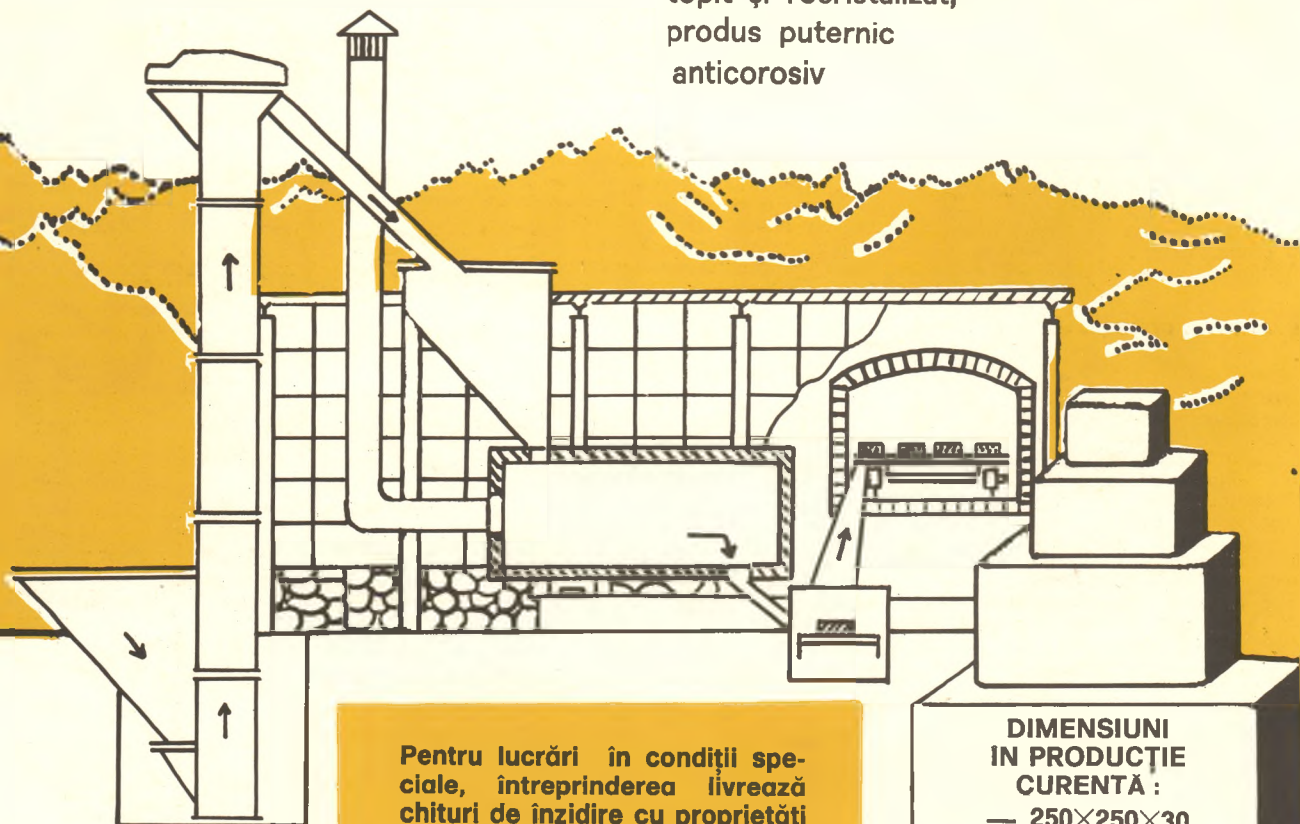
Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 40
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. — filiala sact. 1 București

INTREPRINDEREA DE LIANȚI – BRAȘOV

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PE BAZĂ
DE COMANDĂ FERMĂ ȘI CONTRACT

BAZALT

topit și recristalizat,
produs puternic
anticorosiv

Pentru lucrări în condiții speciale, întreprinderea livrează chituri de înzidire cu proprietăți similare celor ale bazaltului, la cererea beneficiarului.

DIMENSIUNI ÎN PRODUCȚIE CURENTĂ :

- 250×250×30
- 250×250×40
- 250×250×65
- 250×125×30
- 250×125×40
- 250×125×65

INDUSTRIA MATERIALE DE CONSTRUCȚII :

- Plăci de uzură pentru căptușirea igheaburilor de scurgere a materialelor
- Căptușirea separatoarelor

CARACTERISTICI FIZICO-CHIMICE

- Rezistență la uzură — max. 0,59/cm²
- Stabilitate la NaOH 2n — min. 99,5⁰/₀
- Rezistență la șoc termic la 100°C, min. 4 cicluri
- Temperatură maximă de utilizare 200°C

INDUSTRIA CHIMICĂ :

Căptușirea rezervoarelor, reactoarelor, canalelor, coșurilor

Acoperirea pardoselilor în medii acide la diferite temperaturi

INDUSTRIA METALURGICĂ

Căptușirea cicloanelor în fabricile de alumina Căptușirea igheaburilor de scurgere la ținuturile laminoarelor

ASIGURĂ ASISTENȚĂ TEHNICĂ PENTRU ÎNȚIEREA PREPARĂRII CHITURILOR ȘI LA MONTAJ

INTREPRINDEREA DE LIANȚI – BRAȘOV, TEL. 32 480

I.I.S. „11 IUNIE”

G A L A Ţ I

str. Calea Prutului nr. 50 A

Telefon: 15 221-15 222-15 223

Telex: 015 240

OFERĂ O GAMĂ VARIATĂ DE PRODUSE:

- Accesorii metalice pentru industria de marochinărie, încălțăminte și galanterie
- Ambalaje metalice litografiate, articole de menaj, găleți zincate
- Mobilier industrial și tehnologic
- Paturi pentru adulți și copii, -timplărie metalică
- Unelte de grădinărie (lopeți, greble, cazmale)

Pentru informarea dv. solicitați cataloagele de produse ale întreprinderii.